

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

**БІЗНЕС І ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
ПОТЕНЦІАЛ, МОЖЛИВОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДОСЯГНЕННЯ
В УКРАЇНІ**

спеціальність: 106 Географія

галузі знань: 10 Природничі науки

на здобуття освітнього ступеню: Магістра

за освітньо-науковою програмою - Географічне країнознавство та
геоглобалістика

Магістерська робота
студентки денного відділення
Холодцько Анастасії Ростиславівни

Науковий керівник:
к.геогр.н., доц. Кіптенко В.К.

КИЇВ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ БІЗНЕСУ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	7
1.1 Сталий розвиток як концепція розвитку суспільства та бізнесу в XXI столітті.....	7
1.2 Глобальні та національні ЦСР.....	15
1.3 Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу як метод впровадження ЦСР та методика їх оцінки.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ БІЗНЕСУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	23
2.1 Роль, потенціал та можливості бізнесу у реалізації ЦСР	23
2.2 Особливості визначення пріоритетності ЦСР для бізнесу.....	32
2.3 Форми та механізми участі бізнесу в реалізації ЦСР.....	37
2.4 Світові кейси залучення бізнесу до реалізації ЦСР.....	43
РОЗДІЛ 3. НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕСУ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	55
3.1 Особливості бізнесу України з впровадження та реалізації ЦСР.....	55
3.2 Національні кейси та рекомендації залучення бізнесу до реалізації ЦСР в Україні.....	60
3.3 Методична розробка для національної інтерактивної виставки Future of Work	64
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Світове співтовариство однозначно та безповоротно визнало, що сталий (збалансований) розвиток є пріоритетним питанням порядку денного міжнародного співробітництва, новою концепцією розвитку суспільства у XXI столітті. Загальновизнаним є розуміння сталого розвитку як гармонійного поєднання економічних, соціальних та екологічних складових розвитку. Лише досягнення збалансованості між ними забезпечить можливість перейти до такого суспільного розвитку, який не виснажуватиме природні та людські ресурси, а тому матиме можливість тривати досить довго.

Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 р. «Перетворення нашого світу: Порядок денний в сфері сталого розвитку на період до 2030 року» затвердила 17 глобальних Цілей сталого розвитку (ЦСР) як дороговказів на найближче майбутнє та визнала важливість участі в досягненні ЦСР приватного сектора: як транснаціональних компаній, так і мікропідприємств, кооперативів, інститутів громадянського суспільства та благодійних організацій. Приватна підприємницька діяльність, інвестиції та інновації є основними чинниками підвищення продуктивності, економічного зростання та створення робочих місць. З огляду на це, динамічний та добре функціонуючий бізнес у разі його залучення до процесу досягнення Цілей сталого розвитку може значно поліпшити результативність діяльності урядів у напрямку реалізації Порядку денного – 2030 та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Зі свого боку, проблема сталого розвитку стала безпосереднім викликом для великих компаній, починаючи з моменту зародження її концептуальних основ в 1960-1970 рр., коли проблема зміни клімату стала основною в світовому порядку денному. Представники великого бізнесу зрозуміли, що глобальні виклики сучасності (проблеми зміни клімату,

крайньої бідності, охорони здоров'я) можуть негативно впливати на діяльність самого бізнесу. З поступовою популяризацією ідей сталого розвитку, великі компанії стали брати їх на озброєння в якості керівних принципів своєї діяльності.

Становлення концепції сталого розвитку компаній відбувалося на перетині парадигм корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку. «Сталою» може визнаватися компанія, яка дбає не лише про забезпечення власного економічного успіху в довгостроковій перспективі, а й діяльність якої одночасно сприяє досягненню стійкості на глобальному рівні - економічному зростанню країни базування (якщо мова йде про ТНК) та країн, де компанія веде свої бізнес-операції, а також збільшенню соціальних благ і підтримки екологічної рівноваги.

Таким чином, роль бізнесу в досягненні Цілей сталого розвитку є основоположною, оскільки саме компанії є драйверами економічного зростання, створення робочих місць, джерелами фінансів, технологій та інновацій.

Об'єктом дослідження роботи виступають Цілі сталого розвитку в контексті їх впровадження та реалізації бізнесом.

Предметом дослідження є особливості досягнення бізнесом Цілей сталого розвитку в Україні.

Метою дослідження є визначення потенціалу, можливостей та особливостей досягнення Цілей сталого розвитку через стратегії корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні, розгляд успішного світового досвіду досягнення бізнесом ЦСР.

Для реалізації поставленої мети, необхідним є вирішення наступних **завдань**:

- розкриття теоретичних аспектів концепції сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності як окремого підходу до розуміння концепції сталого розвитку на мікрорівні;

- порівняння та співставлення глобальних та національних ЦСР та відповідних їм завдань;

- аналіз потенціалу та можливостей бізнесу в реалізації ЦСР;
- визначення форм та механізмів участі бізнесу в реалізації ЦСР;
- розгляд світових кейсів залучення бізнесу до реалізації ЦСР;
- дослідження національних особливостей бізнесу в досягненні ЦСР

України;

- розробка рекомендації щодо залучення бізнесу до реалізації ЦСР в Україні.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано такі методи наукового дослідження, як: теоретичний аналіз наукових літературних джерел та електронних ресурсів, звітів міжнародних організацій, глобальних звітів та внутрішньої нефінансової документації Глобального договору ООН в Україні; синтез; узагальнення; порівняння; конкретизація.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у наступному:

- вперше досліджено та проаналізовано світові кейси залучення бізнесу до реалізації ЦСР за цілим рядом суспільно-географічних критеріїв, зокрема таких як, сектор діяльності (вид економічної діяльності), географія діяльності, відповідність конкретним ЦСР, глобальна проблема для вирішення, дії бізнесу, отримані переваги. На цій основі були розроблені рекомендації для бізнесу України щодо його більш активного залучення до процесу виконання «Порядку денного - 2030» в сфері сталого розвитку та досягнення національних ЦСР;

- удосконалено рекомендації бізнесу України в досягненні Цілей сталого розвитку на основі аналізу світових бізнес-кейсів;

- отримало подальший розвиток дослідження щодо теоретичних аспектів співвідношення понять «сталий розвиток» і «сталий бізнес», їх взаємозалежності та взаємодоповнюваності.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані з методичної точки зору для викладання загальних та спеціальних дисциплін у закладах вищої освіти, зокрема, наприклад, на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка в рамках базової дисципліни «Географія світового господарства» для ОР «Бакалавр» спеціальностей «Географія» та «Туризм», а також спеціальних фахових дисциплін, як «Актуальні проблеми збалансованого розвитку», «Сталий розвиток: концептуальний та індикаторний аналіз», «Наукові основи сталого розвитку туризму», «Управління сталим розвитком туризму» для ОР «Магістр» спеціальностей «Географія» та «Туризм»тощо. Також, результати дослідження можуть бути використані при підготовці онлайн курсів зі сталого розвитку, наприклад, в рамках проєктів Глобального договору ООН в Україні.

Структура роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків, викладена на 83 сторінках основного тексту і 137 сторінках загального тексту. Містить 8 таблиць, 5 рисунків, 5 додатків та список із 58 використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ БІЗНЕСУ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1 Сталий розвиток як концепція розвитку суспільства та бізнесу в XXI столітті

Питання взаємодії суспільства та природи, без вирішення яких існування та розвиток життя на Землі неможливі, постають ключовими у другій половині XX століття. Світ стає дедалі складнішим, а навколишнє середовище дедалі вразливішим до наслідків господарської діяльності. Не зважаючи на те, що за останні десятиліття суспільство досягло безпрецедентного економічного зростання та прогресу з ряду ключових питань розвитку, ці успіхи замаскували основні глобальні проблеми людського розвитку. Ці проблеми дають початок постійно зростаючому преліку різновекторних тягарів, які перетворюють світ на набагато менш життєздатне місце та для ведення бізнесу.

До найбільш небезпечних кліматичних, природних та суспільних проявів на планеті, за оцінками експертів [2, 57], можна віднести:

- останні роки є найбільш жарким (найгарячішими) з моменту початку ведення спостережень;
- концентрація вуглекислого газу піднялася до нового високого рівня - 148 % вище доіндустріального рівня.
- рівень моря піднімається найшвидшими темпами за останні 3000 років, в середньому на 3 мм за рік;
- понад 800 мільйонів людей вразили наслідки кліматичних змін (у тому числі засухи, повені та аномальні погодні умови);
- вплив зміни клімату може обійтись бізнесу в 1 мільярд доларів США у наступні п'ять років;

- глобальна популяція дикої природи зменшилася на 60% за останні 40 років через тиск людини. Мільйони видів тварин та рослин за останні десятиліття знаходяться під загрозою вимирання чи вже вимерли;
- між 2000 та 2015 рр. відбулась деградація більш ніж 20% суші Землі;
- світові тропічні ліси скорочуються зі швидкістю, що еквівалентна 30 футбольним майданчикам за хвилину;
- щорічно 8 млн т пластику потрапляє в океани. За оцінками, до 2050 року в океанах пластику буде більше ніж риб, доки не буде вжито ніяких заходів;
- понад 700 мільйонів людей живуть в умовах крайньої бідності всього лиш на 2 долари США на день та страждають від недоїдання;
- близько 25 мільйонів людей перебувають у тій чи іншій формі примусової праці у світових ланцюгах поставок;
- світі зареєстровано понад 152 мільйони випадків дитячої праці.

На початку 70-х років світова спільнота почала активно обговорювати екологічні проблеми, але не пов'язувала їх із необхідністю збалансованого поєднання і розв'язку ще й економічних та суспільних проблем. Подальші обговорення стану екології поступово призвели до усвідомлення того, що глобальний стан навколишнього середовища продовжує погіршуватися і серйозні екологічні проблеми глибоко вбудовані в соціально-економічну структуру країн у всіх регіонах. Логічну відповідь на цей виклик запропонувала концепція сталого (збалансованого) розвитку. Вона являє собою альтернативу домінуючій моделі розвитку, яка базується на ставленні до природи як джерела сировини для виробництва. Парадигма сталого розвитку передбачає збалансування економічного, соціального та екологічного розвитку.

Перехід до сталого розвитку суспільства вимагає насамперед політичної волі. Для його реалізації необхідна відповідна міжнародна і національна політика. Міжнародне співтовариство доклало значних зусиль

та розробило низку документів різного рівня та сфери охоплення, щоб забезпечити перехід світового співтовариства до засад сталого розвитку (Таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. Основні етапи виникнення та становлення концепції сталого розвитку, складено автором за [5, 14, 34, 35, 57]

Рік	Захід	Основні результати та документи
1972	I Конференція ООН з питань навколишнього середовища (Стокгольм, Швеція)	Представники 113 країн провели першу всесвітню зустріч з проблем навколишнього середовища, ініціювали питання взаємозв'язку економічного розвитку та деградації навколишнього середовища; Прийнято Декларацію Конференції ООН з питань навколишнього середовища
1982	Генеральна Асамблея ООН (Нью-Йорк, США)	Прийнято Всесвітню хартію захисту природи
1983	Генеральна Асамблея ООН (Нью-Йорк, США)	Створення Міжнародної комісії з навколишнього середовища та розвитку (комісія Г.Х. Брунтланд). Комісія закликала до нової ери економічного розвитку, безпечного для навколишнього середовища.
1987	Міжнародна комісія з навколишнього середовища та розвитку	Опубліковано доповідь комісії Брунтланд « Наше спільне майбутнє », яка представляла нову концепцію сталого розвитку як альтернативу розвитку, що заснований на необмеженому економічному зростанні. Введено термін «сталий розвиток» («sustainable development»)
1992	Конференція ООН з навколишнього середовища та розвитку «Саміт Землі» (Ріо-де-Жанейро, Бразилія)	Представники 179 урядів прийняли п'ять підсумкових документів – дві заяви про принципи і план основних дій, які заклали основу для впровадження нової моделі розвитку цивілізації, засновану на ідеології сталого розвитку: <ul style="list-style-type: none">• Декларацію з навколишнього середовища і розвитку, 27 принципів якої визначають права і обов'язки країн у справі забезпечення розвитку і добробуту людей;• Заяву про принципи, управління, захисту та сталого розвитку всіх видів лісів, життєво

		<p>необхідних для збереження всіх форм життя і забезпечення економічного розвитку;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конвенцію про зміну клімату – з метою стабілізації концентрації газів, що викликають парниковий ефект в атмосфері, до екологічно допустимих рівнів; • Конвенцію про біологічне різноманіття, що вимагає від усіх країн збереження біологічного різноманіття всього живого; • Основний документ – «Порядок денний на XXI століття» – програму досягнення сталого розвитку з соціальної, економічної та екологічної точок зору. <p>Конференція також закликала всі країни прийняти національні стратегії сталого розвитку.</p> <p>На Конференції була створена Комісія ООН зі сталого розвитку для забезпечення ефективної подальшої діяльності щодо здійснення рішень Конференції, а також для зміцнення міжнародного співробітництва та більш раціонального використання міжурядових механізмів прийняття рішень з обліку питань навколишнього середовища та розвитку і для аналізу ходу здійснення Порядку денного на XXI століття на національному, регіональному та міжнародному рівнях.</p>
1994	<p>Глобальний екологічний форуму «Міста і сталий розвиток» (Манчестер, Вел.Британія)</p> <p>Конференція «Довкілля і здоров'я» (Гельсінкі, Фінляндія)</p>	<p>Демонстрація перших «Програм сталого розвитку» великих міст світу.</p> <p>Затверджено План дій по здоров'ю навколишнього середовища для Європи (ЕНАРЕ) та запропоновано розробити узгоджені національні плани дій по досягненню здоров'я довкілля (НЕНАРs).</p>
2000	Саміт тисячоліття ООН (Нью-Йорк, США)	<p>Прийнято Декларацію тисячоліття ООН, яка визначала глобальні Цілі Розвитку Тисячоліття (ЦРТ) до 2015 р.</p> <p>Її затвердили 189 держав світу, у тому числі й Україна. Декларація містила у собі 8 ЦРТ, включала 21 завдання та вимірювалися 60 показниками для кількісної оцінки прогресу. Зазначені цілі були спрямовані на вирішення найбільш критичних для розвитку планети проблем: викорінення голоду та</p>

		крайньої бідності, забезпечення доступу до освіти, забезпечення гендерної рівності, скорочення материнської та дитячої смертності, зменшення масштабів ВІЛ/ СНІДу та інших захворювань, забезпечення екологічної стійкості та гармонізація зовнішньої допомоги для країн, що розвиваються. Водночас проблемними лишилися питання, пов'язані з подоланням нерівності, поліпшенням навколишнього середовища, пом'якшенням соціального напруження в суспільстві, а також зі зменшенням конфліктних ситуацій та масштабів їх розповсюдження.
2002	Всесвітній саміт зі сталого розвитку (Йоганнесбург, ПАР)	Сформульовано основні завдання сталого розвитку: подолання бідності, зміна моделей споживання, охорона і раціональне використання природних ресурсів Йоганнесбурзька декларація зі сталого розвитку [9] Йоганнесбурзький план [10]
2012	Конференція ООН зі сталого розвитку Ріо +20 (Ріо-де-Жанейро, Бразилія) р. Та	Обговорені проблеми «зеленої» економіки, сталого розвитку та подолання бідності. Прийнято підсумковий документ « Майбутнє, якого ми прагнемо » [51], який визначає засади побудови економічно, соціально та екологічно збалансованого майбутнього і серед іншого поклав початок роботи по формулюванню комплексу цілей сталого розвитку і розробки програми дій в галузі сталого розвитку на період після 2015 року.
2015	Генеральна Асамблея ООН, Саміт зі сталого розвитку (Нью-Йорк, США)	193 країни-члени ООН, у т.ч. Україна, схвалили підсумковий документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний в сфері сталого розвитку на період до 2030 року» [52], який визначив 17 глобальних цілей та відповідні їм 169 завдань зі сталого розвитку (Додаток А). Нові цілі та завдання мають комплексний характер і забезпечують збалансованість всіх трьох компонентів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного.

Згідно із Звітом Комісії ООН під керівництвом Гро Харлем Брутланд (1987), сталий розвиток – це такий розвиток суспільства, який задовольняє потреби нинішніх поколінь і не ставить під загрозу можливості наступних поколінь задовольняти свої потреби». [35]

Остаточне утвердження концепції сталого розвитку віднайшло своє відображення у документі «Перетворення нашого світу: Порядок денний в сфері сталого розвитку на період до 2030 року» [52], який був прийнятий на ювілейній 70-й сесії Резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 р. № 70/1 та який визначив 17 глобальних Цілей сталого розвитку (ЦСР).

Затверджений ООН Порядок денний до 2030 року поставив перед усіма країнами світу складні та амбіційні завдання щодо забезпечення сталого розвитку. Фактично, цим планом було визначено стандарти якості життя, які мають бути забезпечені для всіх людей планети до 2030 року. Цим документом також було встановлено вимоги до стану навколишнього середовища, умов щодо розвитку та процвітання особистостей, досягнення соціальної рівноваги в суспільстві та поставлено завдання щодо створення сприятливого середовища для розвитку партнерських відносин між країнами й соціальними групами (бізнес, влада, суспільство).

Проблема сталого розвитку стала безпосереднім викликом і для бізнесу, починаючи з моменту, коли проблема зміни клімату стала основною в світовому порядку денному. Представники великого бізнесу зрозуміли, що глобальні виклики сучасності (проблеми зміни клімату, крайньої бідності, охорони здоров'я) можуть негативно впливати на діяльність самого бізнесу компаній, особливо великих ТНК. З поступовою популяризацією ідей сталого розвитку, компанії стали брати їх на озброєння в якості керівних принципів своєї діяльності.

Вживання термінів «сталість» («стійкість») (sustainability) і «сталий бізнес» («стійкий бізнес») (sustainable business) з одного боку характеризують діяльність, статус і конкурентоспроможність компанії, а, з іншого боку, вживаючи ці терміни, підкреслюється внесок бізнесу в реалізацію концепції сталого розвитку в цілому, яка з вересня 2015 р. знайшла конкретне практичне вираження в 17 Цілях сталого розвитку ООН.

Концепцію корпоративної стійкості доцільно розглядати як окремий підхід до розуміння концепції сталого розвитку на мікрорівні, тобто стосовно конкретної організації, підприємства, компанії. Таким чином, «сталого» може визнаватися компанія, яка дбає не лише про забезпечення власного економічного успіху в довгостроковій перспективі, а й діяльність якої одночасно сприяє досягненню стійкості на глобальному рівні - економічному зростанню країни базування (якщо мова йде про ТНК) та країн, де компанія веде свої бізнес-операції, а також збільшенню соціальних благ і підтримки екологічної рівноваги. Основним критерієм «сталого бізнесу» є пошук балансу між короткостроковими та довгостроковими пропозиціями і попитом на ресурси, що кардинально відрізняє його від концепції корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бізнесу, яка більшою мірою націлена на досягнення швидких позитивних змін [27].

До теперішнього часу в науковому співтоваристві не існує єдиної думки щодо взаємозв'язку і розмежування концепцій корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та сталого розвитку. У Таблиці 1.2. представлено порівняння двох концепцій за їхніми ключовими особливостями.

Таблиця 1.2. Порівняння концепцій сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності [27]

Критерій	Сталий розвиток	Корпоративна соціальна відповідальність
Часові рамки	Довгострокові цілі розвитку (часовий проміжок у кілька поколінь)	Актуальні (короткострокові) потреби зацікавлених сторін
Специфіка	Залежить від глобального порядку денного	Залежить від конкретних вимог зацікавлених сторін
Складові	Спочатку акцент на екологічній складовій , потім розповсюдження на соціальний та економічний виміри	Спочатку акцент на соціальних питаннях (права людини, умови праці), потім на проблемах екології та переходу до моделі 3BL

Виходячи з аналізу даної таблиці видно, що концепція сталого розвитку більш широка за охопленням за всіма розглянутими критеріями, а корпоративна соціальна відповідальність має більш вузький фокус. Безумовно, еволюціонуючи паралельно з концепцією сталого розвитку, концепція КСВ зазнавала якісних змін та удосконалювалася.

Таким чином можна стверджувати, що становлення концепції сталого розвитку компаній відбувалося на перетині парадигм корпоративної соціальної відповідальності та сталого розвитку, кожна з яких пройшла особливі стадії формування і розвитку (Рис. 1.1).

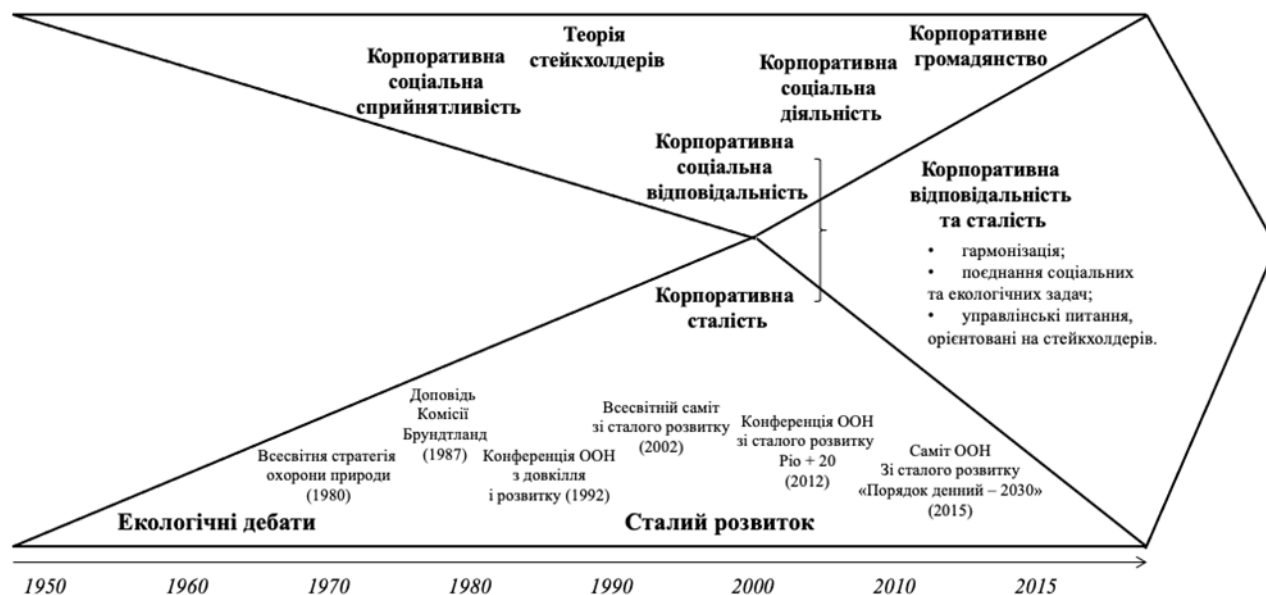

Рисунок 1.1. Взаємозв'язок еволюції концепцій сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності [модифіковано та доповнено автором на основі 13]

Всі три концепції - корпоративної соціальної відповідальності, сталого розвитку та корпоративної стійкості - об'єднує ряд загальних ознак, чим і пояснюються випадки їх ототожнення в деяких джерелах:

1. В основі всіх концепцій на даний момент лежить триєдиний підхід - модель triple bottom line - 3BL;

2. В рамках всіх концепцій підкреслюється необхідність вкладу в суспільний добробут, при цьому масштаб цього вкладу різний і проявляється в поліпшенні якості життя ключових стейкхолдерів, всіх категорій стейкхолдерів або ж в сприянні сталому розвитку всього людства;

3. Всі концепції дотримуються стратегії загальної вигоди - «win-win-strategy», підкреслюючи тим самим переваги пропонованої моделі як для бізнесу, так і для всіх зацікавлених сторін [27]

Отже, бізнес є важливою складовою ланкою в досягненні як глобальних, так і національних ЦСР, оскільки виступає є драйвером економічного зростання, створення робочих місць, джерелами фінансів, технологій та інновацій.

1.2. Глобальні та національні ЦСР

Затверджені ООН ЦСР охоплюють широке коло питань життєдіяльності людини. Усі вони тісно пов'язані між собою та мають інтегрований характер (Додаток А).

Унікальність Цілей сталого розвитку проявляється в наступних аспектах. [57]

Історичність - ніколи раніше не було такого глобального консенсусу щодо всеосяжного та колективного шляху людства. ЦСР є результатом широкого процесу взаємодії багатьох стейкхолдерів, який включав дані урядів, підприємств, міжурядових організацій та громадянського суспільства.

Універсальність - багато в чому ЦСР перетворили кожна країну на країну, що розвивається. Коли справа доходить до реалізації амбіцій ЦСР, кожна країна у світі має працювати. ЦСР ставлять ряд задач перед усіма країнами, які слід виконати до 2030 року.

Детальність - справжня сила ЦСР полягає в деталях, що лежать у 17 головних цілях. ЦСР підкріплені 169 конкретними завданнями та понад 200 показниками, що забезпечують суворі рекомендації щодо того, як поставити світ на більш стійкий шлях.

Трансформативність - ЦСР були розроблені як амбіційні та трансформаційні. ЦСР не можуть бути реалізовані в звичайному бізнесі. Вони закликають до радикальної трансформації наших ключових економічних систем та безпрецедентних зусиль широкого кола зацікавлених сторін.

Завдання у рамках ЦСР умовно можна поділити на дві категорії:

- завдання щодо досягнення індикаторів ЦСР, які мають бути встановлені на національному рівні;
- завдання щодо формування стійких механізмів, застосування яких дасть змогу забезпечити реалізацію завдань ЦСР на національному та глобальному рівнях.

Основна мета кожної ЦСР відображена в Резолюції ООН [52] і узагальнено представлена у Додатку Б.

Резолюцією ООН визначено, що ЦСР є інтегрованими та неподільними, глобальними за своїм характером та єдиними для всіх країн з урахуванням їх національних реалій, можливостей, рівнів розвитку та державних пріоритетів. [52]

Кожен уряд з урахуванням глобального рівня своїх амбіцій і національних обставин має визначити власні національні цілі, що базуються на глобальних ЦСР. Зазначене обумовлено тим, що стартові позиції різних країн світу щодо показників, які характеризують ЦСР, дуже сильно різняться. Відповідно й показники національних ЦСР можуть суттєво відрізнятися для різних країн. Водночас усі країни повинні намагатися забезпечити для своїх громадян мінімальні стандарти якісного та комфортного життя в тому сенсі, як це розуміють у світі в цілому й

прописано в ЦСР, та прикладати до цього максимум зусиль. Для цього вони можуть застосовувати різні підходи, бачення, моделі та інструменти.

Успішне просування країн до виконання завдань, що містяться в ЦСР, неможливо без схвалення національних стратегій сталого розвитку та забезпечення їх реалізації в рамках можливостей локального фінансування.

Зусилля національних урядів у напрямку забезпечення сталого розвитку підтримуються з боку міжнародного співтовариства, зокрема за рахунок забезпечення трансферу відповідних знань і технологій, а також підвищення інституційної спроможності публічної влади та національного бізнесу у сфері сталого розвитку.

Уряд України зробив перший крок щодо реалізації Порядку денного – 2030, розробивши та представивши суспільству Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» (далі – Національна доповідь), яка визначає базові показники для досягнення ЦСР у нашій країні за результатами адаптації 17 глобальних ЦСР з урахуванням специфіки національного розвитку. У зазначеному документі була представлена національна система ЦСР, яка складається з 86 завдань розвитку, та визначено 172 показники для моніторингу їх виконання. [31]

В Україні поки що відсутні такі важливі стратегічні документи, як Національна стратегія збалансованого розвитку та Національний план дій з охорони навколишнього середовища [28].

Результатом остаточного прийняття даної концепції в Україні на законодавчому рівні став Указ Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 р. «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 р. » [29]. Указом визначено підтримати викладені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» проголошені Резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 р. № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 р. та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України та забезпечення дотримання Цілей сталого

розвитку України на період до 2030 р. Узгодження глобальних Цілей сталого розвитку з адаптованими до них національними цілями наведено в Таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. Узгодженість глобальних та національних ЦСР, сформовано автором за [1, 30-34]

№ цілі	Зміст глобальної цілі	Зміст національної цілі
Ціль 1	Подолання бідності	Подолання бідності
Ціль 2	Подолання голоду	Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства
Ціль 3	Міцне здоров'я	Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці
Ціль 4	Якісна освіта	Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх
Ціль 5	Гендерна рівність	Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат
Ціль 6	Чиста вода та належні санітарні умови	Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією
Ціль 7	Відновлювальна енергія	Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх
Ціль 8	Гідна праця та економічне зростання	Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх
Ціль 9	Інновації та інфраструктура	Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям
Ціль 10	Скорочення нерівності	Скорочення нерівності

Ціль 11	Сталий розвиток міст та спільнот	Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів
Ціль 12	Відповідальне споживання	Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва
Ціль 13	Боротьба зі зміною клімату	Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками
Ціль 14	Збереження морських екосистем	Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку
Ціль 15	Збереження екосистем суші	Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття
Ціль 16	Мир та справедливість	Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях
Ціль 17	Партнерство заради розвитку	Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку

В цілому, ЦСР для України відповідають духу та принципам Порядку денного – 2030 та завданням глобальних ЦСР. Детальне співставлення глобальних та національних цілей та відповідних їм завдань представлено у Додаток В.

1.3 Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу як метод впровадження ЦСР та методика їх оцінки

Реалізація визначених Цілей сталого розвитку, як глобальних, так і національних на рівні бізнесу відбувається за рахунок впровадження практик корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) через їхні управлінські інструменти та ініціативи. Нинішні умови розвитку суспільства та прагнення до створення умов сталого розвитку вимагають запровадження сучасних практик взаємодії держави та бізнесу, а також бізнесу й суспільства, які б дозволили посилити взаємну відповідальність усіх учасників суспільного життя, створити умови для подальшого стабільного розвитку держави та суспільства, заснованого на врахуванні інтересів різних груп стейкхолдерів. На сьогодні у найбільш економічно розвинутих державах світу поширення набула концепція «корпоративної соціальної відповідальності», яка визначається як «концепція, згідно з якою компанії інтегрують соціальні та екологічні питання у свою комерційну діяльність та у їх взаємодію із заінтересованими сторонами на добровільній основі».

У сучасних умовах виникає багато дискусій стосовно того, як відображається соціальна відповідальність бізнесу та за допомогою яких методів чи показників можна її оцінити. Найбільш розповсюдженими формами, що відображають ефективність реалізації корпоративної соціальної відповідальності на підприємствах є:

- **Звіт зі сталого розвитку**, що спирається на Глобальну ініціативу зі звітності (GRI), який є одним з найскладніших нефінансових звітів, у якому відображаються основні складові соціальної відповідальності, починаючи від візії та стратегії підприємства, завершуючи ключовими показниками діяльності. Відповідно до звіту [54] протягом 2018 р. кількість підприємств,

що використовували саме даний звіт для представлення інформації щодо реалізації КСВ складає 75% серед 250 найбільших компаній світу.

- **Звіт за стандартом AA1000** (Account Ability). Даний звіт спирається на постійне врахування у роботі підприємств думок та пропозицій усіх зацікавлених сторін, тобто стейкхолдерів. Основною відмінністю даного звіту є здійснення соціального та етичного аудиту діяльності компанії.

- **Звіт за стандартом SA 8000** (Social Accountability), що характеризується вузьким відображенням результатів соціальної відповідальності, зокрема роботі з персоналом.

- **Звіт підприємства про КСВ**. Даний звіт немає єдиної форми та створюється кожним підприємством самостійно. Відповідно, що відображати у нефінансовій звітності визначає підприємство. Даний вид звітності є досить поширеним серед вітчизняних підприємств, особливо середніх та малих. Показник розміщення нефінансових звітів серед українських підприємств є досить низьким – 16 зі 100 компаній.

Це найбільш поширені звіти, якими користуються закордонні та вітчизняні підприємства, однак цей перелік може бути доповнений такими звітами як COP (Communication on Progress), ISO 14 000, OHSAS 18001 та ін.

Початок руху за розповсюдження в Україні соціальної відповідальності бізнесу було покладено ініціативою представництва ООН в Україні у 2006 р. за приєднання компаній до Глобального договору про соціальну відповідальність бізнесу (ГД ООН), який підписали вже понад 200 українських компаній. Деякі з них здійснюють публікації соціальних звітів згідно з рекомендаціями ГД ООН [6].

За підтримки фонду USAID (США) у 2008 р. в Україні засновано експертну організацію «Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» («Центр «Розвиток КСВ») [3]. Основною метою створення Центру було впровадження практик соціальної відповідальності

задля системних та якісних змін у нашій державі. З 2009 р. Центр проводить Національний конкурс кейсів із корпоративної соціальної відповідальності, який присвячений впровадженню бізнесом Цілей сталого розвитку в Україні [12].

Методологія оцінювання внеску бізнесу в досягнення Цілей сталого розвитку в Україні дещо відрізняється від загальносвітових підходів, проте, вона так само покликана виявити здобутки і проблеми на шляху інтеграції Цілей сталого розвитку в стратегію і практику українських компаній, а також для розробки рекомендацій щодо посилення ролі українського бізнесу в досягненні Цілей сталого розвитку. Оцінка внеску бізнесу в досягнення Україною ЦСР ООН проводиться Центром «Розвиток КСВ» [4] на основі:

- **Аналізу кейсів компаній**, які подаються компаніями в Україні в рамках Конкурсу кейсів з корпоративної соціальної відповідальності;
- **Аналізу нефінансової звітності 100 найбільших компаній України**;
- **Звітів з прогресу організацій** — підписантів Глобального договору ООН.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ БІЗНЕСУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

2.1 Роль, потенціал та можливості бізнесу у досягненні ЦСР

Резолюцією ООН визнається важливість участі в досягненні ЦСР приватного сектора: як транснаціональних компаній, так і мікропідприємств, кооперативів, інститутів громадянського суспільства та благодійних організацій [17].

Приватна підприємницька діяльність, інвестиції та інновації є основними чинниками підвищення продуктивності, економічного зростання та створення робочих місць. З огляду на це, динамічний та добре функціонуючий бізнес у разі його залучення до процесу досягнення ЦСР може значно поліпшити результативність діяльності урядів у напрямку реалізації Порядку денного – 2030 та забезпечення сталого розвитку.

Перш за все, за рахунок бізнесу можна залучити додаткові фінансові ресурси для створення (модернізації) інфраструктури, без якої досягнення більшості із ЦСР не вважається можливим. Особливо це стосується країн з низьким і середнім рівнем доходу, де інфраструктура у сфері життєзабезпечення є вкрай нерозвинутою та не дає змоги надавати населенню ті послуги, наявність яких є обов'язковим атрибутом комфортного та якісного життя.

Розв'язання проблем, з якими зіткнувся сьогодні світ, навіть не можна уявити без розбудови відповідної інфраструктури, яка потребує величезних коштів. Необхідно передбачити ресурси на експлуатацію та обслуговування нових (модернізованих) активів, насамперед тих, які побудовані з використанням дорогих технологій, є безпечними з точки зору впливу на навколишнє середовище або важливими для досягнення певного ефекту від

їх застосування. Наприклад, для компенсації додаткових витрат підприємств на експлуатацію обладнання для очищення промислових викидів в атмосферу або застосування інноваційних медичних технологій. Для більшості урядів забезпечити фінансування подібних проектів лише за рахунок національних (місцевих) бюджетів не вважається можливим [11]. Отже, існує потреба у приватному фінансуванні.

Водночас думка про те, що залучати приватний бізнес до процесу досягнення ЦСР має сенс лише зважаючи на його фінансову спроможність, є дуже спрощеною. Участь приватного сектору важлива й з огляду на інші його можливості, зокрема такі, як володіння новими сучасними технологіями, можливість залучати висококваліфіковані кадри, гнучкість і цілеспрямованість у схваленні управлінських рішень й досягненні результатів.

Позитивною рисою сучасного бізнесу є його соціальна відповідальність та прагнення поліпшити стан справ на територіях, де він здійснює свою діяльність, у тому числі в контексті ЦСР. На сьогодні все більше представників бізнесу опікуються питаннями сталого розвитку та діють у напрямку досягнення ЦСР іноді навіть активніше, ніж національні уряди, на яких лежить безпосередня відповідальність у цій сфері. У той же час, у багатьох країнах економік, що розвиваються, для яких досягнення ЦСР до 2030 року є надзвичайно складним завданням для публічної влади, значна частина бізнесу майже не залучена до цього процесу. [11]

Причиною такого стану справ є: обмеженість у відкритому доступі інформації з питань сталого розвитку та ЦСР; зосередження бізнесу здебільшого на короткострокових цілях та стримане ставлення до вирішення суспільно значущих завдань, які можуть дати позитивний ефект у довгостроковому вимірі. Останнє переважно обумовлюється нестабільною політичною ситуацією, частими змінами в уряді, відсутністю

довіри й порозуміння між бізнесом, владою та суспільством, а також партнерських відносин між ними.

Найважливіші ролі, які відіграє бізнес на сьогоднішній день у досягненні ЦСР [8, 11, 40, 55]:

Двигун економічного зростання та зайнятості. Приватний сектор має доволі широкі можливості для поліпшення життя суспільства у всьому світі, зокрема серед найбідніших верств. У країнах, що розвиваються на частку бізнесу припадає до 84% ВВП і 90% можливостей працевлаштування. Це дає їм можливість реалізувати сталу і соціально інклюзивну економічну діяльність.

Драйвер технологій та інновацій. ЦСР не стануть реальністю без революційних інновацій в окремих сферах, таких як енергетика, будівництво, харчування та ін. Значна частка інновацій та розробок залежить від досліджень, що проводяться приватними компаніями.

Джерело фінансових вкладень. За оцінками ООН, для реалізації ЦСР до 2030 року необхідно щорічно від 5 до 7 трлн. дол. США інвестицій. Бізнес повинен зіграти свою роль в задоволенні цих інвестиційних потреб.

Усунення негативних впливів по всьому ланцюжку створення вартості. Важливо не недооцінювати вплив, який бізнес може і має надавати на ЦСР. Зокрема, йдеться про забезпечення прав людини по всьому ланцюжку створення вартості, що позитивно вплине на життя людей в суспільстві.

Успішне виконання Порядку денного - 2030 вимагає залучення компаній будь-якого розміру та з усіх регіонів з метою сприяння масштабному внеску в ЦСР.

ЦСР пропонують можливості для бізнес-рішень та технологій, які можна напрацювати та згодом впровадити з метою подолання найбільших світових викликів сталого розвитку. ЦСР формують порядок денний для розвитку суспільства. Вони дозволяють провідним компаніям

продемонструвати, як їх бізнес сприяє сталому розвитку, як шляхом мінімізації негативних впливів, так і максимізації позитивних впливів на людей та планету зокрема.

ЦСР охоплюють широкий спектр тем сталого розвитку важливих для компаній, таких як охорона здоров'я, освіта, зміна клімату та занепад довкілля, і в такий спосіб ці цілі здатні поєднати бізнес-стратегії з глобальними пріоритетами. Компанії можуть використовувати ЦСР як всеохоплюючу основу для формування, посилення, інформування та звітування про свої стратегії, цілі та діяльність, що в свою чергу дозволить отримати переваги, такі як [20, 41]:

Визначення майбутніх бізнес можливостей - ЦСР мають на меті змінити русло глобальних, державних та приватних інвестицій в напрямку викликів, які вони покликані подолати. Таким чином, вони окреслюють зростаючі ринки для компаній, які можуть запропонувати інноваційні рішення та сприяти трансформаційним змінам.

Посилення цінності корпоративного ефективного використання ресурсів - За умов, що бізнес-сценарій для ефективного використання ресурсів вже відпрацьований, ЦСР можуть, наприклад, посилити економічні стимули для компаній використовувати ресурси більш ефективно або перейти на більш ефективні альтернативи, оскільки зв'язок між зовнішніми і внутрішніми факторами ризику дедалі більше посилюється.

Посилення відносин між учасниками глобальних процесів та актуалізація, відповідно до темпу розвитку напрямків політики - ЦСР відображають очікування учасників процесу та майбутній політичний напрямок на міжнародному, національному та місцевому рівні. Компанії, які переглянуть свої пріоритети відповідно до ЦСР, мають можливість здобути більшу лояльність клієнтів, працівників та інших учасників. У той

час як компанії, що знехтують цією можливістю, будуть більш вразливими до зростаючих юридичних та репутаційних ризиків.

Суспільна та ринкова стабілізація - Бізнес не може бути успішним у неспроможному суспільстві. Інвестування в процес досягнення цілей ЦСР посилює ключові показники бізнес-успіху, що включають в себе наявність правових ринків, прозорих фінансових систем і вільних від корупції інституцій з якісним управлінням.

Використання спільної мови та спільної мети - ЦСР окреслюють загальні рамки для дій та ведення обговорень, які допоможуть компаніям спілкуватись з учасниками процесу на теми впливу та показників в більш систематичний та ефективний спосіб. Ці цілі сприятимуть створенню партнерств-синергій з метою реагування на найбільш нагальні суспільні виклики.

ЦСР при реалізації потребують однозначно бізнесу, та ця залежність є взаємною. Бізнес не може процвітати в суспільствах, які зазнають невдач при економічному та соціальному розвитку, а довгостроковий успіх бізнесу залежить від реалізації ЦСР. Тому, залучення бізнесу до процесу реалізації Порядку денного – 2030 - це той випадок, коли спільний інтерес і партнерство бізнесу, публічних інституцій та громадянського суспільства можуть забезпечити синергію в досягненні ЦСР (табл. 2.1).

Приватний сектор зацікавлений у розробці та масштабуванні стійких бізнес-рішень, використовуючи ЦСР як об'єкт для вирішення проблем, побудови сильної стратегії зростання та виходу на нові ринки.

ЦСР представляють амбіційну та трансформаційну програму. Бізнес, який бере активну роль у проведенні цієї трансформації та ставить ЦСР в основу оперативних рішень, в кінцевому результаті матиме кращий вибір для використання можливостей ринків, що розвиваються, управління ризиками та консолідації довготривалої ліцензії на діяльність до 2030 та пізніше.

Таблиця 2.1. Переваги залучення бізнесу до досягнення ЦСР,
сформовано автором за [11, 18, 55, 57]

Суспільні переваги в залученні бізнесу до досягнення ЦСР	Переваги для бізнесу від залучення до досягнення ЦСР
<p>1. Використання суттєвого впливу бізнесу на забезпечення економічного зростання, підвищення продуктивності праці та створення робочих місць – основних двигунів прогресу.</p> <p>2. Доступ до інновацій приватного сектора щодо технологій, продуктів, послуг, процесів та бізнес-моделей.</p> <p>3. Створення можливостей для досягнення масштабу за рахунок використання знань компаній щодо розробки бізнес-моделей для задоволення конкретних потреб клієнтів шляхом масштабування.</p> <p>4. Поєднання інвестицій державного сектора в рамках державної допомоги з корпоративними благодійними, соціальними чи комерційними інвестиціями бізнесу.</p> <p>5. Доступ до додаткових ноу-хау та навичок.</p> <p>6. Створення альянсів для сприяння відповідальній соціальній та екологічній практиці, а також розповсюдження більш широких цінностей і норм, таких як захист і повага до прав людини, сприяння ефективному управлінню та підзвітності, а також посилення інтеграції та рівності.</p>	<p>1. Забезпечення довгострокового процвітання бізнесу за рахунок поліпшення стану навколишнього середовища та екосистем у сферах діяльності підприємств.</p> <p>2. Визначення та ефективне управління матеріальними ризиками та витратами.</p> <p>3. Створення репутації, стратегічне позиціонування на ринку та забезпечення так званої ліцензії на діяльність на відповідному ринку (створення владою сприятливого клімату для розвитку бізнесу на певній території).</p> <p>4. Зміцнення відносин з працівниками, споживачами та іншими зацікавленими сторонами на основі спільних цінностей і прагнень.</p> <p>5. Створення або спрощення доступу до нових ринків. Інновації технологій, продуктів, послуг та бізнес-моделей, які сприяють розвитку ЦСР, поряд з іншим забезпечують для бізнесу можливість отримати доступ до нових ринків та сприяють зростанню існуючих ринків за рахунок зміцнення конкурентоспроможності компаній.</p> <p>6. Вирівнювання ділової активності з баченням лідерства компанії та очікуванням своїх співробітників, споживачів і клієнтів.</p>

Двигуном будь-якого бізнесу є отримання прибутку. Тому першим питанням, яке поставить перед собою бізнес, – чи не завадить його діяльність щодо досягнення ЦСР отриманню ним прибутку?

Базуючись на наявному на сьогодні досвіді та проведених у цій сфері дослідженнях, можна зазначити, що активна участь бізнесу в реалізації Порядку денного – 2030 позитивно вплине на його прибутковість. Безумовно, якщо прибутковість бізнесу розглядати в широкому сенсі та в довгостроковій перспективі.

Додатковою перевагою бізнесу від досягнення ЦСР є перспектива розширення існуючих та відкриття нових потужних ринків збуту в країнах, що розвиваються. Потенціал останніх є надзвичайно високим. Нині ж до таких нових ринків бізнес ставиться дуже обережно. У нього виникає багато питань до якості правового та інституційного середовища в країнах, що розвиваються, та з перехідною економікою. Ризики ведення бізнесу в таких країнах є надзвичайно високими. Темп схвалення рішень, необхідних для старту інфраструктурних проєктів, занадто повільний. Водночас зміни в керівництві та, як наслідок, у позиціях публічної влади щодо доцільності здійснення тих чи інших проєктів, можуть відбуватися дуже швидко та непередбачувано. Ситуація ускладнюється тим, що платоспроможний попит на інфраструктурні послуги в таких країнах зазвичай є низьким, а механізмів залучення змішаного фінансування інвестиційних проєктів не існує. Отже, величезний потенціал бізнесу на цих ринках поки що лишається нереалізованим.

З іншого боку, неефективна стара інфраструктура, бідність та злидні в країнах, у розвитку яких бізнес не відіграє активної ролі, призводять до соціального напруження та провокують розгортання конфліктів. Останнє вже сьогодні продемонструвало свою небезпеку не лише для країн, що перебувають у стані конфлікту, а й для розвинутих і благополучних країн та територій. Наприклад, зростаюча міграція населення із зон конфлікту в

країни Європейського Союзу (ЄС) стала серйозним викликом не лише для урядів цих країн, а й для бізнесу. Отже, й з цієї точки зору забезпечення досягнення ЦСР як на рівні країн, в яких зосереджена діяльність того чи іншого бізнесу, так і в інших країнах світу, інвестиційний клімат в яких поки що не можна вважати привабливим, для бізнесу навіть важливіше, ніж для чиновників, які здебільшого керуються короткостроковими інтересами.

Існують й більш прості та видимі мотивації для бізнесу в залученні до ЦСР. Наприклад, отримання конкурентних переваг.

У звіті, опублікованому Комісією з питань бізнесу та сталого розвитку в 2017 році, зазначається, що досягнення ЦСР може посприяти відкриттю нових ринкових можливостей на суму 12 трлн доларів США в рік до 2030 року, створивши понад 380 мільйонів робочих місць. [55] (табл.2.2). Відтак ЦСР представляють великі можливості для ведення бізнесу.

Таблиця 2.2. Можливості для бізнесу від впровадження ЦСР,
сформовано автором за [55]

Продукти харчування та сільське господарство	2,3 трлн. доларів США	Скорочення харчових відходів у ланцюжку створення вартості (155–405 млрд. доларів США)
		Сприяння стійким лісовим послугам та запобігання вирубці лісів у ланцюжку поставок (140–365 млрд. доларів США)
		Інноваційні харчові рішення для ринків з низьким рівнем доходу (155–265 млрд. доларів США)
Міста	3,7 трлн. доларів США	Доступне житло (650–1,080 млрд. доларів США)
		Енергоефективні будівлі (555–770 млрд. доларів США)
		Електричні та гібридні транспортні засоби (310–320 млрд. доларів США)
Енергетика та матеріали	4,3 трлн.	Розробка кругової моделі для транспортних засобів (475–810 млрд. доларів США)

	доларів США	Розширення варіантів відновлюваної енергії (165–605 млрд. доларів США)
		Розробка кругової моделі приладів та машин (305–525 млрд. доларів США)
Здоров'я та благополуччя	1,8 трлн. доларів США	Об'єднання ризиків задля забезпечення медичного страхування з метою запобігання ризиків для здоров'я у різних громадах (350–500 млрд. доларів США)
		Віддалений моніторинг пацієнта (300–440 млрд. доларів США)
		Телездоров'я для дистанційної діагностики пацієнтів (130–320 млрд. доларів США)

Світова спільнота, та зокрема бізнес, поступово переконується, що компанії, які реалізують свою діяльність згідно ЦСР, мають ряд переваг, в тому числі тих, які стосуються капіталу. Багато інституційних світових інвесторів розглядають ЦСР як ключову основу для задоволення зростаючого попиту на ефективні інвестиції. Вони все частіше прагнуть вкладати кошти відповідно до амбіцій ЦСР, направляючи інвестиції в організації, які можуть продемонструвати реальний вплив на сталий розвиток суспільства.

Крім того, у ситуації, коли все більше урядів посилаються (базуються) на ЦСР для того, щоб формувати свою політику та удосконалювати правове регулювання, високою є вірогідність, що цілі, визначені в стратегіях розвитку бізнесу, які базуються на ЦСР, та моделі ведення бізнесу будуть відповідати напрямам і пріоритетам розвитку держави у довгостроковій перспективі. З огляду на це, бізнес, який працює за принципами ЦСР та привів у відповідність до національних пріоритетів у цій сфері свої стратегії розвитку, завжди буде перебувати у привілейованому становищі при входженні на ринок завдяки підтримці його діяльності публічною владою та громадянами.

Порядок денний – 2030 є довгостроковим проектом, що має глобальний і комплексний характер. Тому й переваги бізнесу від включення в цей процес слід оцінювати в довгостроковій перспективі. Сподіватися на швидкий результат внаслідок окремих, не пов'язаних між собою заходів, формально орієнтованих на ЦСР, не варто.

2.2. Особливості визначення пріоритетності ЦСР для бізнесу

Процес залучення бізнесу до реалізації Порядку денного – 2030 починається з вибору цілей, які мають стати для нього пріоритетними при плануванні та організації відповідної діяльності. З метою отримання користі від можливостей та викликів, пов'язаних із ЦСР, визначення інтересів допоможе компанії націлено спрямувати свої зусилля. Не всі 17 ЦСР будуть в однаковій мірі важливими для компанії. Масштаб залучення компанії до досягнення кожної з Цілей, так само як і ризики та можливості, які кожна з Цілей представляє сама по собі, залежатимуть від багатьох факторів. Якщо підходити до ЦСР стратегічно, то в якості першого завдання слід зробити оцінку актуального та потенційного позитивного та негативного впливів бізнес-діяльності для досягнення ЦСР протягом всього ланцюга формування вартості. Це допоможе ідентифікувати сфери, в яких позитивний вплив можна примножити, і в той же час визначити ті, де негативний вплив можна зменшити або його уникнути.

Найбільший соціальний вплив та вплив на навколишнє середовище компанії можуть знаходитись поза межами ресурсів, якими володіє або які контролює компанія. У той же час, найбільші потенційні можливості можуть знаходитись вище або нижче ланцюга формування вартості. Саме тому рекомендується, щоб компанія розглянула весь ланцюг формування вартості – починаючи від постачальної бази та внутрішньої логістики, далі крізь весь процес виробництва та операцій, закінчуючи збутом, споживчим

та кінцевим циклами продуктів. Це можна вважати основним кроком з оцінки впливу та визначення пріоритетів окремих ЦСР для бізнесу компанії (рис.2.1).

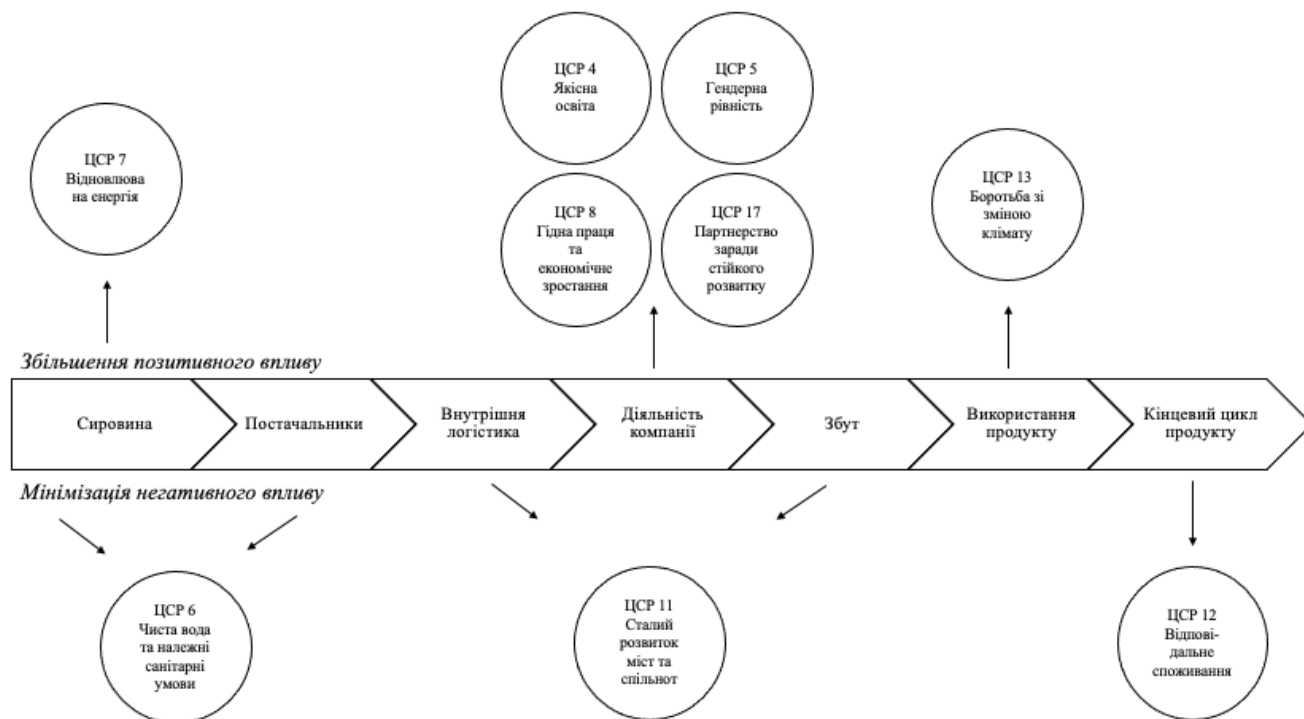

Рис.2.1. Визначення пріоритетності ЦСР відповідно до ланцюга формування вартості, модифіковано й доповнено автором за [20]

Результатом встановлення цілей стануть визначені конкретні ключові індикатори продуктивності (КІП) та поставлені цілі для кожного зі стратегічних пріоритетних напрямків діяльності компанії. Інтегрування сталого розвитку в основу діяльності та використання кількісно вимірюваних завдань під час виконання функцій компанії є фундаментальною умовою для успішної роботи над досягненням цілей.

Інтегрування сталого розвитку може докорінно змінити всі складові основної діяльності компанії, включаючи пропоновані товари та послуги, клієнтську базу, управління ланцюгом поставок, вибір та використання сировини, транспортування, роздрібні мережі та утилізацію товарів.

Хоча окремі фахівці або окрема команда з впровадження сталого розвитку можуть відігравати важливу роль в досягненні Цілей сталого розвитку компанії, наділення повноваженнями та підтримка інших корпоративних підрозділів є ключовим для інтеграції сталого розвитку в стратегію, культуру та щоденну діяльність компанії. Такими підрозділами є, наприклад, науково-дослідний, маркетинговий, постачання, кадровий та людських ресурсів. Залежно від типу компанії та обраних нею Цілей сталого розвитку, деякі підрозділи є важливішими за інші. Наприклад, Ціль, пов'язана з вибором постачальників, має більше шансів на успіх, якщо повноваженнями щодо її досягнення наділений підрозділ відповідальний за управління ланцюгом постачання. У будь-якому випадку особиста відповідальність за прогрес у досягненні окремої цілі та пов'язаних завдань сприяє успіху.

Незважаючи на те, що всі ЦСР тісно пов'язані між собою й досягнення завдань однієї з них може як позитивно, так і негативно відбитися на індикаторах інших ЦСР (національних і глобальних), бізнес дуже рідко обирає для себе як орієнтир усі ЦСР одночасно. Більшість компаній зосереджуються на трьох-п'яти ЦСР, які, на їх думку, є найбільш дотичними до їх бізнесу та щодо яких їх вплив (як негативний, так і позитивний) може бути визначальним.

Цікавий аналіз щодо уподобань бізнесу у виборі пріоритетних для нього ЦСР провела у 2015 році компанія PWC. [48] За результатами опитування 986 підприємств у 10 економічних секторах було оцінено найбільш пріоритетні для бізнесу ЦСР та проранжовано (розташовано) їх у порядку пріоритетності відповідно до того, як вони відображені в бізнес-стратегіях приватних компаній (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3. Пріоритетність Цілей сталого розвитку для бізнесу [48]

Ціль	Пріоритетність для компанії
 <p>8 ГІДНА ПРАЦЯ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ</p>	<p>1. На момент проведення дослідження 52 % опитаних компаній перебували в процесі ідентифікації ЦСР, релевантних їх бізнесу; 34 % – у процесі ідентифікації проектів, які сприятимуть досягненню</p>
 <p>13 БОРОТЬБА ЗІ ЗМІНОЮ КЛІМАТУ</p>	<p>ЦСР; 29 % – уже визначилися з цілями або готові були встановити цілі, спрямовані на досягнення ЦСР, що є релевантними до їх бізнесу.</p>
 <p>9 ІННОВАЦІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРА</p>	<p>2. Пріоритезація ЦСР у стратегічних документах приватних компаній в основному базується на сферах, де вони бачать найбільший потенціал для свого зростання. Бізнес шукає «вишеньку на торті», обираючи ті ЦСР, на яких він хоче зосередитися, та ігноруючи ті, які не відповідають його корпоративним пріоритетам та/або загрожують його «зоні комфорту». Лише 1 % з компаній, які взяли участь в опитуванні, зазначили, що вони планують здійснити заходи, які сприятимуть досягненню всіх сімнадцяти ЦСР; 34 % компаній зазначили, що вони розглядають лише ті ЦСР, які релевантні до їх бізнесу.</p>
 <p>4 ЯКІСНА ОСВІТА</p>	<p>3. Майже не розглядаються як такі, що заслуговують на увагу бізнесу, ЦСР 14 (Забезпечення життя під водою), ЦСР 10 (Зменшення нерівності), ЦСР 1 (Подолання бідності), ЦСР 2 (Вирішення проблем голоду) та ЦСР 16 (Мир і справедливість). Зазначені ЦСР не входять до 5 перших пріоритетів 80 % компаній, які брали участь в опитуванні.</p>
 <p>3 МІЦНЕ ЗДОРОВ'Я</p>	<p>4. Пріоритети бізнесу щодо ЦСР не збігаються з пріоритетами, визначеними відповідно до Порядку денного – 2030. Так, наприклад, ЦСР 1 (Подолання бідності) вважається одним з важливих пріоритетів ООН, у той же час вона майже не цікава для бізнесу. Найвищий пріоритет для бізнесу має ЦСР 8 (Гідні робочі місця й економічне зростання). Водночас, якщо уважніше поглянути на цю ЦСР, то її досягнення певною мірою сприятиме й досягненню ЦСР 1, оскільки відсутність гідної роботи є однією з основних причин бідності. Отже, поглиблений аналіз пріоритетів бізнесу в досягненні ЦСР дає змогу зрозуміти його вплив на ширше коло ЦСР.</p>
 <p>12 ВІДПОВІДАЛЬНЕ СПОЖИВАННЯ</p>	
 <p>5 ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ</p>	
 <p>7 ВІДНОВЛЮВАНА ЕНЕРГІЯ</p>	

<p>6 ЧИСТА ВОДА ТА НАЛЕЖНІ САНІТАРНІ УМОВИ</p> 	<p>5. «Усі ЦСР є рівними, але деякі з них «рівніші», ніж інші – з огляду на те, куди спрямовані розумні гроші». Тобто деякі ЦСР дають змогу забезпечити краще повернення вкладених коштів, ніж інші. Так, якщо вкладати кошти рівномірно за кожним з 169 завдань ЦСР, то на кожен вкладений долар можна отримати 7 доларів соціального ефекту. А якщо зосередитися на вужчому колі завдань (наприклад, короткому списку з 19 завдань, визначених відповідно до Копенгагенського консенсусу), то кожен долар, витрачений на їх досягнення може забезпечити 32 долари у вигляді соціального ефекту.</p>
<p>15 ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОСИСТЕМ СУШІ</p> 	
<p>17 ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ</p> 	
<p>11 СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ ТА СПІЛЬНОТ</p> 	
<p>2 ПОДОЛАННЯ ГОЛОДУ</p> 	<p>6. Будь-який бізнес залежить від суспільства (працівників і споживачів) та від репутації бізнесу. Настрої суспільства зазвичай досліджують у рамках проведення маркетингових досліджень, розроблення стратегій просування продукту та надання послуг споживачам. Відповідно до опитування, проведеного в країнах діяльності PWC, 78 % з громадян, які взяли в ньому участь, налаштовані віддати свій пріоритет у придбанні товарів і послуг компаніям, які задекларували залученність до ЦСР.</p>
<p>16 МИР ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ</p> 	<p>7. Більшість компаній, що взяли участь в опитуванні (51 %), здійснюють свою діяльність базуючись на трирічних планах, що не є ефективним у контексті планування інвестицій для досягнення ЦСР на горизонті 15 років.</p>
<p>1 ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ</p> 	
<p>10 СКОРОЧЕННЯ НЕРІВНОСТІ</p> 	
<p>14 ЗБЕРЕЖЕННЯ МОРСЬКИХ ЕКОСИСТЕМ</p> 	<p>8. При здійсненні пріоритезації ЦСР бізнес не враховує необхідність пом'якшення ризиків, які є вірогідними та можуть негативно вплинути на його діяльність у майбутньому. Так, відповідно до опитування, проведеного World Economic Forum, найбільшими ризиками для бізнесу визнані такі (від найвищого до найнижчого пріоритету): криза у водопостачанні; провал стратегії щодо зміни клімату; безробіття та неповна зайнятість; фіскальні кризи; поширення інфекційних захворювань; харчова криза; стрімке зростання цін на енергію; втрата біодиверсифікації та колапс екосистеми; застарілість (відсутність) критичної інфраструктури; проблеми з міським плануванням</p>

Як видно з дослідження, проведеного PWC, ЦСР 10 та 16 виявилися одними з найменш пріоритетних для бізнесу. Водночас, якщо глибоко проаналізувати вплив досягнення цих цілей на розвиток бізнесу та оцінити його можливості пришвидшити процес їх досягнення, вони б мали зайняти більш високе місце. Особливо це стосується України, де подолання нерівності серед населення, а також забезпечення мирного врегулювання наявного конфлікту на Сході й створення умов для запобігання майбутнім конфліктам на сьогодні мають стати одними з головних пріоритетів діяльності більшості компаній.

2.3 Форми та механізми участі бізнесу в реалізації ЦСР

Визнання цінності співпраці є невід'ємною складовою загальної системи ЦСР, оскільки ЦСР 17 висвітлює бажані показники міжгалузевого партнерства. Загалом, компанія може спробувати, щонайменше, три **форми партнерства** [11]:

– партнерство під час випуску продукту на ринок, у рамках якого компанії, задіяні в різних етапах розробки продукту, об'єднують навички, технології та ресурси, які доповнюють одне одного, і тим самим привносять нові рішення на ринок;

– секторні ініціативи, які об'єднують декількох лідерів промисловості задля підвищення стандартів і покращення практик у всій галузі й подолання загальних проблем;

– партнерство широких кіл зацікавлених сторін, коли уряд, приватний сектор і організації громадянського суспільства об'єднують зусилля для вирішення складних завдань.

ЦСР можуть допомогти об'єднати партнерів навколо загального набору цілей і пріоритетів. Побудова ефективного партнерства задля сталого розвитку вимагає високого ступеню зацікавленості і

відповідальності з боку зацікавлених осіб. Партнери повинні прагнути встановити спільні цілі, використовувати свої відповідні ключові навички, деполітизувати проекти, розробити чіткі структури управління, створити спільну систему моніторингу, зосередити увагу на результатах, прогнозувати майбутні потреби в ресурсах, а також розробити систему управління знаннями. У партнерських відносинах, які щойно виникли, рекомендуємо починати з малого та прагнути більшого.

Опитування 2014 року показало, що 90 % з 38000 опитаних керівників, управлінців і лідерів погодилися, що ефективна робота з побудови сталого розвитку неможлива в ізоляції [20].

Форми участі бізнесу в досягненні ЦСР можуть також реалізуватися по-різному [49, 50]:

Нова корпоративна культура. Одним з важливих напрямів участі бізнесу в досягненні ЦСР є запровадження нової корпоративної культури, сумісної з принципами Порядку денного – 2030, як у діяльність власної компанії, так і в оточуюче середовище.

Для цього безпосередньо необхідним є:

- встановити прозорі та зрозумілі процедури для всіх співробітників компанії, які не містять ознак дискримінації за статтю, національністю, політичними вподобаннями;
- впроваджувати навчальні програми для оволодіння співробітниками новими технологіями та сучасними підходами до ведення бізнесу, а також знаннями й навичками з питань сталого розвитку;
- передбачити соціальні заходи для співробітників компанії (медичне страхування, часткову оплату відпочинку, організацію програм для дітей співробітників компанії тощо);
- схвалити корпоративний кодекс етики та дотримуватися його норм у своїй поточній діяльності.

Також важливе завдання – розповсюдити додержання принципів, на яких побудовані ЦСР, у діяльність компаній, які входять до продуктових ланцюгів бізнесу, особливо якщо вони розташовані в країнах, що розвиваються.

Окремим, але важливим напрямом, є участь бізнесу у впровадженні нової культури поведінки на територіях, де бізнес здійснює свою діяльність. Наприклад, проведення просвітницьких заходів з питань сталого розвитку; організація тренінгів і семінарів з питань оволодіння навичками ощадного використання наявних ресурсів та збереження навколишнього середовища для дітей та юнацтва; публічна підтримка заходів, що запроваджуються державою в рамках національних програм з досягнення ЦСР, навіть у тих випадках, якщо бізнес має поступитися часткою свого прибутку на користь соціальних цінностей.

Інвестування в розвиток інфраструктури, критичної для досягнення ЦСР. Іншою важливою формою співпраці бізнесу з публічною владою в досягненні ЦСР є його участь у створенні (модернізації) критичної для досягнення ЦСР інфраструктури в тих країнах, де це є найбільш затребуваним. Інвестиції в інфраструктуру завжди були притаманними бізнесу та цікавими для нього. Обираючи об'єкти для інвестування бізнес орієнтується на свою спеціалізацію та очікувану прибутковість проекту. При цьому не поспішає вкладати кошти в ризикованих та непередбачуваних країнах. Збереження таких підходів до схвалення інвестиційних рішень не дасть змогу забезпечити ефективну участь бізнесу в досягненні ЦСР.

Для того щоб досягти запланованих Порядком денним – 2030 результатів на національному та глобальному рівні, необхідно:

1) зосередити увагу бізнесу на реалізації інфраструктурних проектів у тих країнах, які цього найбільше потребують у контексті ЦСР;

2) вибудувати систему, яка визначатиме пріоритетність реалізації проектів з огляду на їх важливість для досягнення ЦСР на національному рівні.

Перше є завданням для міжнародної спільноти та має вирішуватися в тому числі із застосуванням ОДР. Друге – завдання для національних урядів, яке передбачає застосування нового підходу до пріоритезації проектів, що має поєднувати в собі «комерційний успіх із соціальним прогресом», та стимулювання бізнесу до участі в їх реалізації. Передусім це має стосуватися надання бізнесу гарантій щодо відшкодування внесених ним інвестицій у разі виникнення політичних ризиків. По-друге, бізнес має розуміти перспективи розвитку території хоча б на середньострокову перспективу та відчувати себе реальним партнером влади в реалізації стратегії її розвитку. Крім того, держава має запропонувати інноваційні технології (механізми) фінансування, які дадуть змогу зробити комерційно нежиттєздатні, але пріоритетні для неї проекти, життєздатними та привабливими для приватних інвестицій.

Інтеграція ЦСР в бізнес-стратегію та внутрішні операції може застрахувати компанію від окремих ризиків [55]:

Операційні ризики. Оскільки екологічні та соціальні проблеми продовжують зростати та загострюватись, підприємства, які не розробили плани, ризикують сильніше відчути на собі їх вплив. Екстремальні кліматичні явища і соціальні хвилювання можуть перешкоджати довгостроковому економічному зростанню. Тому реалізація заходів по досягненню ЦСР - це не лише кращий шлях розвитку планети, це також необхідність для забезпечення майбутньої ефективності бізнесу.

Нормативні ризики. З наближенням крайнього терміну досягнення ЦСР – 2030 року, багато урядів можуть ввести нову політику, щоб забезпечити своєчасне досягнення ЦСР. Нормативні акти, що покладають витрати на викиди парникових газів та інші нераціональні методи ведення

бізнесу, можуть привести до того, що компанії, які не дотримувались норм, ризикують платою більш високих податків або ж навіть ліцензією на ведення діяльності.

Репутаційні ризики. Стейкхолдери по всьому світу шукають компанії, які можуть бути ініціативними та активними, коли справа стосується реалізації ЦСР. Компанії, які не вживають заходів або не представляють звітів про свій сталий прогрес, ризикують понести довгострокові репутаційні збитки та поширювати недовіру до приватного сектору.

Бізнес-лідерство в досягненні ЦСР розвивається поетапним шляхом (рис. 2.2): пріоритезувати, діяти і вивчати.

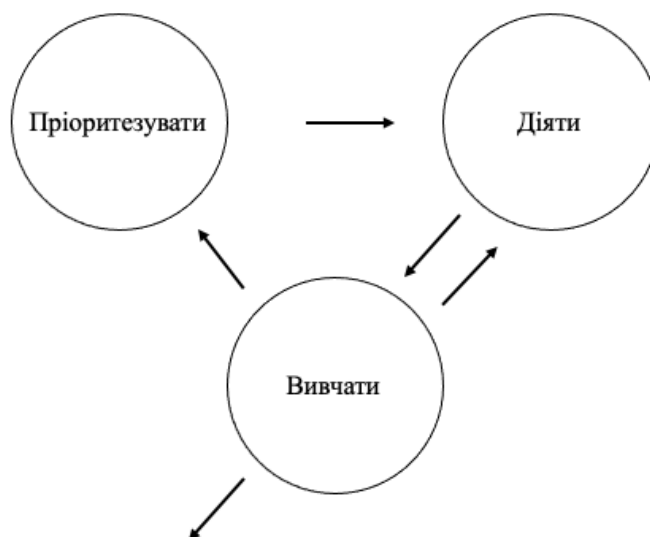

Рис. 2.2. Еволюція бізнес-лідерства у досягненні ЦСР [39]

Лідерство розвивається в міру того, як компанія реагує на зміни. По-перше, вона визначає пріоритети дій по досягненню ЦСР; по-друге, вона діє відповідно до цих пріоритетів; і, по-третє, вона вивчає результат свого впливу на ЦСР, щоб поліпшити свої власні і допомогти іншим поліпшити їхні дії, змінити пріоритети і, таким чином, почати цикл заново. [39]

Пріоритезувати

Компанія проводить принципову пріоритезацію своїх дій, виходячи з потенційного внеску в досягнення ЦСР. Це передбачає собою детальну оцінку найбільших ризиків негативного впливу компанії на всіх етапах її безперервної діяльності, а також можливість застосування методів, які дозволять досягти максимально позитивного впливу на досягнення ЦСР. Принципова пріоритезація означає, що компанія завжди дотримується своїх основних зобов'язань відповідно до Десятьох принципів з урахуванням впливу, який вона може надати ЦСР.

Діяти

Коли пріоритети розставлені, компанія реалізує конкретні дії, які втілюють в собі п'ять важливих лідерських якостей: відповідність меті, амбіційність, послідовність, інклюзивність та підзвітність.

Вивчати

Компанія зобов'язується моніторити вплив своїх дій на ЦСР, інформуючи про це як всередині компанії, так і за її межами. Лідерство розвивається за рахунок заходів щодо досягнення ЦСР. Взаємопов'язаність ЦСР означає, що компанія повинна адаптувати свій бізнес в усіх областях, де вона впливає на Порядок денний – 2030. Це вимагає, щоб компанія дізнавалася про свій вплив за допомогою постійного моніторингу, аналізу та оцінки, що гарантуватиме стійкість до плинності кадрів і дозволить всім учасникам отримувати вигоду з отриманого компанією досвіду. Інформуючи про свій досвід, компанія також гарантує, що її колеги та/або конкуренти отримають вигоду з її досвіду, посилюючи свій вплив.

Таким чином, для досягнення бізнесом визначених ЦСР необхідним є наявність та виконання таких критеріїв, як [39]:

- *Відповідність меті* - підтримка ЦСР є невід'ємною частиною стратегії компанії;

- *Амбіційність* - рівень амбіцій компанії значно перевищує наявний рівень амбіцій, її дії є суттєвими в контексті кінцевих результатів та зосереджені на довгострокових наслідках;
- *Послідовність* - підтримка ЦСР вбудована в організаційні функції та зовнішні комунікації компанії;
- *Інклюзивність* - підтримка ЦСР передбачає партнерські стосунки, у тому числі з іншим бізнесом, урядом, громадянським суспільством та іншими учасниками;
- *Підзвітність* – компанія є прозорою, управляє ризиками, взаємодіє із зацікавленими сторонами та несе відповідальність за негативні наслідки.

2.4. Світові кейси залучення бізнесу до реалізації ЦСР

Донедавна сталість була нішевим підходом у бізнесі. Але протягом останніх років спостерігається тенденція, як компанії беруть на себе ініціативи з корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) як спосіб зменшити вплив на довкілля, підвищити соціальну складову та, як наслідок, отримати додаткові прибутки. Все більше і більше бізнесів різних видів економічної діяльності займають позицію, що стосується екології. Варто дослідити успішні світові бізнес-кейси з реалізації Цілей сталого розвитку за такими критеріями як, сектор діяльності (вид економічної діяльності), географія діяльності, відповідність конкретним ЦСР, глобальна проблема для вирішення, дії бізнесу, отримані переваги.

1. *Компанія:* **Danone** [42]

Сектор: Виробництво продуктів харчування

Географія впливу: Бангладеш

Відповідність ЦСР: ЦСР 1, ЦСР 17

Глобальна проблема: Бангладеш - одна з найбідніших країн світу. 80% її населення живе на два долари в день і не має доступу до основних товарів та/або послуг, а кожна друга дитина страждає від недоїдання.

Відповідь бізнесу: Спершу місія Danone полягала в тому, щоб «забезпечити здоров'я через харчування якомога більшої кількості людей». У 2005 році Франк Рібуд, генеральний директор Groupe Danone, зустрівся з Мухаммадом Юнусом, засновником Grameen Bank, в результаті заснувавши у партнерстві Grameen Danone Foods Ltd (GDFL) з метою створення заводу з виробництва йогурту в Богра, Бангладеш, для сприяння місцевого розвитку і забезпечення здоров'я населення. GDFL розробили йогурт, який збагачений цинком, залізом, йодом, вітаміном А та становить 30% від рекомендованої денної норми поживних речовин для дитини. Торгова марка - «Shokti Doi» бенгальською означає «міцний йогурт», який продається за доступною ціною місцевому населенню. Молоко для виробництва надходить від місцевих мікро-фермерів, а поширюються йогурти мережею сільських жінок-торговців. Бізнес має статус «соціального бізнес-підприємства», де будь-який потенційний прибуток спрямовується на добробут місцевого населення і розвиток спільноти.

Переваги: Найбільшою перевагою є те, що нові йогурти стали важливим доповненням до дитячого раціону, поліпшивши загальний стан їхнього здоров'я. Іншими перевагами для місцевого населення стали робота для жінок, що роздають йогурти; можливості працевлаштування зі справедливою заробітною платою та розвитком нових навичок для працівників заводу; наявність ринку збуту молока для фермерів.

Цей проект надав Danone можливість дізнатися, як розробити недорогий поживний продукт і як продавати його малозабезпеченому населенню, що може бути відтворено й в інших країнах світу. Компанія також розробила новий спосіб збагачення харчових продуктів, який тепер застосовує і в інших своїх брендах, таких як Densia і Activia.

2. Компанія: **Woolworths** [58]

Сектор: Роздрібна торгівля продуктами харчування

Географія впливу: Південна Африка

Відповідність ЦСР: ЦСР 2

Глобальний виклик: Населення планети зростає і, в свою чергу, зростає попит на продукти харчування. За різними оцінками, одна третина всіх вироблених продуктів харчування щорічно направляється у відходи, а зміни клімату серйозно (найчастіше – негативно) впливають на сільське господарство. Вищезазначене обумовлює необхідність не лише адаптації, а й переходу до стійких методів ведення сільського господарства, задля попередження викорінення голоду у світі в ще складніших умовах.

Відповідь бізнесу: У 2009 році Woolworths усвідомили, що методи ведення сільського господарства, які вони використовують в ланцюжку поставок у Південній Африці, не є стійкими. Це підштовхнуло компанію до створення нового методу ведення сільського господарства – «Фермерства заради майбутнього», за якого виробляються високоякісні продукти харчування, при цьому зберігаючи природні ресурси та забезпечуючи кошти для існування сільськогосподарського співтовариства. Цей новий метод до ведення сільського господарства починається з догляду за ґрунтом.

Переваги: Здоровий ґрунт, наповнений мінералами та поживними речовинами, дуже важливий, адже він краще утримує вологу і, в результаті чого, досягається вища врожайність. Підвищене утримання вологи зменшує потребу в зрошенні та ерозії ґрунту, що знижує загальні витрати для фермерів. Для здорового ґрунту потрібно менше хімікатів, що в поєднанні з меншою кількістю пестицидів сприяє підтримці та заохоченню біорізноманіття на фермах і є безпечнішим для здоров'я людей. Ці елементарні процеси роблять початок ланцюжка поставок в сільському

господарстві більш стійким. Наразі 98% основних місцевих постачальників Woolworths перейняли підхід «Фермерства заради майбутнього».

3. Компанія: **Anglo American Plc** [38]

Сектор: Гірничодобувна промисловість

Географія впливу: Південна Африка

Відповідність ЦСР: ЦСР 3

Глобальний виклик: За останні тридцять років ВІЛ / СНІД забрав життя понад 30 млн людей в усьому світі. Наприклад, у 2014 році від СНІДу загинуло 1,2 млн людей, 790 000 з яких проживали в країнах Африки на південь від Сахари. Незважаючи на наявність антиретровірусного лікування, мільйони людей як і раніше не можуть отримати до нього доступ: лише близько 40% ВІЛ-інфікованих проходять необхідне лікування.

Відповідь бізнесу: Компанія Anglo American налічує близько 73 000 співробітників в країнах з високою захворюваністю на ВІЛ. За внутрішніми оцінками, рівень захворюваності на ВІЛ серед співробітників компанії складає близько 16%. Основні гірничодобувні підприємства компанії знаходяться в ПАР, країні з одним з найвищих у світі числом ВІЛ-інфікованих. Щоб боротися з наслідками цього захворювання серед своїх співробітників, компанія розробила спеціальну програму охорони здоров'я. Anglo American здійснює найбільшу у світі програму добровільного консультування, тестування та лікування ВІЛ / СНІДу (і туберкульозу) в приватному секторі для співробітників та їх сімей.

Основне бачення Anglo American відображає стратегію ЮНЕЙДС (The Joint United Nations Programme on HIV and AIDS, UNAIDS) «Три нулі»: нуль нових інфекцій; нуль співробітників, які захворіли на / померли від СНІДу; нуль немовлят, які народжені ВІЛ-інфікованими в сім'ях співробітників.

Переваги: Реакція компанії Anglo American на епідемію СНІДу є вагомим внеском в забезпечення стійкості їх бізнесу. Число співробітників, які захворіли на або вмирають від СНІДу, скоротилося, а кількість прогулів серед ВІЛ-позитивних співробітників значно скоротилася. Утримання кваліфікованих співробітників та підвищення морального духу є додатковими позитивними результатами програми. Програма охорони здоров'я Anglo поширюється також на сім'ї їх співробітників, що забезпечує додаткові медичні пільги для ще ширшої спільноти.

4. *Компанія: Gap Inc.* [45]

Сектор: Роздрібна торгівля

Географія впливу: Світ

Відповідність ЦСР: ЦСР 5

Глобальний виклик: Гендерна (не)рівність - це глобальна проблема, яку необхідно вирішувати, оскільки вона є попередньою умовою викорінення бідності та нерівності загалом. Компанії повинні усвідомлювати можливості підвищення власної продуктивності та збільшення прибутку за рахунок збільшення гендерної різноманітності своєї робочої сили зокрема. Компанії зі списку Fortune 500 з вищим відсотком жінок в радах директорів перевершують компанії з нижчим відсотком.

Відповідь бізнесу: Жінки становлять 73% співробітників Gap Inc., включаючи генерального директора. У 2014 році компанія опублікувала дані, які підтверджують, що чоловіки і жінки отримують рівну оплату за однакову працю по всьому світу. Прагнення Gap Inc. покласти край дискримінації по відношенню до жінок виражається в таких діях, як підписання Принципів розширення прав і можливостей жінок ООН зокрема.

Переваги: В результаті своїх ініціатив щодо усунення та скорочення гендерної нерівності Gap Inc. отримали нагороду Catalyst Award 2016, яка присуджується організаціям, чії інноваційні підходи призводять до доведених, вимірюваних результатів, які сприяють найму, розвитку і просуванню жінок на робочому місці. Gap Inc. – це перша компанія в сфері роздрібною торгівлі, яка була удостоєна цієї нагороди. Вигода для Gap Inc. полягає в підвищенні власної репутації.

5. Компанія: М-КОРА [47]

Сектор: Відновлювана енергетика

Географія впливу: Східна Африка

Відповідність ЦСР: ЦСР 7

Глобальний виклик: Доступ до енергії необхідний для вирішення основних проблем, з якими ми стикаємося. Найбільша кількість людей, які не мають доступу до енергії, проживає в Африці. Для боротьби зі зміною клімату і підвищення енергоефективності необхідно використовувати більш доступні низьковуглецеві технології.

Відповідь бізнесу: В Кенії знаходиться понад 6 млн домогосподарств, що не підключені до електромережі, які витрачають більше 1 млрд доларів на газ. Засновники М-КОРА проаналізували вплив енергосистеми Кенії на здоров'я та клімат і виявили, що домашня сонячна система вартістю 200 доларів була б значно кращою альтернативою. Так як первісна вартість була зависокою для місцевого населення, М-КОРА вирішили цю проблему, запропонували домогосподарствам внести аванс в розмірі 30 доларів, щоб дати змогу забрати сонячну систему додому. Потім домогосподарство може щодня поповнювати рахунок на суму близько 40 центів. Після оплати 365 кредитів система автоматично переходить на безкоштовне використання. Таким чином, замовник стає власником системи і йому не потрібно більше витрачатись на домашню електроенергію.

Переваги: М-КОРА підключили до сонячної електроенергії більше 340 000 домогосподарств в Кенії, Танзанії та Уганді. 99% з них заявили, що вони значно заощадили гроші, використовуючи сонячну систему. Середня економія протягом терміну служби системи від використання сонячної енергії замість гасу склала близько 700 доларів. Гас був найдоступнішим джерелом енергії, однак він міг поглинати до 20% доходу домогосподарства. До того ж, гас – це низькоякісне паливо зі шкідливими викидами. Було підраховано, що М-КОРА значно скоротили викиди CO₂, дозволивши автономним домогосподарствам перейти від використання ненадійних невідновлюваних джерел енергії до доступних та стійких методів без надмірного забруднення.

6. Компанія: Ford Motor Company [44]

Сектор: Автомобілебудування

Географія впливу: США

Відповідність ЦСР: ЦСР 9

Глобальний виклик: Побудувати нове збалансоване промислове підприємство досить складно, однак ще складніше перебудувати вже існуючий старий промисловий об'єкт, зробивши його більш ефективним та сталим.

Відповідь бізнесу: Завод Ford в Рівер-Руж був побудований у 1917 році, а через 83 роки, у 2000 році, він зазнав серйозної реконструкції. На додаток до модернізації виробничої лінії за допомогою інноваційних рішень та збільшення природного освітлення всього заводу, Ford інвестували в «зелений дах». 90% будівлі заводу з виробництва вантажних автомобілів було покрито рослинами, в основному засухоустійкими видами. Тоді керівництво Ford розцінило ці інвестиції як бізнес-рішення, а не як корпоративний проект зі сталого розвитку. Це був лише початок шляху компанії до впровадження принципів сталого розвитку в свою діяльність.

Пізніше Ford поставили ряд кількісних цілей, наприклад: скоротити споживання води, скоротити викиди вуглецю, підвищити паливну економічність своїх транспортних засобів.

Переваги: «Зелений дах» було створено як частину інноваційного плану управління водними ресурсами. Він діє як природний фільтр дощової води, що означає відсутність необхідності хімічного очищення; він допомагає впоратися з надлишком зливної води, так як його рослинність може утримувати вологу; він діє як природний регулятор температури, що знижує витрати на електроенергію приблизно на 5%; він вимагає меншого догляду, ніж стандартний дах; він виробляє кисень, який допомагає частково компенсувати викиди CO₂ компанії Ford. Крім того, «зелений дах» є середовищем проживання для птахів, метеликів і комах, що допомагає підтримувати біорізноманіття.

7. Компанія: Westpac Group [56]

Сектор: Фінансові послуги

Географія впливу: Тихоокеанський регіон

Відповідність ЦСР: ЦСР 5, ЦСР 10

Глобальний виклик: Велика кількість людей у всьому світі не мають доступу до банків. Це може бути пов'язано з їх статтю, соціальним статусом, фізичними можливостями або поганою інфраструктурою в місці проживання. Щоб поліпшити фінансове та економічне становище тих, хто в даний час не має доступу до банківської системи, необхідно, щоб більшість фінансових установ визнали це як проблему.

Відповідь бізнесу: Westpac зосередились на питаннях, які є важливими для них як для фінансової установи і де вони можуть надати помітний вплив. Одна з їхніх цілей сталого розвитку – це розширення доступу до фінансових послуг в Тихоокеанському регіоні. Географія регіону, обмежена інфраструктура та засоби для існування багатьох жителів тихоокеанських

островів сприяють низькій фінансовій доступності. В рамках своєї стратегії сталого розвитку на 2013-2017 роки, Westpac поставили за мету надати доступ до базових банківських послуг 300 000 нових жителів тихоокеанських островів, розраховуючи, що 50% з них будуть жінками. Підхід включає поєднання банківських операцій «в магазині», вибору основного рахунку і програми фінансової грамотності.

Переваги: Наявність банківського рахунку – це фундаментальний крок до поліпшення управління фінансами, а також наявність безпечного місця для зберігання своїх доходів та/або заощаджень. Підтримка фінансової грамотності допоможе новим клієнтам приймати більш обґрунтовані фінансові рішення. Це особливо важливо зокрема для жінок, які часто не володіють соціальним статусом, але несуть відповідальність за ведення домашнього господарства і управління сімейними фінансами; їх поліпшені фінансові знання та навички можуть розширити їх можливості та підвищити їх статус в сім'ї і суспільстві.

Покращений доступ до фінансових послуг в Тихоокеанському регіоні спростить отримання грошових переказів та заохотить створення малого і середнього бізнесу, що, в свою чергу, сприятиме економічному розвитку регіону. Згодом ця стратегія збільшить клієнтську базу і прибуток Westpac.

8. *Компанія:* **Asda** [37]

Сектор: Продовольча роздрібна торгівля

Географія впливу: Світ

Відповідність ЦСР: ЦСР 2, ЦСР 12

Глобальний виклик: Ланцюжки поставок продуктів харчування стали більш глобальними, складними і взаємопов'язаними, ніж будь-коли раніше. Роздрібні продавці продуктів харчування стикаються з труднощами в забезпеченні безперебійної роботи протягом усього року розмаїття свіжих продуктів, затребуваних споживачами.

Відповідь бізнесу: Asda вирішили вивчити фактори, що лежать в основі їхнього ланцюжка поставок. Були вивчені всі фактори, що впливають на ціну, якість і доступність продуктів, а також те, як майбутні зміни клімату можуть вплинути на них. Дослідження показало, що 95% всього асортименту свіжої продукції схильні до ризику зміни клімату. В результаті Asda переглянули свою стратегію, розробили Рамкову програму адаптації до зміни клімату та впровадили конкретні дії у своїх ланцюжках поставок.

Переваги: Дослідження не тільки допомогло компанії краще зрозуміти наслідки зміни клімату, а й дозволило кількісно оцінити ризики, виявити можливості і підвищити сталість компанії. Деякі з переваг включають підвищення ефективності використання водних ресурсів, наприклад Asda запустили систему водопостачання для виробників селери в Іспанії і працювали з постачальником цитрусових в Марокко над перетворенням існуючих методів дощування на крапельне зрошення, що призвело до первинного зниження витрати води на 60%. Оприлюднивши результати свого дослідження, Asda взяли на себе ініціативу і висунули на перший план ці проблеми, проінформувавши сектор продовольчої роздрібною торгівлі про потенційні ризики та можливості.

9. Компанія: **Adnams** [36]

Сектор: Пивоваріння

Географія впливу: Великобританія / Світ

Відповідність ЦСР: ЦСР 12, ЦСР 13

Глобальний виклик: Мільйони людей по всьому світу щорічно страждають від зміни клімату та екстремальних погодних явищ. Щоб пом'якшити вплив зміни клімату, всі країни і галузі повинні перейти на низьковуглецеву економіку. Це означає, що підприємствам необхідно вживати активних заходів з розвитку стійких методів виробництва, які ведуть до сталого споживання.

Відповідь бізнесу: Пивоварня Adnams, яка розташована в Саффолку, вирішила оцінити вуглецевий слід від виробництва та розповсюдження власної продукції. Вони вивчили життєвий цикл своєї продукції від ферми до поставки і змогли визначити ключові етапи процесу, на яких можна було б скоротити викиди. На основі цього вони розробили своє вуглецево-нейтральне пиво East Green, що варять на пивоварні з системою рекуперації енергії, яка рециркулює 100% створеної пари, щоб використовувати її для нагріву 90% наступного пива. Використовуваний ячмінь вирощується на місцевому рівні в самому Саффолці, а використовуваний хміль Boadicea від природи стійкий до попелиці.

Переваги: East Green було створено як частину плану сталого виробництва та плану скорочення викидів вуглецю. Вивчення життєвого циклу вуглецю дозволило Adnams кількісно оцінити ризики для свого ланцюжка поставок і визначити можливості для застосування більш стійких методів. Закуповуючи ячмінь на місці, вони допомагають фінансувати зайнятість на місцевому рівні, а також скорочують викиди CO₂, що виділяються під час транспортування, і витрати на транспортування. Стійкий до попелиці хміль знижує використання пестицидів, що сприяє покращенню біорізноманіття.

10. Компанія: Ініціатива партнерства в області низьковуглецевих технологій (LCTPi), очолювана Всесвітньою радою підприємців зі сталого розвитку [59]

Сектор: Багатопрофільний

Географія впливу: Світ

Відповідність ЦСР: ЦСР 17

Глобальний виклик: Досягнення цілей в області сталого розвитку вимагає значних інвестицій та співпраці. Необхідно формувати партнерські відносини для обміну знаннями як для країн, так і для бізнесу, щоб

допомогати їм працювати над досягненням ЦСР. Мета ініціативи LCTPі – це надання можливості приватному сектору вжити заходів щодо обмеження зростання глобальної температури до рівня нижче 2°C.

Відповідь бізнесу: На конференції ООН з питань клімату в Парижі у грудні 2015 року було оприлюднено плани дій LCTPі, розроблені бізнесом. Вони продемонстрували, що скорочення викидів в усіх секторах може бути збільшено за рахунок співпраці. Компанії беруть участь в LCTPі за 9 основними напрямками: відновлювані джерела енергії, зберігання вуглецю, хімікати, цемент, енергоефективність в будівлях, низьковуглецеві транспортні палива, низьковуглецеві вантажні перевезення, кліматично оптимізоване сільське господарство і ліси та лісові продукти як поглиначі вуглецю. LCTPі дозволили компаніям розробити стратегії для низьковуглецевого розвитку в кожній з пріоритетних областей. Ці області очолюються і управляються бізнесом, але вимагають відповідної політичної підтримки з боку урядів.

Переваги: Завдяки цій співпраці LCTPі може забезпечити шлях до обмеження зростання глобальної температури до рівня нижче 2°C. Це може допомогти направити 5-10 трлн. доларів США інвестицій в низьковуглецеві сектори економіки і підтримати 5-10 млн робочих місць в рік по всьому світу. Що найбільш важливо, LCTPі надає платформу для підприємств, щоб грати провідну роль у сприянні досягненню ЦСР при впровадженні стійких технологічних практик.

РОЗДІЛ 3

НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ БІЗНЕСУ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

3.1 Особливості бізнесу України з впровадження та реалізації ЦСР

Україна визначила орієнтири щодо ЦСР, схваливши Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» та представивши її громадськості. Визначені в цій доповіді завдання та індикатори є амбіційними та не простими в досягненні, зважаючи на ситуацію, що склалася на сьогодні в країні.

Серед завдань, які визначені Україною, є надзвичайно амбіційні та складні, що вимагатимуть залучення для їх реалізації приватного бізнесу, зокрема [1, 11, 26, 31-34]:

- у 4 рази зменшити рівень бідності (ЦСР 1);
- удвічі підвищити продуктивність сільського господарства за рахунок використання інноваційних технологій (ЦСР 2);
- довести до 100 % частку міського та сільського населення, яке має доступ до питної води гарантованої якості (ЦСР 6);
- майже втричі скоротити обсяги скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти (ЦСР 6);
- у 3,5 рази збільшити частку енергії, виробленої з відновлюваних джерел (ЦСР 7);
- удвічі знизити енергоємність ВВП (ЦСР 7);
- забезпечити підвищення рейтингу України в легкості ведення бізнесу, піднявшись з 81 на 20 місце (ЦСР 8);
- у 10 разів зменшити частку сільського населення, яке проживає на відстані понад 3 км від доріг із твердим покриттям (ЦСР 9);

- у 3,3 рази підвищити частку транспорту громадського користування та в 4 рази – частку транспортної інфраструктури й дорожнього сервісу, що враховують потреби людей з інвалідністю (ЦСР 9);
- у 7 разів підвищити частку доріг загального користування державного значення з твердим покриттям, що відповідають нормативним вимогам (ЦСР 9);
- у 5 разів підвищити витрати на виконання наукових і науково-технічних робіт, а також більш ніж у 10 разів – частку реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової (ЦСР 9);
- забезпечити 100 % затвердження регіонами стратегій розвитку та планів заходів щодо їх реалізації за участю громадськості (ЦСР 11);
- майже в 3 рази збільшити площу природно-заповідного фонду загальнодержавного значення (ЦСР 11);
- майже вдвічі збільшити кількість робочих місць у сфері туризму (ЦСР 11);
- майже у 2 рази збільшити частку спалених та утилізованих відходів у загальному обсягу їх утворення (ЦСР 12);
- втричі скоротити частку скидів забруднених стічних вод у загальному обсязі скидів до морського середовища (ЦСР 14);
- забезпечити 100 % задоволення населення Донецької та Луганської областей користуванням інфраструктурними об'єктами та рівнем надання послуг у сфері адміністративного управління (ЦСР 16);
- майже в 6 разів збільшити чистий притік іноземних інвестицій (ЦСР 17);
- збільшити кількість проектів, що реалізовані на умовах державно-приватного партнерства, до 45 (ЦСР 17).

Вирішити поставлені завдання без залучення приватного бізнесу у встановлені строки навряд чи буде можливим, особливо це стосується національних індикаторів за ЦСР 2–4, 6, 7, 9, 11, 12, 15, 16.

Аналіз практик КСВ в Україні [7, 4, 21-25] свідчить, що найчастіше український бізнес впроваджує практики, які спрямовані на досягнення трьох цілей: Ціль 4 (Якісна освіта), Ціль 8 (Гідна праця та економічне зростання) та Ціль 3 (Міцне здоров'я і благополуччя). Традиційно український бізнес реалізує проекти допомоги дітям (передусім хворим дітям), розвитку персоналу (підвищення кваліфікації, медичне страхування працівників) та програми стажування і працевлаштування молоді.

В той же час, найменше українські компанії в своїх звітах та кейсах згадували такі Цілі, як: Ціль 2 (Подолання голоду, розвиток сільського господарства) та Ціль 14 (Збереження морських ресурсів). Здебільшого компанії відзначають, що їхня діяльність і географічне розташування не пов'язані з морськими ресурсами і вони не чинять вплив на розвиток сільського господарства (переважна більшість компаній, які входять до списку 100 найбільших компаній України, — це компанії добувної, металургійної та енергетичної сфери).

Основними сферами, які потребують залучення приватного бізнесу в Україні, вважаються такі: енергоефективність і чиста енергія, водопостачання та водовідведення, транспортна інфраструктура, наука та інновації, поводження з побутовими відходами, туризм, охорона здоров'я, освіта, інфраструктура на територіях, що постраждали внаслідок конфлікту [4, 7, 11, 19].

Зазначені вище сфери мають бути визначені як пріоритетні для створення критичної для їх досягнення інфраструктури, у тому числі із залученням бізнесу на умовах державно-приватного партнерства (ДПП). Тому багато амбіційних завдань щодо проведення реформ у певних сферах поставлено і для публічної влади [11], зокрема:

- забезпечення підвищення рейтингу України в легкості ведення бізнесу, піднявшись з 81 на 20 місце (ЦСР 8), що вимагає вдосконалення правового регулювання щодо ведення бізнесу;

- забезпечення 100 % затвердження регіонами стратегій розвитку та планів заходів щодо їх реалізації за участю громадськості (ЦСР 11);
- збільшення чистого притоку іноземних інвестицій майже в 6 разів (ЦСР 17);
- збільшення кількості проектів, що реалізовані на умовах ДПП, до 45 (ЦСР 17).

В Україні є можливість для ініціювання бізнесом відповідних проектів. За умов розуміння бізнесом стратегічних пріоритетів влади як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях, а також наявності механізмів гарантування відшкодування внесеним ним інвестицій, бізнес може активно включитися в цей процес. В Україні зареєстровано майже 1,6 млн. підприємств, з яких малі – 1,5 млн (до 10 працівників), середні – близько 62 тис. (від 10 до 250 працівників) та великі – близько 2,5 тис. (більше 250 працівників). [7]

Ефективність усіх цих заходів значно зросте, якщо бізнес проведе дослідження щодо аналізу свого впливу на досягнення ЦСР (чинного та потенційного), обере за результатами цього дослідження пріоритетні для себе ЦСР, визначить заходи для їх реалізації та інкорпорує їх у свою бізнес-стратегію.

Інтеграція ЦСР в бізнес модель компанії стає ключовим елементом для зростання капіталу та керування ризиками. Кожна компанія, не залежно від галузі, розміру, місця розташування може інтегрувати Цілі сталого розвитку в свою стратегію, операційну діяльність, комунікацію зі стейкхолдерами та звітність. Нефінансові звіти повинні готуватися із залученням топ-менеджерів, комунікуватися ними серед співробітників та зовнішніх стейкхолдерів. Для того, щоб бізнес міг активно включитися в процес досягнення ЦСР, він має бути озброєним відповідними знаннями у цій сфері та розуміти алгоритм інтеграції Цілей (рис. 3.1).

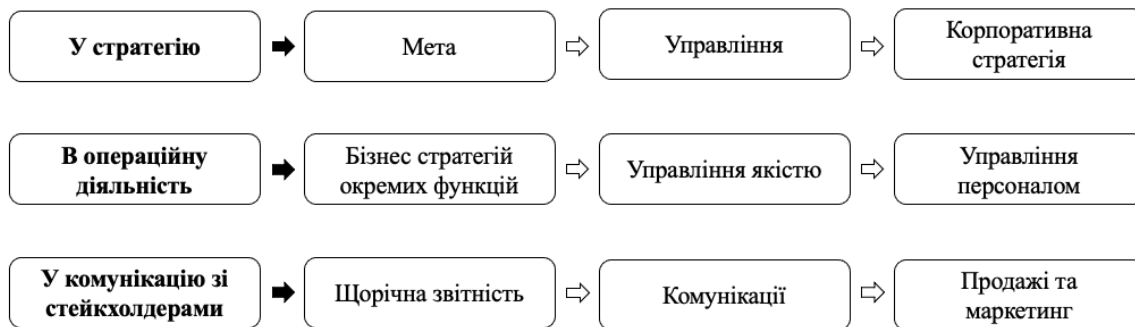

Рис. 3.1 Алгоритм повної інтеграції принципів та Цілей сталого розвитку в бізнес-стратегії [7]

Важливим для виконання такої стратегії є запровадження моніторингу та звітності щодо її реалізації в поточну діяльність компанії. Така звітність має оприлюднюватися на національному та міжнародному рівнях.

Внаслідок гармонізації українського бухгалтерського обліку з європейським в Україні у 2019 р. з'явився Звіт про управління [7], який щорічно подається середніми та великими підприємствами, і містить фінансову й нефінансову інформацію, що характеризує стан і перспективи розвитку підприємства і розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. Це саме той документ, в якому бізнес може відобразити вплив на досягнення ЦСР.

Сучасні звіти більшості українських компаній відображають лише загальну інформацію. Культура включення Цілей сталого розвитку в стратегічні плани розвитку компанії та її звітність ще не сформована. Лише компанії – учасники Глобального договору ООН обов'язково звітують щорічно щодо прогресу у досягненні принципів та Цілей сталого розвитку. Ще одиничні компанії включають ЦСР у свою нефінансову звітність.

Партнерство з іншими бізнес-компаніями в досягненні ЦСР, зокрема в рамках діяльності бізнес-асоціацій, та органами публічної влади, що

виявлять зацікавленість у такому співробітництві, підсилять можливості бізнесу в реалізації своїх стратегій сталого розвитку та збільшать їх вплив на досягнення національних індикаторів ЦСР.

3.2 Національні кейси та рекомендації залучення бізнесу до реалізації ЦСР в Україні

Український бізнес реалізує значну кількість ініціатив і проєктів з корпоративної соціальної відповідальності, які роблять посильний внесок у реалізацію ЦСР. Відповідальний бізнес може зайняти провідну роль у досягненні ЦСР навіть у тому випадку, якщо публічна влада дуже повільно просуватиметься в цьому напрямі. Проте, рівень інтегрованості ЦСР в корпоративні стратегії КСВ або стратегії сталого розвитку залишається вкрай низьким (Таблиця 3.1). Лише кілька компаній в своїх звітах зазначають, що вони переглянули свої корпоративні стратегії відповідно до прийнятих ЦСР. Переважна більшість компаній пішла шляхом аналізу своєї практики у досягненні всіх 17 Цілей сталого розвитку, не змінюючи при цьому свої стратегії та практики КСВ.

Таблиця 3.1. Цільовий аналіз КСВ-кейсів бізнесу України у 2016-2019 рр., сформовано автором за [4, 7, 21-25]

Ціль	Назва компанії			
	2016	2017	2018	2019
Ціль 1 Подолання бідності	-	-	-	Альфа-Банк ГК «Ліга» МБФ Let's help
Ціль 3 Міцне здоров'я і благополуччя	Леново Україна М.С.Л. Небесна криниця Нова пошта EVA Лінія магазинів Jurimex Lifecell	Делойт Монсанто Україна ПАТ «Фармак» Watsons Україна	М.С.Л. Watsons Україна Небесна криниця	Датагруп EVA Лінія магазинів ПрАТ «Київстар» Nestlé Прикарпаттяоблен ерго Гудвеллі Україна Люксоптика

	Travel Professional Group (TPG)			
Ціль 4 Якісна освіта	Arricano АО «AVER LEX» Lifecell Travel Professional Group Астерс МХП Проком і НУБіП Укртелеком	ELEKS Енергоатом Syngenta Група «1+1 медіа»	Група «1+1 медіа» Укргазвидобування Астарта ІТ-Інтегратор ЕРАМ Прикарпаття бленерго ПрАТ «Київстар»	Астарта Академія ДТЕК Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед Освіторія ЕРАМ Метінвест Холдинг Нова пошта ПУМБІТ-Інтегратор SoftServe Lifecell Watsons Україна
Ціль 5 Гендерна рівність	Концерн Галнафтогаз	Лореаль Україна	-	-
Ціль 8 Гідна праця та економічне зростання	ІТІ Україна Platinum Bank «Олексій Пуха і партнери»	Кредобанк МХП Нова пошта CRH DEC Nestlé	Делойт SoftServe	АО «ПАВЛЕНКО ЛІГАЛ ГРУП» Syngenta
Ціль 9 Промисловість, інновації та інфраструктура	-	-	-	Енергоатом
Ціль 10 Скорочення нерівності	Адреналін Сіті Ашан Рітейл Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед Фонд «Монсанто» VolWest Group	Ашан Рітейл Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед Концерн Галнафтогаз Небесна криниця	Ощадбанк Ашан Рітейл	Isobar Ukraine
Ціль 11 Сталий розвиток міст та спільнот	Нова пошта	Аеquo М.С.Л. Астарта	Енергоатом ОККО	Група «1+1 медіа» Делойт Запоріжсталь
Ціль 12 Відповідальне споживання та виробництво	Наш край (мережа супермаркетів)	ДТЕК	УКРПЕК Гудвеллі Україна	Агрофорт Ашан Рітейл МЕТРО Кеш енд Кері Україна Концерн Галнафтогаз

Ціль 13 Пом'якшення наслідків зміни клімату	АТ «Прикарпаття обленерго»	UKRSIBBAN К BNP Paribas Group	-	-
Ціль 15 Захист екосистем суші	InBase АТ «Креді Агріколь Банк»	-	-	ГК «Фокстрот»
Ціль 16 Мир, справедливість та сильні інститути	Aequo Jurimex Правовий Альянс Група СКМ	Правовий Альянс АТ «Прикарпаття обленерго»	-	-
Ціль 17 Партнерство заради стійкого розвитку	-	-	ДТЕК	ПрАТ «Київстар» МЕТРО Кеш енд Кері Україна

В той же час, бізнес безпроблемно може впроваджувати принципи сталості й поваги до людини, навколишнього середовища та правопорядку у свою корпоративну поведінку та в практику діяльності компаній, які входять до його продуктового ланцюга, зокрема:

- схвалення корпоративного кодексу етики, встановивши прозорі та зрозумілі процедури для всіх співробітників компанії, які не містять ознак дискримінації за статтю, національністю, політичними уподобаннями, та дотримуватися його норм у своїй поточній діяльності;
- передбачення соціальних заходів для співробітників компанії (медичне страхування, часткову оплату відпочинку, організацію програм для дітей співробітників компанії тощо);
- впровадження навчальних програм для оволодіння співробітниками сучасними технологіями та підходами до ведення бізнесу, а також знаннями й навичками з питань сталого розвитку;
- запровадження у своїй діяльності нетерпимості до корупції;

- проведення просвітницьких заходів із сталого розвитку для мешканців територій, на яких здійснюється діяльність бізнесу;
- встановлення партнерських відносин з місцевою владою, реалізація з нею спільних програм, що сприятимуть досягненню національних індикаторів ЦСР;
- активне співробітництво з малим та середнім бізнесом, що зацікавлений взяти участь у процесі забезпечення сталого розвитку;
- пріоритетне залучення до своїх продуктових ланцюгів компаній, які є соціально відповідальними та здійснюють свою діяльність на принципах, співзвучних із ЦСР.

З огляду на низький рівень інтегрованості Цілей сталого розвитку в КСВ-стратегії або стратегії сталого розвитку, можна дійти висновку, що нині бізнес-компанії в Україні практично не вимірюють свій вплив на досягнення ЦСР. Відповідно, практично у всіх компаній відсутні показники вимірювання результатів проєктів та ініціатив з досягнення Цілей сталого розвитку.

Таким чином, можна визначити ряд рекомендацій компаніям України, щодо активізації їхніх дій із реалізації ЦСР [4, 11, 20, 25]:

1. Компаніям слід переглянути свої стратегії сталого розвитку з урахуванням Цілей сталого розвитку (в т. ч. національних завдань Цілей сталого розвитку).
2. При інтеграції Цілей сталого розвитку в стратегії компанії необхідно встановити КРІ корпоративних цілей сталого розвитку з метою вимірювання прогресу в їх досягненні.
3. Компаніям потрібно інтегрувати КРІ досягнення корпоративних цілей сталого розвитку у нефінансову звітність компаній, в т. ч. і у звіти з управління.

4. Компаніям слід посилити партнерство з іншими організаціями задля досягнення визначених Цілей сталого розвитку. Партнерство дозволить досягнути більшої результативності й масштабності змін у суспільстві та навколишньому середовищі.
5. Компанії можуть стати активним «пропагандистом» Цілей сталого розвитку у ланцюгу постачання і серед ключових стейкхолдерів. Це, в свою чергу, посилить партнерство задля досягнення Цілей сталого розвитку.

В розрізі окремих цілей можна запропонувати бізнесу цілий ряд заходів у рамках діяльності щодо досягнення Цілей сталого розвитку (Додаток Г).

3.3 Методична розробка для національної інтерактивної виставки Future of Work

Сучасний бізнес є невіддільною складовою імперативу сталості. Адже без прикладання спільних зусиль досягнення суспільством сталого розвитку однозначно ускладнюється, або ж навіть унеможлиблюється. Значною проблемою в залученні бізнесу та суспільства до процесу досягнення ЦСР є відсутність або складна доступність інформації щодо принципів та цілей Порядку денного – 2030; завдань, що поставлені перед національним урядом і бізнесом у цій сфері; наслідків нехтування принципами, які покладені в основу ЦСР для життя нинішніх і прийдешніх поколінь; позитивного досвіду, що існує в інших країнах у запровадженні принципів сталого розвитку в життєдіяльність людини та ведення бізнесу.

Без привернення уваги до освітньо-просвітницького роду питань важко розраховувати й на залучення бізнесу до ЦСР, й на зміну поведінки

населення по відношенню до навколишнього середовища та використання наявних ресурсів.

Розглянуті у роботі конкретні приклади залучення бізнесу до реалізації ЦСР з усього світу та України, в тому числі, засвідчують нагальну потребу підготовки кадрів майбутнього, які б усвідомлювали, володіли знаннями й навичками, що забезпечували б імплементацію принципів сталості у їх подальшій фаховій діяльності.

Освіта й просвіта вже включені в Порядок денний – 2030 у вигляді ЦСР 4 (Якісна освіта). Водночас найбільш сучасним напрямом є освіта для сталості. Наголоси збереження навколишнього середовища, досягнення соціальної справедливості та ін. стають невід’ємними елементами освітніх програм та компонентів різного рівня й потребують дидактичного й методичного забезпечення компетентностей [16, 43].

Методична розробка полягає у створенні багатофункціонального постера, який змістовно розкриватиме інтегральну єдність географічної науки та освіти й їхнього сутнісного зв’язку із сталістю. Його дидактично-методична мета - формування особистостей майбутніх професіоналів, задля спрямування їхнього вибору у бік сталості та сталого розвитку зокрема.

Формат постеру забезпечує можливості гнучкого використання й модифікацій структури, змісту та форм візуалізації, актуалізуючи мультифункціональність, інтерактивність й студентоцентричність навчального процесу.

Такий постер має широкий потенціал застосування у навчальному процесі. Наприклад, у таких вибіркових дисциплінах як «Географія глобльних проблем людства» і «Сталий розвиток міст та регіонів» за освітніми програмами бакалаврського рівня «Економічна географія» та/або «Сталий розвиток: концептуальний та індикаторний аналіз», «Актуальні проблеми сталого розвитку» за освітньо-науковими програмами магістрів «Географічне країнознавство та геоглобалістика» [16], «Політична

географія та геополітика». Застосування постеру можливо й тематично за окремими компетентностями й результатами навчання з вищезазначених дисциплін та програм, де можлива реалізація в якості фрагменту лекціонного матеріалу, проведення дискусії та/або диспуту на семінарських заняттях, опрацювання модифікацій на практичних заняттях або ж в якості самостійної роботи.

Окрім того, розроблений постер може бути використаний під час зустрічей, консультацій та сесій для студентів під час вибору ними вибіркового дисциплін. Також, методична розробка може бути використана і для абітурієнтів під час їхнього пошуку та вибору щодо вступу на освітню програму, і для стейкхолдерів задля глибшого розуміння компетентностей, що надаються під час навчання на освітній програмі.

В основу методичної розробки лягла концепція всебічного цілеспрямованого. Вона передбачає, що педагог повинен мати власні компетенції у питаннях сталості та вміння розвивати їх у своїх студентах; критично розуміти сталий розвиток, з одного боку, та педагогічний підхід щодо освіти для сталого розвитку, з іншого. Для повноцінної реалізації концепції всебічного спрямування педагог повинен вміти практикувати трансформаційну педагогіку, орієнтовану на дії, що залучає студентів до участі, системного, творчого та інноваційного мислення та діяльності, а отже, свідчить про студентоцентричний підхід у навчанні. Основою орієнтирів всебічного цілеспрямованого слугують фундаментальні компоненти (Таблиця 3.2), які взаємодоповнюють один одного. Результати навчання та освітні компоненти за фундаментальними компонентами широко представлені у Додатку Д.

Таблиця 3.2. Фундаментальні компоненти всебічного цілеспрямування [43]

<i>Холістичне мислення</i>	<i>Передбачення змін</i>	<i>Досягнення трансформації</i>
Інтеграція		
<i>Системи</i> Педагог допомагає студентам розвивати розуміння світу як взаємопов'язаного цілого та шукати зв'язки у соціальному та природному середовищі, а також враховувати наслідки вчинків.	<i>Майбутнє</i> Педагог допомагає студентам досліджувати альтернативні можливості у майбутньому та використовувати їх для розгляду того, як має змінитися поведінка.	<i>Участь</i> Педагог допомагає студентам брати участь у змінах, які сприятимуть сталому розвитку.
Залучення		
<i>Уважність</i> Педагог допомагає студентам зрозуміти принципово нестійкі аспекти нашого суспільства та способів його розвитку й підвищує усвідомлення ними нагальної потреби змін.	<i>Емпатія</i> Педагог допомагає студентам реагувати на свої почуття та емоції, почуття інших людей, а також розвиває емоційний зв'язок із природним світом.	<i>Цінності</i> Педагог розвиває усвідомлення студентами того, як переконання та цінності обґрунтовують дії, та як слід врегульовувати та узгоджувати цінності.
Практика		
<i>Трансдисциплінарність</i> Педагог допомагає студентам діяти спільно як в межах, так і поза межами власної дисципліни, ролі, перспектив та цінностей.	<i>Креативність</i> Педагог заохочує у своїх студентів творче мислення та гнучкість.	<i>Дії</i> Педагог допомагає студентам діяти ініціативно та зважено.
Рефлексивність		
<i>Критичність</i> Педагог допомагає студентам критично оцінювати відповідність та достовірність тверджень, джерел, моделей та теорій.	<i>Відповідальність</i> Педагог допомагає студентам розмірковувати над власними діями, діяти прозоро та приймати особисту відповідальність за свою роботу.	<i>Рішучість</i> Педагог допомагає студентам діяти обережно та своєчасно навіть у ситуаціях невизначеності.

Постер являє собою узагальнення наступної інформації для студентів:

- Інформація щодо перспективності напрямку сталого розвитку з огляду на критичну необхідність переходу людства до нього та ЦСР зокрема. Даний блок включає в себе не лише перелік ЦСР, а й визначення основних можливостей, які може надати компетентність у питаннях, що стосуються сталості;

- Інформація щодо фундаментальних компонентів у питаннях сталості, які в процесі навчання будуть розвиватись та заохочуватись серед студентів. Даний блок покликаний продемонструвати студентам, що вони не просто отримуватимуть знання під час навчання, а й розвиватимуть власні компетенції сталості. Необхідність розвитку таких компетенцій обумовлюється необхідністю переходу людства до засад сталого розвитку в усіх сферах суспільного життя;

- Інформація щодо можливості використання набутих студентами знань та компетенцій в подальшому кар'єрному розвитку в бізнесі. Зазначена інформація забезпечує сферу інтересів як самих студентів, адже значна кількість студентів орієнтується та спрямовується на майбутню роботу саме у бізнесі, так і сферу інтересів стейкхолдерів (значна частина яких є також представниками бізнес-середовища), адже інформує їх про конкурентоспроможність та висококваліфікованість студентів, які опанували дисципліни, орієнтовані на сталість;

- Інформація щодо власне самих вибіркового дисциплін. Даний блок містить у собі перелік тих дисциплін, серед яких студент може обирати, та коротку анотацію до кожної з них (до 2-3 речень).

- Інформація щодо конкретних кар'єрних шляхів випускників та студентів, які свого часу надали перевагу дисциплінам зі сфери сталості та сталого розвитку. Даний блок може ілюструвати не лише кар'єрні шляхи, які стосуються сфери бізнесу, а й ті, які реалізовані у інших сферах (державне управління, громадський сектор тощо). Всестороннє включення

прикладів є підтвердженням необхідності переходу людства до засад сталого розвитку та універсальності отриманих знань та компетенцій.

- Інформація щодо студентоцентрованого підходу у навчанні. Даний блок обумовлює вибір дисциплін зі сфери сталості та сталого розвитку студентоцентричній, а отже, практичним втіленням основних засад Болонського процесу.

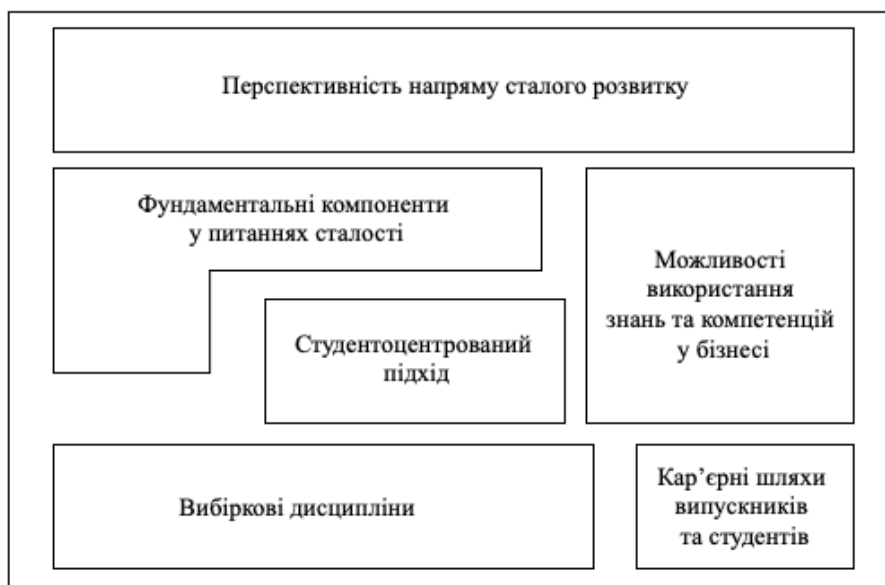

Рис. 3.2. Схематичне зображення постера для студентів [розроблено автором]

Власне, робота із постером під час навчальної та/або просвітницької діяльності дозволяє використати різноманітні педагогічні прийоми для:

- розуміння цілісності й інтегральності геосистем та ролі людства у їх збереженні з урахуванням принципів сталого (збалансованого) розвитку;
- формування знань щодо сутності концепції сталого розвитку як імперативу розвитку суспільства та бізнесу у XXI ст., її

інституалізованої на міжнародному та національному рівнях еволюції у Цілі сталого розвитку;

- вмінь застосовувати для вирішення професійних завдань набуті знання з основних геопросторових особливостей та глобальних рис діяльності людини, їх географічної індикації, принципів та основних індикаторів сталого розвитку, глобальних, регіональних та місцевих ризиків, нерівності та геоконфліктології з позицій сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

Сталий розвиток – це такий розвиток країн, регіонів і суспільства в цілому, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь;

Еволюція становлення концепції сталого розвитку пройшла тривалий шлях через ряд міжнародних інституційних заходів найвищого рівня та прийняття ряду базових документів, основними серед яких є: Декларація Конференції ООН з питань навколишнього середовища (Стокгольм, Швеція, 1972), Всесвітня хартія захисту природи (Нью-Йорк, США, 1982), Створення Міжнародної комісії з навколишнього середовища та розвитку «Комісії Брунтланд» (Нью-Йорк, США, 1983), доповідь Комісії Брунтланд «Наше спільне майбутнє» якою офіційно введено термін «сталий розвиток» («sustainable development», 1987), документ «Порядок денний на XXI століття» («Саміт Землі», Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 1992), Декларація тисячоліття ООН (Нью-Йорк, США, 2000), Йоханнесбурзька декларація зі сталого розвитку та Йоханнесбурзький план (Йоганнесбург, ПАР, 2002), документ «Майбутнє, якого ми прагнемо» (Ріо +20, Ріо-де-Жанейро, Бразилія, 2012). Остаточне утвердження концепції сталого розвитку віднайшло своє відображення у Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 р. № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний в сфері сталого розвитку на період до 2030 року» («Порядок денний - 2030»), яка визначила 17 глобальних Цілей сталого розвитку (ЦСР) та відповідні їм 169 завдань;

Проблема сталого розвитку стала безпосереднім викликом і для представників бізнесу. З поступовою популяризацією ідей сталого розвитку, компанії стали брати їх на озброєння в якості керівних принципів своєї діяльності адже зрозуміли, що глобальні виклики сучасності

(проблеми зміни клімату, крайньої бідності, охорони здоров'я) можуть негативно впливати на діяльність самого бізнесу компаній;

Становлення концепції сталого розвитку компаній відбувалося на перетині парадигм корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) та сталого розвитку. «Сталою» може визнаватися компанія, яка дбає не лише про забезпечення власного економічного успіху в довгостроковій перспективі, а й діяльність якої одночасно сприяє досягненню стійкості на глобальному рівні - економічному зростанню країни базування та країн, де компанія веде свої бізнес-операції, а також збільшенню соціальних благ і підтримки екологічної рівноваги. Основним критерієм «сталого бізнесу» є пошук балансу між короткостроковими та довгостроковими пропозиціями і попитом на ресурси, що кардинально відрізняє його від концепції корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бізнесу, яка більшою мірою націлена на досягнення швидких позитивних змін;

Концепції корпоративної соціальної відповідальності, сталого розвитку та корпоративної стійкості об'єднує ряд загальних ознак: 1). В основі всіх концепцій на даний момент лежить триєдиний підхід - модель *triple bottom line* - 3BL; 2). В рамках всіх концепцій підкреслюється необхідність вкладу в суспільний добробут, при цьому масштаб цього вкладу різний і проявляється в поліпшенні якості життя ключових стейкхолдерів, всіх категорій стейкхолдерів або ж в сприянні сталому розвитку всього людства; 3). Всі концепції дотримуються стратегії загальної вигоди - «win-win-strategy», підкреслюючи тим самим переваги пропонованої моделі як для бізнесу, так і для всіх зацікавлених сторін;

Україна, серед інших 193 країн-членів ООН, схвалила Резолюцію Генасамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в сфері сталого розвитку на період до 2030 року» та підготувла Національну доповідь, у якій розроблено національну систему ЦСР (86 завдань та 172 показники для їх моніторингу) і які затверджені Указом Президента України № 722/2019 від

30 вересня 2019 р. «Про Цілі сталого розвитку України» на період до 2030 р. В цілому, ЦСР для України відповідають принципам Порядку денного – 2030 та завданням глобальних ЦСР;

Найбільш розповсюдженими формами, що відображають ефективність реалізації корпоративної соціальної відповідальності бізнесу є: звіт зі сталого розвитку, Звіт за стандартом AA1000 (Account Ability), Звіт за стандартом SA 8000 (Social Accountability), Звіт підприємства про КСВ. Методологія оцінювання внеску бізнесу в досягнення ЦСР в Україні дещо відрізняється від загальносвітових підходів, проте, вона так само покликана виявити здобутки і проблеми на шляху інтеграції Цілей сталого розвитку в стратегію і практику українських компаній і здійснюється на основі аналізу кейсів компаній з КСВ, аналізу нефінансової звітності, звітів з прогресу організацій — підписантів Глобального договору ООН;

Резолюцією ООН визнається важливість участі в досягненні ЦСР приватного сектора, та ця залежність є взаємною. Приватна підприємницька діяльність, інвестиції та інновації є двигунами економічного зростання та зайнятості, драйверами технологій та інновацій, джерелами фінансових вкладень, здатні усувати негативний вплив по всьому ланцюжку створення вартості. З огляду на це, динамічний та добре функціонуючий бізнес у разі його залучення до процесу досягнення ЦСР може значно поліпшити результативність діяльності урядів у напрямку реалізації Порядку денного – 2030 та забезпечення сталого розвитку. Включення ЦСР в стратегії КСВ бізнесу забезпечить його довгострокове процвітання за рахунок поліпшення стану навколишнього середовища та екосистем у сферах діяльності, створення владою сприятливого клімату для розвитку бізнесу на певній території, зміцнення відносин з працівниками та споживачами на основі спільних цінностей і прагнень, тощо. Додатковою перевагою бізнесу від досягнення ЦСР є перспектива розширення існуючих та відкриття нових потужних ринків збуту в країнах, що розвиваються, а

також отримання конкурентних переваг. Порядок денний – 2030 є довгостроковим проектом, що має глобальний і комплексний характер, тому й переваги бізнесу від включення в цей процес слід оцінювати в довгостроковій перспективі і сподіватися на швидкий результат внаслідок окремих, не пов'язаних між собою заходів, формально орієнтованих на ЦСР, не варто;

Незважаючи на те, що всі ЦСР тісно пов'язані між собою й досягнення завдань однієї з них може як позитивно, так і негативно відбитися на індикаторах інших ЦСР (національних і глобальних), бізнес дуже рідко обирає для себе як орієнтир усі ЦСР одночасно. Більшість компаній зосереджуються на трьох-п'яти ЦСР, які, на їх думку, є найбільш дотичними до їх бізнесу та щодо яких їх вплив (як негативний, так і позитивний) може бути визначальним. Пріоритетно, такими цілями стають ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання», ЦСР 13 «Боротьба зі зміною клімату», ЦСР 9 «Інновації та інфраструктура», ЦСР 4 «Якісна освіта», ЦСР 3 «Міцне здоров'я», ЦСР 12 «Відповідальне споживання», ЦСР 5 «Гендерна рівність»;

Формами партнерства бізнесу в реалізації ЦСР можуть бути: партнерство під час випуску продукту на ринок, секторні ініціативи, партнерство широких кіл зацікавлених сторін. Форми участі бізнесу в досягненні ЦСР можуть проявлятися у новій корпоративній культурі та інвестування в розвиток інфраструктури, критичної для досягнення ЦСР. Інтеграція ЦСР в бізнес-стратегію та внутрішні операції може застрахувати компанію від операційних, нормативних та репутаційних ризиків;

Донедавна сталість була нішевим підходом у бізнесі. Але протягом останніх років спостерігається тенденція, як компанії беруть на себе ініціативи з корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) як спосіб зменшити вплив на довкілля, підвищити соціальну складову та, як наслідок, отримати додаткові прибутки (компанія Woolworths - новий метод до

ведення сільського господарства починається з догляду за ґрунтом як відповідність ЦСР 2, компанія Gap Inc. - жінки становлять 73% співробітників, включаючи генерального директора, як відповідність ЦСР 5, компанія Ford Motor Company - інвестиції в «зелений дах», 90% будівлі заводу з виробництва вантажних автомобілів було покрито рослинами, як відповідність ЦСР 9 і т.д.);

Аналіз практик КСВ в Україні засвідчив, що найчастіше український бізнес впроваджує практики, які спрямовані на досягнення трьох цілей: ЦСР 4 «Якісна освіта», ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання» та ЦСР 3 «Міцне здоров'я і благополуччя». Традиційно український бізнес реалізує проєкти допомоги дітям (передусім хворим дітям), розвитку персоналу (підвищення кваліфікації, медичне страхування працівників) та програми стажування і працевлаштування молоді. В той же час, найменше українські компанії в своїх звітах та кейсах згадували: ЦСР 2 «Подолання голоду» та ЦСР 14 «Збереження морських ресурсів». Здебільшого компанії відзначають, що їхня діяльність і географічне розташування не пов'язані з морськими ресурсами і вони не чинять вплив на розвиток сільського господарства;

Основними сферами, які потребують залучення приватного бізнесу в Україні, вважаються такі: енергоефективність і чиста енергія, водопостачання та водовідведення, транспортна інфраструктура, наука та інновації, поводження з побутовими відходами, туризм, охорона здоров'я, освіта, інфраструктура на територіях, що постраждали внаслідок конфлікту. Зазначені сфери мають бути визначені як пріоритетні для створення критичної для їх досягнення інфраструктури, у тому числі із залученням бізнесу на умовах державно-приватного партнерства (ДПП);

Культура включення ЦСР в стратегічні плани розвитку компанії та її звітність ще не сформована. Лише компанії – учасники Глобального договору ООН обов'язково звітують щорічно щодо прогресу у досягненні

принципів та ЦСР. Ще одиничні компанії включають ЦСР у свою нефінансову звітність. Рівень інтегрованості ЦСР в корпоративні стратегії КСВ або стратегії сталого розвитку залишається вкрай низьким. Переважна більшість компаній пішла шляхом аналізу своєї практики у досягненні всіх 17 Цілей сталого розвитку, не змінюючи при цьому свої стратегії та практики КСВ. Нині бізнес-компанії в Україні практично не вимірюють свій вплив на досягнення ЦСР;

Серед основних рекомендацій бізнесу України, щодо його активізації у досягненні ЦСР слід назвати: переглянути свої стратегії сталого розвитку з урахуванням ЦСР (в т. ч. національних завдань); при інтеграції ЦСР в стратегії компанії необхідно встановити КРІ корпоративних цілей сталого розвитку з метою вимірювання прогресу в їх досягненні, включити це у нефінансову звітність компаній, в т. ч. і у звіти з управління; посилити партнерство з іншими організаціями задля досягнення визначених ЦСР;

Розглянуті у роботі конкретні приклади залучення бізнесу до реалізації ЦСР на глобальному та національному рівнях засвідчують нагальну потребу підготовки кадрів майбутнього, які б усвідомлювали, володіли знаннями й навичками, що забезпечували б імплементацію принципів сталості у їх подальшу фахову діяльність. Методична розробка полягає у створенні багатофункціонального постера, який змістовно розкриває інтегральну єдність географічної науки та освіти й їхнього сутнісного зв'язку із сталістю. Його дидактично-методична мета - формування особистостей майбутніх професіоналів, задля спрямування їхнього вибору у бік сталості та сталого розвитку зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз державних стратегічних документів України щодо врахування адаптованих для України Цілей Сталого Розвитку до 2030 року : Аналітична доповідь. – К.: Інститут суспільноеконімічних досліджень, 2017. – 84 с.
2. В ООН заявили про наближення світу до катастрофи // Інформаційне агентство УНН. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1927962-v-oon-zayavili-pro-nablizhennya-svitu-do-katastrofi>
3. Відповідальна поведінка бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ua.info>
4. Внесок українського бізнесу в реалізацію Україною Цілей сталого розвитку 2016-2020 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2020/12/Vpliv-biznesu-na-CSR.pdf>
5. Глобальні цілі сталого розвитку 2015–2030. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>
6. Глобальний договір ООН в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/gd-oon-v-ukraini/>
7. Добровільний огляд щодо прогресу бізнесу в Україні у досягненні Цілей сталого розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://globalcompact.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/globalcompact.-dobrovilnij-ogljad-1.pdf>
8. Європейський бізнес-саміт про ключові напрямки сталого розвитку: тенденції та драйвери [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://delo.ua/business/jevropejskij-biznes-samit-pro-kljuchovi-naprjamk-353227/>

9. Йоханнесбурзька декларація зі сталого розвитку. [Електронний ресурс].
– Режим доступу:
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/decl_wssd.shtml
10. Йоханнесбурзький план. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.un.org/ru/events/pastevents/pdf/plan_wssd.pdf
11. Керівництво «Посилення ролі бізнесу в досягненні ЦСР в Україні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/entrepreneurship-support/sdg-business-role-enhancement.html>
12. Конкурс кейсів з КСВ. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://csr-ukraine.org/projects/konkurs-keysiv-z-ksv/>
13. Корпоративная социальная ответственность : учебник и практикум для академического бакалавриата / под общ. ред. В. Я. Горфинкеля, Н. В. Родионовой. — М. : Издательство Юрайт, 2014. — 570 с.
14. Ляшук К.П. Концепція сталого розвитку як базис корпоративної соціальної відповідальності у бізнесовому середовищі України // Економіка та управління підприємствами. – Вип. № 1(75). – 2020. – С. 121-129. - DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-1-17>
15. Національні стратегії сталого розвитку. Дарен Свонсон, Ласло Пінтер, Франсуа Брега, Аксель Фолькері, Клаус Якоб.- Міжнародний інститут сталого розвитку; Stratos Inc.; Дослідницький центр з питань екологічної політики при Вільному університеті Берліна; та Німецьке товариство технічного співробітництва (за дорученням Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини). – 2004. – 64 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2016/08/Natsionalni-strategiyi-stalogo-rozvytku_verstka.pdf

16. Освітньо-наукова програма «Geoglobalistics and regional Studies» («Географічне країнознавство та геоглобалістика») на здобуття освітнього ступеню: магістр, за спеціальністю: 106 Географія, галузі знань: 10 Природничі науки. – К.: 2019. – 53 с.
17. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/the-2030-agenda-for-sustainable-development.html>
18. Петрашко Л. Корпоративна соціальна відповідальність в українській бізнес-практиці // Міжнародна економічна політика. – 2011. – Вип. 1-2. – С. 115–141.
19. Погуда Н.В., Касторська С.К. Корпоративна соціальна відповідальність як складова стратегії розвитку туристичного підприємства. - DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.51>
20. Посібник для досягнення Цілей Сталого Розвитку в сфері бізнесу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://sdgcompass.org/wp-content/uploads/2016/09/SDG_Compass_Guide_Ukrainian.pdf
21. Практики КСВ в Україні 2016 / за ред. М. Саприкіної ; Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2016. 100 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://csr-ua.info/csr-ukraine/library/praktyky-ksv-v-ukrayini-2016>
22. Практики КСВ в Україні 2017 / за ред. М. Саприкіної ; Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2018. 88 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/research/praktiki-ksv-v-ukraini-2017/>
23. Практики КСВ в Україні 2018 / за ред. М. Саприкіної ; Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2019. 68 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/research/praktiki-ksv-v-ukraini-2018/>
24. Практики КСВ в Україні 2019 / за ред. М. Саприкіної ; Центр «Розвиток КСВ». Київ, 2019. 152 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://csr-ukraine.org/research/praktiki-ksv-v-ukraini-2019/>

25. Розвиток КСВ в Україні: 2010–2018. Укладачі: Зінченко А., Саприкіна М. – К.: Видавництво «Юстон», 2017. – 52 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2018/10/CSR_2017_research-1.pdf
26. Сталий розвиток для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sd4ua.org/>
27. Старикова Е.А. Значение концепции устойчивого развития в деятельности транснациональных корпораций / Е.А. Старикова // Экономика, предпринимательство и право. — М.: Издательство «Креативная экономика», 2017. — Том 7. — №2. — С. 125-136. – DOI: <https://doi.org/10.18334/epp.7.2.38043>
28. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект - 2017). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf
29. Указ Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
30. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна: 2000–2015. Національна доповідь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://un.org.ua/images/stories/docs/2015_MDGs_Ukraine_Report_ukr.pdf
31. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf
32. Цілі сталого розвитку Україна 2020. Моніторинговий звіт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/csr_present/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%202020%20Monitoring_12.2020ukr.pdf

- 33.Цілі сталого розвитку в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sdg.org.ua/ua/sdgs-and-governments>
- 34.Цілі сталого розвитку та Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>
- 35.Що таке сталий розвиток? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sd4ua.org/shho-take-stalij-rozvitok/>
- 36.Adnams. Sustainable Wine News. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.adnams.co.uk/articles/sustainable-wine-news.htm?trackterm=sustaina#>
- 37.Asda. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.asda.com/about>
- 38.AngloAmerican. Sustainability. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.angloamerican.com/sustainability>
- 39.Blueprint for Bussines Leadership on the SDGs. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/publications%2FBlueprint-for-Business-Leadership-on-the-SDGs.pdf>
- 40.Business and the Sustainable Development Goals: Acting Responsibly and Finding Opportunities. – UN Global Compact. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2Fdevelopment%2FGCforSDBrochure.pdf
- 41.Cone Communications 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.conecomm.com/research-blog/2017-csr-study#download-the-research>
- 42.Danon’s Contribution to UN’s Sustainable Development Goals. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.danone.com/content/dam/danone-corp/danone-com/rai/2019/pdf/un-sdgs-danone-contribution-2019.pdf>

43. Educating with a Rounder Sense of Purpose. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://aroundersenseofpurpose.eu/>
44. Ford. Sustainability. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://corporate.ford.com/social-impact/sustainability.html>
45. Gap Inc. Sustainability. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gapinc.com/en-us/values/sustainability>
46. Green Mind – платформа Міжнародного форуму для сталого розвитку бізнесу - <https://greenmind.com.ua/>
47. М-Кора. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://m-kopa.com/impact/>
48. Make it your business: Engaging with the Sustainable Development Goals. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf
49. Making Global Goals Local. – UN Global Compact. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/publications%2FMGGLB+Brochure+2019.pdf>
50. Navigating the SDGs: a business guide to engaging with the UN Global Goals. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/publications/PwC-sdg-guide.pdf>
51. Resolution adopted by the General Assembly on 27 July 2012 66/288. The future we want [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/288&Lang=E
52. Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 70/1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

53. Sustainable business development. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://en.globalccm.com/sustainability>
54. The official site of the GRI Standards (2019), “The GRI Standards: the global standards for sustainability reporting 2018/2019”. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.globalreporting.org/standards/media/2458/gri_standards_brochure.pdf
55. The SDGs need business: leadership and action. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://sdgessentials.org/what-the-sdgs-mean-for-business.html>
56. Westpac Group 2019 Sustainability Performance Report. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.westpac.com.au/content/dam/public/wbc/documents/pdf/aw/ic/Westpac_Group_2019_Sustainability_Performance_Report.pdf
57. Why the world needs the SDGs. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://sdgessentials.org/why-the-world-needs-the-sdgs.html>
58. Woolworths Group. Sustainability. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.woolworthsgroup.com.au/page/community-and-responsibility/group-responsibility/>
59. World Council of Entrepreneurs for Sustainable Development. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.wbcSD.org/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. Глобальні цілі сталого розвитку 2015-2030 [5]

Додаток Б

Таблиця. Основна мета кожної ЦСР [11]

Ціль	Завдання
Ціль 1 <i>Подолання бідності в усіх її формах та повсюдно</i>	Створення рівних прав для всіх людей на економічні та інші ресурси, а також забезпечення всіх доступом до базових послуг, у тому числі шляхом належного соціального захисту. Крайня бідність має бути ліквідована в усьому світі до 2030 року.
Ціль 2 <i>Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства</i>	Необхідно покінчити з голодом, усіма формами недоїдання, зокрема за рахунок подвоєння продуктивності сільського господарства, створення стійких систем виробництва продуктів харчування й упровадження інноваційних методів у цій сфері.
Ціль 3 <i>Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці</i>	Передбачено значне зменшення смертності (материнської, новонароджених і дітей віком до 5 років, неонатальної, від неінфекційних захворювань, унаслідок дорожньо-транспортних пригод, впливу небезпечних хімічних речовин, забруднення й отруєння повітря, води і ґрунтів). Також планується покласти край епідеміям СНІДу, туберкульозу, малярії та тропічним хворобам й забезпечити боротьбу з гепатитом, захворюваннями, що передаються через воду, та іншими інфекційними захворюваннями, зловживаннями наркотичними засобами й алкоголем. Забезпечення загального доступу до послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я, включаючи послуги з планування сім'ї, а також доступ до безпечних, ефективних, якісних і недорогих основних лікарських засобів і вакцин для всіх.
Ціль 4 <i>Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх</i>	Має бути забезпечено грамотність і закріплено навички із сталого способу життя для всіх, а також можливість доступу до недорогої та якісної освіти (від дошкільної до університетської) для будь-кого й у будь-якому віці.
Ціль 5 <i>Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат</i>	Повсюдно ліквідувати всі форми дискримінації та насилля щодо всіх жінок і дівчат, забезпечити всебічну й реальну участь жінок та рівні можливості для лідерства на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному й суспільному житті.
Ціль 6 <i>Забезпечення наявності та раціонального використання</i>	Забезпечення загального і рівноправного доступу до безпечної та недорогої питної води, а також належних санітарно-гігієнічних засобів. Необхідно

<i>водних ресурсів і санітарії для всіх</i>	покласти край відкритій дефекації, ліквідувати скидання відходів, звести до мінімуму викиди небезпечних хімічних речовин і матеріалів, удвічі скоротити частку неочищених стічних вод і значно збільшити їх повторне використання, запровадити ефективне управління водними ресурсами на всіх рівнях.
<i>Ціль 7 Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх</i>	Має бути забезпечено доступ до недорогого, надійного й сучасного енергопостачання, значна частина якого здійснюватиметься за рахунок відновлюваних джерел енергії. Також має бути подвоєно глобальний показник підвищення енергоефективності.
<i>Ціль 8 Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всі</i>	Підтримка економічного зростання; підвищення продуктивності в економіці та глобальної ефективності використання ресурсів у системах споживання й виробництва; створення гідних робочих місць і розвиток підприємництва, створення умов для творчості й інновацій із забезпеченням повної та продуктивної зайнятості, а також надійних і безпечних умов праці для всіх, рівної оплати за працю рівної цінності, викорінення примусової праці.
<i>Ціль 9 Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям</i>	Підтримка економічного зростання; підвищення продуктивності в економіці та глобальної ефективності використання ресурсів у системах споживання й виробництва; створення гідних робочих місць і розвиток підприємництва, створення умов для творчості й інновацій із забезпеченням повної та продуктивної зайнятості, а також надійних і безпечних умов праці для всіх, рівної оплати за працю рівної цінності, викорінення примусової праці.
<i>Ціль 10 Скорочення нерівності всередині країн і між ними</i>	Досягти й підтримувати зростання доходів найменш забезпечених 40% населення на рівні, що перевищує середній по країні; заохочувати активну участь усіх людей у соціальному, економічному й політичному житті шляхом скасування дискримінаційних законів, політики і практики; удосконалити методи регулювання та моніторингу глобальних фінансових ринків і установ; приділяти більше уваги позиціям країн, які розвиваються, у процесах прийняття рішень у глобальних міжнародних економічних і фінансових установах; впровадити на глобальному рівні сплановану й добре продуману міграційну політику.
<i>Ціль 11 Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й</i>	Перетворення міст у сталі та розумні шляхом забезпечення їх мешканцям загального доступу до достатнього, безпечного і недорогого житла; безпечних, недорогих та екологічно стійких

<i>екологічної стійкості міст і населених пунктів</i>	транспортних систем; доступних і відкритих для всіх зелених зон і громадських місць; а також гарантування належної якості повітря, землі та ґрунтів; захист і збереження всесвітньої культурної та природної спадщини, залучення громадськості до процесу комплексного і сталого планування населених пунктів та управління ними.
Ціль 12 <i>Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва</i>	Забезпечити перехід усіх країн з урахуванням їх розвитку й потенціалу до використання раціональних моделей споживання і виробництва, а також до раціонального освоєння й ефективного використання природних ресурсів, у тому числі шляхом донесення до суспільства інформації про сталий розвиток і спосіб життя в гармонії з природою. Передбачається суттєво зменшити обсяг відходів, зокрема скоротити вдвічі на одну особу загальносвітовий обсяг харчових відходів; зменшити втрати продовольства; запровадити сталу практику державних закупівель відповідно до національних стратегій і пріоритетів
Ціль 13 <i>Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками</i>	Підвищити здатність усіх країн до адаптації до небезпечних кліматичних явищ та стихійних лих, у тому числі шляхом запровадження заходів реагування на зміни клімату в політику, стратегії та планування на національному рівні, а також забезпечити просвітницьку діяльність і поширення інформації з цих питань.
Ціль 14 <i>Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку</i>	Суттєве скорочення будь-якого забруднення морського середовища, зокрема внаслідок діяльності на суші, включаючи забруднення морським сміттям; раціональне використання та захист морських і прибережних екосистем, підвищення їх стійкості; забезпечення екологічно раціональної організації рибного господарства, аквакультури й туризму.
Ціль 15 <i>Захист і відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття</i>	Збереження, відновлення та раціональне використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем, у тому числі лісів, водно-болотних угідь, гір і посушливих земель, гірських екосистем; забезпечення раціонального їх використання та відновлення; збереження біорізноманіття; справедливий розподіл благ від використання генетичних ресурсів; покладення краю браконьєрству і контрабандній торгівлі
Ціль 16 <i>Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в</i>	Забезпечення мирного та спокійного життя для всіх мешканців планети Земля. В її рамках планується значно скоротити поширеність усіх

<p><i>інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях</i></p>	<p>форм насильства та експлуатації; забезпечити верховенство права та рівний доступ до правосуддя; зменшити незаконні фінансові потоки й обіг зброї, вести боротьбу з усіма формами організованої злочинності, корупцією та хабарництвом у всіх їхніх формах; забезпечити ефективність, підзвітність і прозорість публічних установ та відповідальне прийняття ними рішень за участю всіх верств суспільства.</p>
<p>Ціль 17 <i>Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку</i></p>	<p>Створити механізми, які мають бути застосовані на національному та міжнародному рівні, для реалізації перших шістнадцяти ЦСР. Зазначені механізми згруповано у фінансові механізми, механізми у сфері трансферу технологій, підвищення інституційної спроможності, торгівлі, механізми системного характеру, механізми багатовекторного співробітництва, даних, моніторингу та звітності.</p>

Додаток В

Таблиця. Співставлення глобальних завдань ЦСР із національними завданнями [31]

Ціль (глобальне визначення)	Ціль (національне визначення)	Завдання (глобальне визначення)	Завдання (національне визначення)	Пояснення
Ціль 1. Подолання бідності у всіх її формах та усюди	Ціль 1. Подолання бідності	1.1. До 2030 року ліквідувати крайню бідність для всіх людей в усьому світі (нині крайня бідність визначається як добове споживання на суму менш ніж 1,25 дол. США на день)	1.1. Скоротити в 4 рази рівень бідності, зокрема шляхом ліквідації її крайніх форм	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки тенденцій бідності
		1.2. До 2030 року скоротити принаймні наполовину частки чоловіків, жінок і дітей будь-якого віку, що є бідними за всіма вимірами, згідно з національними визначеннями	Завдання враховано	Завдання поєднано з п. 1.1
		1.3. Упровадити на національному рівні належні системи і заходи соціального захисту для всіх, включаючи встановлення мінімальних рівнів, і до 2030 року досягти суттєвого охоплення бідних і уразливих верств населення	1.2. Збільшити охоплення бідного населення адресними програмами соціальної підтримки	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки тенденцій бідності
		1.4. До 2030 року забезпечити, щоб усі чоловіки і жінки, особливо незаможні та вразливі, мали рівні права на економічні ресурси, доступ до базових послуг, володіння і розпорядження землею та іншими формами власності, успадкованого майна, природних ресурсів, відповідних нових технологій і фінансових послуг, включаючи мікрофінансування	Завдання враховано	Завдання враховано у завданнях Цілі 5 та Цілі 8
		1.5. До 2030 року підвищити життєстійкість малозабезпечених і осіб, які перебувають в уразливого становищі, зменшити їх незахищеність і вразливість перед викликаними зміною клімату екстремальними явищами та іншими економічними, соціальними й	1.3. Підвищити життєстійкість соціально вразливих верств населення	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки тенденцій бідності

		екологічними потрясіннями і лихами		
		1.a. Забезпечити мобілізацію значних ресурсів із найрізноманітніших джерел, у т. ч. на основі активізації співпраці в цілях розвитку, щоб надати країнам, які розвиваються, особливо найменш розвиненим країнам, достатні та передбачувані кошти для здійснення програм і стратегій з ліквідації бідності в усіх її формах	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у Державній програмі запобігання бідності
		1.b. Створити на національному, регіональному та міжнародному рівнях надійні стратегічні механізми розвитку, що враховують інтереси бідності і гендерні аспекти, для сприяння прискореному інвестуванню в заходи щодо ліквідації бідності	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у Державній програмі запобігання бідності
Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства	Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства <i>(повне визначення)</i> Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства <i>(скорочене визначення)</i>	2.1. До 2030 року покінчити з голодом і забезпечити всім, особливо малозабезпеченим і вразливим групам населення, включаючи немовлят, цілорічний доступ до безпечної, поживної та достатньої їжі	2.1. Забезпечити доступність збалансованого харчування на рівні науково обґрунтованих норм для всіх верств населення	Завдання конкретизовано з урахуванням наукових досліджень
		2.2. До 2030 року покінчити з усіма формами недоїдання, у т. ч. до 2025 року досягти погоджених на міжнародному рівні цільових показників, що стосуються боротьби з затримкою росту і виснаженням у дітей віком до п'яти років, а також задовольняти потреби в харчуванні дівчаток підліткового віку, вагітних, жінок, які годують, та літніх людей	Завдання враховано	Завдання враховано у п. 1.1
		2.3. До 2030 року подвоїти продуктивність сільського господарства і доходи дрібних виробників продовольства, зокрема жінок, представників корінних народів, фермерських сімейних господарств, скотарів і рибалок, у т. ч. шляхом забезпечення гарантованого та рівного доступу до землі, інших виробничих ресурсів і факторів сільськогосподарського виробництва, знань, фінансових	2.2. Підвищити вдвічі продуктивність сільського господарства, в першу чергу за рахунок використання інноваційних технологій	Завдання конкретизовано та скорочено, проте передбачається аналіз за повним визначенням

		<p>послуг, ринків, можливостей для збільшення доданої вартості та зайнятості в несільськогосподарських секторах</p>		
		<p>2.4. До 2030 року забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування й упровадити методи ведення сільського господарства, які дозволяють підвищити життєстійкість і продуктивність та збільшити обсяги виробництва, сприяють збереженню екосистем, зміцнюють здатність адаптуватися до зміни клімату, екстремальних погодних явищ, засух, повеней та інших лих і поступово покращують якість земель та ґрунтів</p>	<p>2.3. Забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування, що сприяють збереженню екосистем і поступово покращують якість земель та ґрунтів, у першу чергу за рахунок використання інноваційних технологій</p>	<p>Завдання конкретизовано та скорочено, проте передбачається аналіз за повним визначенням</p>
		<p>2.5. До 2020 року забезпечити збереження генетичного різноманіття насіння і культивованих рослин, а також сільськогосподарських і домашніх тварин та відповідних ним диких видів, у т. ч. шляхом належного утримання на національному, регіональному та міжнародному рівнях різноманітних банків насіння і рослин, сприяти розширенню доступу до генетичних ресурсів і пов'язаних з ними традиційних знань та спільному використанню на справедливій і рівній основі вигід від їх застосування на умовах, погоджених на міжнародному рівні</p>	<p>Завдання враховано</p>	<p>Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах</p>
		<p>2.а. Збільшити інвестування, у т. ч. шляхом активізації міжнародного співробітництва, в сільську інфраструктуру, сільськогосподарські дослідження й агропропаганду, розвиток технологій і створення генетичних банків рослин і тварин з метою зміцнення потенціалу країн, що розвиваються, особливо найменш розвинених країн, у галузі сільськогосподарського виробництва</p>	<p>Завдання враховано</p>	<p>Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах</p>

		2.b. Усувати та припиняти введення торгових обмежень і виникнення викривлень на світових ринках сільськогосподарської продукції, у т. ч. шляхом паралельної ліквідації всіх форм субсидування експорту сільськогосподарської продукції та всіх експортних заходів, що мають аналогічні наслідки, згідно з мандатом Дохійського раунду переговорів з питань розвитку	2.4. Знизити волатильність цін на продукти харчування	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		2.c. Вжити заходів для забезпечення належного функціонування ринків продовольчих товарів і продукції їх переробки та сприяти своєчасному доступу до ринкової інформації, у т. ч. про продовольчі резерви, з метою допомогти обмежити надмірну волатильність цін на продовольство	Завдання враховано	Завдання враховано у п. 2.4
Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці	Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці <i>(повне визначення)</i> Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя <i>(скорочене визначення)</i>	3.1. До 2030 року знизити глобальний коефіцієнт материнської смертності до менш ніж 70 випадків на 100 000 живонароджених	3.1. Знизити материнську смертність	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		3.2. До 2030 року покласти край смертності, якій можна запобігти, новонароджених і дітей віком до 5 років, при цьому всі країни повинні прагнути зменшити неонатальну смертність до не більше як 12 випадків на 1000 живонароджених, а смертність у віці до 5 років – до не більше ніж 25 випадків на 1000 живонароджених	3.2. Мінімізувати смертність, якій можна запобігти, серед дітей віком до 5 років	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		3.3. До 2030 року покласти край епідеміям СНІДу, туберкульозу, малярії та тропічних хвороб, яким не приділяється належної уваги, забезпечити боротьбу з гепатитом, захворюваннями, що передаються через воду, та іншими інфекційними захворюваннями	3.3. Зупинити епідемії ВІЛ/ СНІДу та туберкульозу, у т. ч. за рахунок використання інноваційних практик та засобів лікування	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		3.4. До 2030 року зменшити на третину передчасну смертність від неінфекційних захворювань за допомогою профілактики та	3.4. Знизити передчасну смертність від неінфекційних захворювань	Завдання конкретизовано з урахуванням національної

	лікування, а також підтримувати психічне здоров'я і благополуччя	3.5. Знизити на чверть передчасну смертність населення, у т. ч. за рахунок упровадження інноваційних підходів до діагностики захворювань	специфіки, проте враховано повну редакцію у частині профілактичних заходів
	3.5. Покращувати профілактику та лікування залежності від психоактивних речовин, у т. ч. зловживання наркотичними засобами й алкоголем	Завдання враховано	Завдання враховано у п. 3.3
	3.6. До 2020 року у всьому світі вдвічі скоротити кількість смертей і травм унаслідок дорожньо-транспортних пригод	3.6. Знизити рівень отримання тяжких травм і смертності внаслідок ДТП, у т. ч. за рахунок використання інноваційних практик реанімування, лікування постраждалих унаслідок ДТП	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	3.7. До 2030 року забезпечити загальний доступ до послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я, включаючи послуги з планування сім'ї, інформування та просвіту, й урахування питань охорони репродуктивного здоров'я в національних стратегіях і програмах	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
	3.8. Забезпечити загальне охоплення послугами охорони здоров'я, у т. ч. захист від фінансових ризиків, доступ до якісних основних медико-санітарних послуг і до безпечних, ефективних, якісних і недорогих основних лікарських засобів і вакцин для всіх	3.7. Забезпечити загальну якісну імунізацію населення з використанням інноваційних препаратів	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	3.9. До 2030 року істотно скоротити кількість випадків смерті та захворювання в результаті впливу небезпечних хімічних речовин, забруднення й отруєння повітря, води і ґрунтів	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено
	3.a. Активізувати, за необхідності, імплементацію Рамкової конвенції Всесвітньої організації охорони здоров'я із	3.8. Знизити поширеність тютюнокуріння серед населення	Завдання конкретизовано з урахуванням

		боротьби проти тютюну у всіх країнах	використанням інноваційних засобів інформування про негативні наслідки тютюнокуріння	національної специфіки.
		3.b. Сприяти дослідженням і розробкам вакцин і лікарських препаратів для лікування інфекційних та неінфекційних хвороб, які насамперед стосуються країн, що розвиваються, забезпечувати доступність недорогих основних лікарських засобів і вакцин згідно з Дохійською декларацією «Угода ТРІПС і суспільна охорона здоров'я», де підтверджується право країн, що розвиваються, в повному обсязі використовувати положення Угоди з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності щодо прояву гнучкості для цілей охорони здоров'я населення і, зокрема, забезпечення доступу до лікарських засобів для всіх	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено
		3.c. Істотно збільшити фінансування охорони здоров'я та набір, розвиток, професійну підготовку й утримання медичних кадрів у країнах, що розвиваються, особливо в найменш розвинених країнах і малих острівних державах, що розвиваються	3.9. Здійснити реформу фінансування системи охорони здоров'я	Конкретизовано з урахуванням необхідності реформування системи охорони здоров'я в Україні
		3.d. Нарощувати потенціал усіх країн, особливо країн, що розвиваються, у сфері раннього попередження, зниження ризиків і регулювання національних і глобальних ризиків для здоров'я	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено
Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх <i>(повне визначення)</i>	4.1. До 2030 року забезпечити, щоб всі дівчатка і хлопчики завершували здобуття безкоштовної, рівноправної і якісної початкової та середньої освіти, що дозволяє домогтися затребуваних і ефективних результатів навчання	4.1. Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків	Завдання конкретизовано з урахуванням пріоритетів національної освітньої політики й урахуває кількісні та якісні аспекти цієї проблеми. Скорочення завдання зумовлено гарантуванням

Ціль 4. Якісна освіта (скорочене визначення)			безкоштовності здобуття шкільної освіти в Україні
	4.2. До 2030 року забезпечити всім дівчаткам і хлопчикам доступ до якісних систем розвитку, догляду та дошкільного навчання дітей молодшого віку, щоб вони були готові до здобуття початкової освіти	4.2. Забезпечити доступність якісного дошкільного розвитку для всіх дітей	Завдання актуалізовано з урахуванням національних аспектів доступності та якості дошкільної освіти
	4.3. До 2030 року забезпечити для всіх жінок і чоловіків рівний доступ до недорогої та якісної професійно-технічної та вищої освіти, у т. ч. університетської освіти	4.3. Забезпечити доступність професійної освіти	Завдання актуалізовано з урахуванням окремих аспектів доступності професійної освіти в Україні (територіальних та фінансових)
		4.4. Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки	Завдання конкретизовано з урахуванням пріоритетів національної освітньої політики
	4.4. До 2030 року істотно збільшити число молодих і дорослих людей, які володіють затребуваними навичками, у т. ч. професійно-технічними навичками, для працевлаштування, отримання гідної роботи та занять підприємницькою діяльністю	4.5. Збільшити поширеність серед населення знань і навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності	Завдання актуалізує проблематику оволодіння населенням сучасних компетенцій, затребуваних на ринку праці
	4.5. До 2030 року ліквідувати гендерну нерівність у сфері освіти і забезпечити рівний доступ до освіти та професійно-технічної підготовки всіх рівнів для уразливих груп населення, у т. ч. інвалідів, представників корінних народів і дітей, які перебувають в уразливому становищі	4.6. Ліквідувати гендерну нерівність серед шкільних учителів	Завдання актуалізує специфіку гендерної нерівності серед учителів, інші аспекти гендерної нерівності відображені в завданнях Цілі 5
	4.6. До 2030 року забезпечити, щоб всі молоді люди і значна частка дорослого населення, як чоловіків, так і жінок, вміли читати, писати й рахувати	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
	4.7. До 2030 року забезпечити, щоб усі учні здобували знання і	Завдання враховано	Завдання враховується в

		<p>навички, необхідні для сприяння сталому розвитку, у т. ч. шляхом навчання з питань сталого розвитку та сталого способу життя, прав людини, гендерної рівності, пропаганди культури миру та ненасильства, громадянства світу й усвідомлення цінності культурного різноманіття і вкладу культури в сталий розвиток</p>		<p>рамках національної освітньої політики</p>
		<p>4.a. Створювати й удосконалювати навчальні заклади, що враховують інтереси дітей, особливі потреби інвалідів і гендерні аспекти, забезпечити безпечне, вільне від насильства і соціальних бар'єрів та ефективне середовище навчання для всіх</p>	<p>4.7. Створити у школах сучасні умови навчання, включаючи інклюзивне, на основі інноваційних підходів</p>	<p>Завдання конкретизовано з урахуванням пріоритетів національної освітньої політики</p>
		<p>4.b. До 2020 року значно збільшити в усьому світі кількість стипендій, які надаються країнам, що розвиваються, особливо найменш розвиненим країнам, малим острівним державам, що розвиваються, й африканським країнам, для здобуття вищої освіти, включаючи професійно-технічну освіту і навчання з питань інформаційно-комунікаційних технологій, технічні, інженерні та наукові програми, у розвинених країнах та інших країнах, що розвиваються</p>	<p>Завдання враховано</p>	<p>Окремо завдання не встановлено</p>
		<p>4.c. До 2030 року значно збільшити кількість кваліфікованих учителів, у т. ч. шляхом міжнародного співробітництва у підготовці вчителів у країнах, що розвиваються, особливо в найменш розвинених країнах і малих острівних державах, що розвиваються</p>	<p>Завдання враховано</p>	<p>Окремо завдання не встановлено</p>
<p>Ціль 5. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток</p>	<p>Ціль 5. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток (повне визначення)</p>	<p>5.1. Повсюдно ліквідувати всі форми дискримінації щодо всіх жінок і дівчаток</p>	<p>5.1. Створити умови для ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчат</p>	<p>Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки</p>
		<p>5.2. Ліквідувати всі форми насильства щодо всіх жінок і дівчаток у публічній і приватній</p>	<p>5.2. Знизити рівень гендерно зумовленого та домашнього</p>	<p>Завдання конкретизовано з урахуванням</p>

<p>Ціль 5. Гендерна рівність (скорочене визначення)</p>	сферах, включаючи торгівлю людьми, сексуальну та інші форми експлуатації	насильства, забезпечити ефективне запобігання його проявам та своєчасну допомогу постраждалим	національної специфіки Проблему торгівлі людьми враховано в п.16.2
	5.3. Ліквідувати всі шкідливі види практики, такі як дитячі, ранні та примусові шлюби й операції, що калічать, на жіночих статевих органах	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено
	5.4. Визнати й цінувати неоплачувану працю з догляду і роботу з ведення домашнього господарства, надаючи комунальні послуги, інфраструктуру та системи соціального захисту та заохочуючи принцип спільної відповідальності у веденні господарства і в сім'ї, з урахуванням національних умов	5.3. Заохочувати спільну відповідальність за ведення господарства та виховання дитини	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	5.5. Забезпечити всебічну й реальну участь жінок і рівні для них можливості для лідерства на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному та суспільному житті	5.4. Забезпечити рівні можливості представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	5.6. Забезпечити загальний доступ до послуг у галузі охорони сексуального і репродуктивного здоров'я та до реалізації репродуктивних прав відповідно до Програми дій Міжнародної конференції з народонаселення і розвитку, Пекінської платформи дій та підсумкових документів конференції з розгляду перебігу їх виконання	5.5. Розширити доступ населення до послуг з планування сім'ї та знизити рівень підліткової народжуваності	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	5.a. Провести реформи з метою надання жінкам рівних прав на економічні ресурси, а також доступу до володіння і розпорядження землею та іншими формами власності, фінансових послуг, успадкованого майна та природних ресурсів відповідно до національних законів	5.6. Розширити економічні можливості жінок	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	5.b. Активніше використовувати високоефективні технології, зокрема інформаційно-	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено

		комунікаційні, для сприяння розширенню прав та можливостей жінок		
		5.с. Приймати й удосконалити розумні стратегії та обов'язкові для дотримання закони з метою заохочення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток на всіх рівнях	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки заходи політики розглядаються не як завдання, а як інструменти досягнення поставлених цілей
Ціль 6. Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією	Ціль 6. Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією <i>(повне визначення)</i> Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови <i>(скорочене визначення)</i>	6.1. До 2030 року забезпечити загальний і рівноправний доступ до безпечної і доступної (прийнятної) за ціною питної води для всіх	6.1. Забезпечити доступність якісних послуг з постачання безпечної питної води, будівництво та реконструкцію систем централізованого питного водопостачання із застосуванням новітніх технологій та обладнання	Завдання сформульоване в результаті консультацій з експертами та громадськістю
		6.2. До 2030 року забезпечити загальний і рівноправний доступ до належних санітарно-гігієнічних засобів і покласти край відкритій дефекації, приділяючи особливу увагу потребам жінок і дівчаток, а також осіб, які перебувають в уразливому становищі	6.2. Забезпечити доступність сучасних систем водовідведення, будівництво та реконструкцію водозабірних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		6.3. До 2030 року підвищити якість води за допомогою зменшення забруднення, ліквідації скидання відходів і зведення до мінімуму викидів небезпечних хімічних речовин та матеріалів, скорочення вдвічі частки неочищених стічних вод і значного збільшення масштабів рециркуляції та безпечної повторного використання стічних вод у всьому світі	6.3 Зменшити обсяги скидання неочищених стічних вод, у першу чергу з використанням інноваційних технологій водоочиснення на державному та індивідуальному рівнях	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		6.4. До 2030 року істотно підвищити ефективність водокористування в усіх секторах та забезпечити стійкий забір і подачу прісної води для вирішення проблеми нестачі води та значного скорочення	6.4. Підвищити ефективність водокористування	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки

		кількості осіб, які страждають від нестачі води		
		6.5. До 2030 року забезпечити комплексне управління водними ресурсами на всіх рівнях, у тому числі, за необхідності, на основі транскордонного співробітництва	6.5. Забезпечити впровадження інтегрованого управління водними ресурсами	Завдання конкретизовано з урахуванням необхідності гармонізації із законодавством ЄС
		6.6. До 2020 року забезпечити охорону і відновлення пов'язаних з водою екосистем, у т. ч. гір, лісів, водно-болотних угідь, річок, водоносних шарів і озер	Завдання враховано	Ураховано при визначенні завдань цілі 15 (зокрема, завдання 15.1)
		6.a. До 2030 року розширити міжнародне співробітництво і підтримку в справі зміцнення потенціалу країн, що розвиваються, щодо здійснення діяльності та програм у галузі водопостачання й санітарії, включаючи збір поверхневого стоку, опріснення води, підвищення ефективності водокористування, очистку стічних вод і застосування технологій рециркуляції та повторного використання	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		6.b. Підтримувати і зміцнювати участь місцевих громад у поліпшенні водного господарства та санітарії	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
Ціль 7. Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх	Ціль 7. Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх <i>(повне визначення)</i> Ціль 7. Доступна та чиста енергія <i>(скорочене визначення)</i>	7.1. До 2030 року забезпечити загальний доступ до недорогого, надійного і сучасного енергопостачання	7.1. Розширити інфраструктуру та модернізувати мережі для забезпечення надійного та сталого енергопостачання на основі впровадження інноваційних технологій	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
			7.2. Забезпечити диверсифікацію постачання первинних енергетичних ресурсів	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		7.2. До 2030 року значно збільшити частку енергії з відновлюваних джерел у	7.3. Збільшити частку енергії з відновлюваних джерел у	Завдання конкретизовано з урахуванням

		світовому енергетичному балансі	національному енергетичному балансі, зокрема за рахунок введення додаткових потужностей об'єктів, що виробляють енергію з відновлюваних джерел	національної специфіки
		7.3. До 2030 року подвоїти глобальний показник підвищення енергоефективності	7.4. Підвищити енергоефективність економіки	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		7.a. До 2030 року активізувати міжнародне співробітництво з метою полегшення доступу до досліджень і технологій у галузі екологічно чистої енергетики, включаючи відновлювану енергетику, підвищення енергоефективності та передові й чистіші технології використання викопного палива, заохочувати інвестиції в енергетичну інфраструктуру і технології екологічно чистої енергетики	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		7.b. До 2030 року розширити інфраструктуру і модернізувати технології для сучасного та сталого енергопостачання всіх у країнах, що розвиваються, зокрема у найменш розвинених країнах, малих острівних державах, що розвиваються, і країнах, що не мають виходу до моря, з урахуванням їх відповідних програм підтримки	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх	Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх <i>(повне визначення)</i>	8.1. Підтримувати економічне зростання на одну особу населення відповідно до національних умов і, зокрема, зростання валового внутрішнього продукту на рівні не менше 7 відсотків на рік у найменш розвинених країнах	Завдання враховано	Завдання враховано у п. 8.1
		8.2. Домогтися підвищення продуктивності в економіці шляхом диверсифікації, технічної модернізації та інноваційної діяльності, в тому числі приділяючи особливу увагу секторам з високою	8.1. Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
	Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання			

	<i>(скорочене визначення)</i>	доданою вартістю і працемістким секторам	зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості	
		8.3. Просувати проведення орієнтованої на розвиток політики, яка сприяє продуктивній діяльності, створенню гідних робочих місць, підприємництву, творчості й інноваційній діяльності, та заохочувати офіційне визнання і розвиток мікро-, малих і середніх підприємств, у т. ч. шляхом надання їм доступу до фінансових послуг	Завдання враховано	Глобальні завдання 8.3 та 8.10 об'єднані та викладені у національному завданні 8.6
		8.4. Упродовж усього терміну до кінця 2030 року поступово підвищувати глобальну ефективність використання ресурсів у системах споживання і виробництва та прагнути, щоб економічне зростання не супроводжувалося погіршенням стану навколишнього середовища, як це передбачається Десятирічною стратегією дій з переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва, причому першими цим повинні зайнятися розвинені країни	8.2. Підвищувати ефективність виробництва на засадах сталого розвитку та розвитку високотехнологічних конкурентних виробництв	Завдання конкретизоване з урахуванням національної специфіки
		8.5. До 2030 року забезпечити повну і продуктивну зайнятість та гідну працю для всіх жінок і чоловіків, у т. ч. молодих людей та інвалідів, і рівну оплату за працю рівної цінності	8.3. Підвищити рівень зайнятості населення	Редакція завдання сформована, виходячи з поточної економічної ситуації в країні, за якої рівень безробіття за методологією МОП перевищує 9%
		8.6. До 2020 року суттєво скоротити частку молоді, яка не працює, не вчиться і не набуває професійних навичок	8.4. Скоротити частку молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок	Національне завдання відповідає за своїм змістом глобальному
		8.7. Вжити термінових та ефективних заходів для того, щоб викоринити примусову працю, покінчити з сучасним рабством і торгівлею людьми та забезпечити заборону й ліквідацію найгірших форм	Завдання враховано	Окремо завдання не визначено, оскільки його суть врахована у відповідних програмних документах

		дитячої праці, включаючи вербування та використання дітей-солдатів, а до 2025 року покінчити з дитячою працею у всіх її формах		(Національна стратегія у сфері прав людини, Державна соціальна програма протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (постанова Уряду від 24.02.2016 р. №111))
		8.8. Захищати трудові права і сприяти забезпеченню надійних і безпечних умов праці для всіх трудящих, включаючи трудящих-мігрантів, особливо жінок-мігрантів, та осіб, які не мають стабільної зайнятості	8.5. Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема шляхом застосування інноваційних технологій у сфері охорони праці та промислової безпеки	Національне завдання відповідає глобальному, але у більш узагальненій редакції
		8.9. До 2030 року забезпечити розробку і здійснення стратегій заохочення сталого туризму, який сприяє створенню робочих місць, розвитку місцевої культури і виробництву місцевої продукції	Завдання враховано	Глобальне завдання враховано у національному завданні 8.6, де розвиток туризму розглядається як один із численних напрямів для можливості реалізації потенціалу активної частини населення
		8.10. Зміцнювати спроможність національних фінансових установ заохочувати і розширювати доступ до банківських, страхових і фінансових послуг для всіх	8.6. Створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки	Завдання конкретизоване з урахуванням національної специфіки
		8.a. Збільшити надавану в рамках ініціативи «Допомога в торгівлі» підтримку країн, що розвиваються, особливо найменш розвинених країн, у т. ч. по лінії Розширеної комплексної рамкової програми з надання технічної допомоги в галузі торгівлі найменш розвиненим країнам	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		8.b. До 2020 року розробити і ввести в дію глобальну	Завдання враховано	Окремо завдання не визначено,

		стратегію забезпечення зайнятості молоді та імплементувати Глобальний пакт про робочі місця Міжнародної організації праці		оскільки його суть урахована у відповідних програмних документах (Стратегія подолання бідності (розпорядження Уряду від 16.03.2016 р. No 161-р), Програма Гідної праці для України на період 2016–2019 роки
Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям	Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям (<i>повне визначення</i>) Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура (<i>скорочене визначення</i>)	9.1. Розвивати якісну, надійну, стійку та сталу інфраструктуру, включаючи регіональну та транскордонну інфраструктуру, з метою підтримки економічного розвитку та добробуту людей, приділяючи особливу увагу забезпеченню недорогого і рівноправного доступу для всіх	9.1. Розвивати якісну, надійну, сталу та доступну інфраструктуру, яка базується на використанні інноваційних технологій, у т. ч. екологічно чистих видів транспорту 9.2. Забезпечити розширення використання електротранспорту та відповідної мережі інфраструктури 9.3. Забезпечити доступність дорожньо-транспортної інфраструктури, яка базується на використанні інноваційних технологій, зокрема через розширення форм участі держави у різних інфраструктурних проєктах	Відповідає за своїм змістом глобальному завданню, але у більш узагальненій редакції Завдання додатково встановлено з урахуванням національної специфіки, також воно відповідає глобальному завданню 11.2
		9.2. Сприяти всеохоплюючій і стійкій індустріалізації, до 2030 року суттєво підвищити рівень зайнятості у промисловості та частку промислового виробництва у валовому внутрішньому продукті відповідно до національних умов і подвоїти відповідні показники в найменш розвинених країнах	9.4. Сприяти прискореному розвитку високо- та середньо-високотехнологічних секторів переробної промисловості, які формуються на основі використання ланцюгів «освіта – наука – виробництво» та кластерного підходу за напрямками:	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки

			розвиток інноваційної екосистеми; розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІКТ); застосування ІКТ в АПК, енергетиці, транспорті та промисловості; високотехнологічне машинобудування; створення нових матеріалів; розвиток фармацевтичної та біоінженерної галузей	
		9.3. Розширити доступ дрібних промислових та інших підприємств, особливо в країнах, що розвиваються, до фінансових послуг, у т. ч. до недорогих кредитів, і посилити їх інтеграцію до виробничо-збутових ланцюжків та ринків	Завдання враховано	Глобальне завдання частково враховане у національних завданнях 9.3 та 8.5
		9.4. До 2030 року модернізувати інфраструктуру і переобладнати промислові підприємства, зробивши їх стійкими за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів, ширшого застосування чистих та екологічно безпечних технологій і промислових процесів за участю всіх країн відповідно до їх індивідуальних можливостей	Завдання враховано	Глобальне завдання враховане у національних завданнях пп. 9.1, 9.2 та 9.3
		9.5. Активізувати наукові дослідження, нарощувати технологічний потенціал промислових секторів у всіх країнах, особливо країнах, що розвиваються, у т. ч. шляхом стимулювання до 2030 року інноваційної діяльності та значного збільшення кількості працівників у сфері ДіР у розрахунку на 1 млн осіб, а також державних і приватних витрат на ДіР	9.5. Створити фінансову та інституційну системи (інноваційну інфраструктуру), що забезпечуватимуть розвиток наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок	Завдання конкретизовано з урахуванням національної специфіки
		9.a. Сприяти розвитку екологічно стійкої і сталої інфраструктури в країнах, що розвиваються, за рахунок збільшення фінансової, технологічної та технічної підтримки африканських країн, найменш розвинених країн,	Завдання не враховано	Глобальне завдання не є релевантним для України

		країн, що не мають виходу до моря, і малих острівних держав, що розвиваються		
		9.b. Підтримувати розробки, дослідження та інновації у сфері вітчизняних технологій у країнах, що розвиваються, у т. ч. шляхом створення політичного клімату, сприятливого, зокрема, для диверсифікації промисловості та збільшення доданої вартості в сировинних галузях	Завдання враховано	Глобальне завдання враховане у національних завданнях п. 9.2 та 9.3
		9.c. Істотно розширити доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, прагнути до забезпечення загального і недорогого доступу до Інтернету в найменш розвинених країнах до 2020 року	9.6. Забезпечити доступність Інтернету, особливо у сільській місцевості	Відповідає за своїм змістом глобальному завданню, але зроблено акцент на вирішенні найбільш актуальної для України проблеми
			9.7. Забезпечити збільшення участі молоді у наукових дослідженнях	
Ціль 10. Скорочення нерівності всередині країн і між ними	Ціль 10. Скорочення нерівності	10.1. До 2030 року поступово досягти й підтримувати зростання доходів найменш забезпечених 40 відсотків населення на рівні, що перевищує середній по країні	10.1. Забезпечити прискорене зростання доходів найменш забезпечених 40 % населення	Сутність національного формулювання збігається з глобальним. Змінена лише редакція
		10.2. До 2030 року підтримати законодавчим шляхом та заохочувати активну участь усіх людей у соціальному, економічному і політичному житті незалежно від їхнього віку, статі, інвалідності, раси, етнічної належності, походження, релігії та економічного чи іншого статусу	Завдання враховано	Завдання враховано в контексті національного Завдання 10.2
		10.3. Забезпечити рівність можливостей і зменшити нерівність результатів, у т. ч. шляхом скасування дискримінаційних законів, політики і практики та сприяння прийняттю відповідного законодавства, політики та заходів у цьому напрямі	10.2. Запобігати проявам дискримінації в суспільстві	Завдання має комплексний характер, тому, з урахуванням національної специфіки, його доцільно розбити на два: – щодо запобігання дискримінації;

				– щодо забезпечення рівного доступу до соціальних послуг (10.3)
			10.3. Забезпечити доступність послуг соціальної сфери	
		10.4. Прийняти відповідну політику, особливо бюджетно-податкову політику, політику у сфері заробітної плати та соціального захисту, і поступово домагатися забезпечення більшої рівності	10.4. Проводити політику оплати праці на засадах рівності та справедливості	Завдання також розділене на два з огляду на найбільш актуальні проблем для України
			10.5. Провести реформу пенсійного страхування на засадах справедливості та прозорості	
		10.5. Удосконалювати методи регулювання та моніторингу глобальних фінансових ринків і установ, більш послідовно застосовувати такі методи	Завдання не враховано	Завдання має глобальний характер. Для України не встановлене окреме завдання
		10.6. Забезпечити більшу представленість і більше право голосу країн, що розвиваються, у процесах прийняття рішень у глобальних міжнародних економічних і фінансових установах, щоб зробити ці установи більш ефективними, авторитетними, підзвітними і легітимними	Завдання не враховано	Завдання має глобальний характер. Для України не встановлене окреме завдання
		10.7. Сприяти впорядкованій, безпечній, законній і відповідальній міграції та мобільності людей, у т. ч. за допомогою проведення спланованої і добре продуманої міграційної політики	Завдання враховано	Завдання враховано в контексті національної політики
		10.a. Проводити в життя принцип особливого та диференційованого режиму для країн, що розвиваються, особливо найменш розвинутих країн, відповідно до угод Світової організації торгівлі	Завдання не враховано	Завдання має глобальний характер. Для України не встановлене окреме завдання

		10.b. Заохочувати офіційну допомогу з метою розвитку і фінансові потоки, у т. ч. прямі іноземні інвестиції, для найбільш нужденних держав, особливо найменш розвинених країн, країн Африки, малих острівних держав, що розвиваються і країн, що не мають виходу до моря, відповідно до їх національних планів і програм	Завдання не враховано	Завдання має глобальний характер. Для України не встановлене окреме завдання
		10.c. До 2030 року скоротити операційні витрати, пов'язані з переведенням мігрантами грошових коштів, до менш ніж 3 відсотки від суми переказу і ліквідувати канали грошових переказів, у яких ці витрати перевищують 5 відсотків	Завдання не враховано	Завдання має глобальний характер. Для України не встановлене окреме завдання
Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів	Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів (повне визначення) Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад (скорочене визначення)	11.1. До 2030 року забезпечити загальний доступ до достатнього, безпечного і недорогого житла й основних послуг і упорядкувати нетрі	11.1. Забезпечити доступність житла	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів
		11.2. До 2030 року забезпечити всім можливість користуватися безпечними, недорогими, доступними та екологічно стійкими транспортними системами на основі підвищення безпеки дорожнього руху, зокрема розширення використання громадського транспорту, приділяючи особливу увагу потребам тих, хто перебуває в уразливому становищі, жінок, дітей, інвалідів і літніх осіб	Завдання враховано	Завдання встановлено в рамках цілі 9 (п. 9.2)
		11.3. До 2030 року розширити масштаби відкритої для всіх і екологічно стійкої урбанізації та можливості для комплексного і сталого планування населених пунктів та управління ними на основі широкої участі в усіх країнах	11.2. Забезпечити розвиток поселень і територій виключно на засадах комплексного планування та управління за участю громадськості	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів
		11.4. Активізувати зусилля із захисту та збереження всесвітньої культурної і природної спадщини	11.3. Забезпечити збереження культурної і природної спадщини із залученням приватного сектору	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів

		11.5. До 2030 року суттєво скоротити кількість загиблих і постраждалих та значно зменшити прямий економічний збиток у формі втрат світового валового внутрішнього продукту внаслідок лих, у т. ч. пов'язаних з водою, приділяючи особливу увагу захисту малозабезпечених і вразливих груп населення	11.4 Забезпечити своєчасне оповіщення населення про надзвичайні ситуації з використанням інноваційних технологій	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів
		11.6. До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у перерахунку на одну особу населення, в тому числі шляхом приділення особливої уваги якості повітря і видаленню міських та інших відходів	11.5. Зменшити негативний вплив забруднюючих речовин у т. ч. на довкілля міст, зокрема шляхом використання інноваційних технологій	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів. Питання поводження з відходами розглядаються в п. 12.5
			11.6. Забезпечити розробку і реалізацію стратегій місцевого розвитку, спрямованих на економічне зростання, створення робочих місць, розвиток туризму, рекреації, місцевої культури і виробництво місцевої продукції	
		11.7. До 2030 року забезпечити загальний доступ до безпечних, доступних і відкритих для всіх зелених зон та громадських місць, особливо для жінок і дітей, літніх людей та інвалідів	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах місцевого та регіонального рівня
		11.а. Підтримувати позитивні економічні, соціальні й екологічні зв'язки між міськими, приміськими і сільськими районами на основі підвищення якості планування національного та регіонального розвитку	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		11.б. До 2020 року значно збільшити кількість міст і населених пунктів, що прийняли	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке

		та реалізують комплексні стратегії і плани, спрямовані на усунення соціальних бар'єрів, підвищення ефективності використання ресурсів, пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптацію до його зміни та здатність протистояти стихійним лихам, а також розробити й упровадити, відповідно до Сендайської рамкової програми зі зниження ризику лих на 2015–2030 роки, заходи з комплексного управління ризиками, пов'язаними з лихами, на всіх рівнях		завдання враховано у відповідних програмних документах
		11.с. Надавати сприяння найменш розвиненим країнам, в тому числі шляхом фінансової та технічної допомоги, у будівництві екологічно стійких і міцних будівель з використанням місцевих матеріалів	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва	Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва (повне визначення)	12.1. Здійснювати Десятирічну стратегію дій з переходу до використання раціональних моделей споживання і виробництва за участю всіх країн і з урахуванням їх розвитку і потенціалу, причому першими до неї повинні приступити розвинені країни	Завдання враховано	Завдання враховуватиметься у процесі розроблення відповідних документів
		12.2. До 2030 року домогтися раціонального освоєння й ефективного використання природних ресурсів	12.1. Знизити ресурсоемність економіки	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадськістю та зацікавленими сторонами
		12.3. До 2030 року скоротити вдвічі в перерахунку на одну особу населення загальносвітовий обсяг харчових відходів на роздрібному та споживчому рівня і зменшити втрати продовольства у виробничо-збутових ланцюжках, у т. ч. післязбиральні втрати	12.2. Зменшити втрати продовольства у виробничо-збутових ланцюжках	Завдання встановлено додатково, враховуючи результати консультацій з громадськістю та зацікавленими сторонами
		12.4. До 2020 року домогтися екологічно раціонального використання хімічних речовин і всіх відходів упродовж усього їх життєвого циклу відповідно	12.3. Забезпечити стале використання хімічних речовин на основі інноваційних	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадськістю та

		до узгоджених міжнародних принципів, істотно скоротити потрапляння цих речовин у повітря, воду і ґрунт, щоб звести до мінімуму їх негативний вплив на здоров'я людей та навколишнє середовище	технологій та виробництв	зацікавленими сторонами
		12.5. До 2030 року суттєво зменшити обсяг відходів шляхом вживання заходів щодо запобігання їх утворенню, їх скорочення, переробки та повторного використання	12.4. Зменшити обсяг утворення відходів і збільшити обсяг їх переробки та повторного використання на основі інноваційних технологій та виробництв	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей
		12.6. Рекомендувати компаніям, особливо великим і транснаціональним, застосовувати стійкі методи виробництва та відобразити інформацію про раціональне використання ресурсів у своїх звітах	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		12.7. Сприяти забезпеченню сталої практики державних закупівель відповідно до національних стратегій і пріоритетів	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		12.8. До 2030 року забезпечити, щоб люди в усьому світі мали відповідну інформацію та відомості про сталий розвиток і спосіб життя в гармонії з природою	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		12.a. Надавати країнам, що розвиваються, допомогу в нарощуванні їх науково-технічного потенціалу для переходу до більш раціональних моделей споживання і виробництва	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		12.b. Розробляти й упроваджувати інструменти моніторингу впливу на сталий розвиток стійкого туризму, який сприяє створенню робочих місць, розвитку місцевої культури та виробництву місцевої продукції	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах

		12.c. Рационалізувати неефективне субсидування використання викопного палива, що веде до його марнотратного споживання, за допомогою усунення ринкових диспропорцій з урахуванням національних умов, у т. ч. шляхом реорганізації оподаткування та поступової відмови від шкідливих субсидій там, де вони існують, для обліку їх екологічних наслідків, повною мірою беручи до уваги особливі потреби й умови країн, що розвиваються і зводячи до мінімуму можливі негативні наслідки для їх розвитку так, щоб захистити інтереси нужденних і вразливих груп населення	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах	
Ціль 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками	Ціль 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками <i>(повне визначення)</i>	13.1. Підвищити опірність і здатність адаптуватися до небезпечних кліматичних явищ і стихійних лих у всіх країнах	13.1. Обмежити викиди парникових газів в економіці	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах	
		Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату <i>(скорочене визначення)</i>	13.2. Включити заходи реагування на зміну клімату в політику, стратегії та планування на національному рівні	Завдання враховано	Передбачається, що заходи реагування на зміну клімату враховуватимуться у політиці, стратегіях та плануванні на національному, галузевому та регіональному рівнях
		13.3. Поліпшити просвітництво, поширення інформації і можливості людей та установ щодо пом'якшення гостроти та послаблення наслідків зміни клімату, адаптації до них і раннього попередження	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах	
		13.a. Виконати взяте на себе розвиненими країнами, які є учасниками Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, зобов'язання досягти мети щорічної мобілізації до 2020 року загальними зусиллями 100 млрд дол. США з усіх джерел для	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах	

		задоволення потреб країн, що розвиваються, в контексті прийняття конструктивних заходів щодо пом'якшення гостроти наслідків зміни клімату та забезпечення прозорості їх здійснення, а також забезпечити повномасштабне функціонування Зеленого кліматичного фонду шляхом його капіталізації в найкоротші можливі терміни		
		13.b. Сприяти створенню механізмів зміцнення можливостей планування й управління, пов'язаних зі зміною клімату, в найменш розвинених країнах і малих острівних державах, що розвиваються, приділяючи, зокрема, підвищену увагу жінкам, молоді, а також місцевим і маргіналізованим громадам	Завдання враховано	Завдання враховано в контексті національної політики
Ціль 14. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку	Ціль 14. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку (повне визначення)	14.1. До 2025 року забезпечити запобігання та суттєве скорочення будь-якого забруднення морського середовища, у т. ч. внаслідок діяльності на суші, включаючи забруднення морським сміттям і поживними речовинами	14.1. Скоротити забруднення морського середовища	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів
		14.2. До 2020 року забезпечити раціональне використання і захист морських та прибережних екосистем з метою запобігти значному негативному впливу, у т. ч. шляхом підвищення стійкості цих екосистем, і вжити заходів щодо їх відновлення для забезпечення гарного екологічного стану та продуктивності океанів	14.2. Забезпечити стале використання і захист морських та прибережних екосистем, підвищення їх стійкості та відновлення з використанням інноваційних технологій	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів
		14.3. Мінімізувати і ліквідувати наслідки закислення океану, в тому числі завдяки розвитку наукового співробітництва на всіх рівнях	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		14.4. До 2020 року забезпечити ефективне регулювання видобутку і покласти край перелову, незаконному, незареєстрованому та нерегульованому рибному промислу і згубній рибпромисловій практиці, а	14.3. Запровадити ефективне регулювання видобутку морських біоресурсів	Завдання сформульовано з урахуванням національних особливостей і пріоритетів

		також виконати науково обґрунтовані плани господарської діяльності, для того щоб відновити рибні запаси в найкоротші можливі терміни, довівши їх до принаймні таких рівнів, які здатні забезпечувати максимальний екологічно раціональний улов з урахуванням біологічних характеристик цих запасів		
		14.5. До 2020 року охопити природоохоронними заходами принаймні 10 відсотків прибережних і морських районів відповідно до національного законодавства і міжнародного права та на основі найкращої наявної наукової інформації	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах національного, регіонального та місцевого рівнів
		14.6. До 2020 року заборонити деякі форми субсидій для рибного промислу, що спричиняють створення надмірних потужностей і перелову, скасувати субсидії, які сприяють незаконному, незареєстрованому та нерегульованому рибному промислу, й утримуватися від введення нових таких субсидій, визнаючи, що належне та ефективне застосування особливого і диференційованого режиму щодо країн, які розвиваються, та найменш розвинених країн має бути невід'ємною частиною переговорів з питання про субсидування рибного промислу, які ведуться в рамках Світової організації торгівлі	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		14.7. До 2030 року підвищити економічні вигоди, одержувані малими острівними державами, що розвиваються, і найменш розвиненими країнами від екологічно раціонального використання морських ресурсів, у т. ч. завдяки екологічно раціональній організації рибного господарства, аквакультури і туризму	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України

		14.a. Збільшити обсяг наукових знань, розширити наукові дослідження і забезпечити передачу морських технологій, беручи до уваги Критерії та керівні принципи щодо передачі морських технологій, розроблені Міжурядовою океанографічною комісією, щоб поліпшити екологічний стан океанського середовища і підвищити вклад морського біорізноманіття у розвиток країн, що розвиваються, особливо малих острівних держав, що розвиваються, і найменш розвинених країн	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		14.b. Забезпечити доступ дрібних господарств, що займаються кустарним рибним промислом, до морських ресурсів та ринків	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		14.c. Поліпшити роботу зі збереження та раціонального використання океанів і їх ресурсів шляхом дотримання норм міжнародного права, закріплених у Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права, що, як зазначено в пункті 158 документа «Майбутнє, якого ми прагнемо», закладає юридичну базу для збереження та раціонального використання Світового океану і його ресурсів	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
<p>Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття</p>	<p>Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття <i>(повне визначення)</i></p> <p>Ціль 15. Захист та відновлення</p>	15.1. До 2020 року забезпечити збереження, відновлення та раціональне використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем та їхніх послуг, у т. ч. лісів, водноболотних угідь, гір і посушливих земель, відповідно до зобов'язань, що випливають з міжнародних угод	15.1. Забезпечити збереження, відновлення та стале використання наземних і внутрішніх прісноводних екосистем	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадянськими зацікавленими сторонами з урахуванням національних пріоритетів і особливостей
		15.2. До 2020 року сприяти впровадженню методів раціонального використання всіх типів лісів, зупинити знеліснення, відновити деградовані ліси, значно розширити масштаби лісонасадження і лісовідновлення в усьому світі	15.2. Сприяти сталому управлінню лісами	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадянськими зацікавленими сторонами з урахуванням національних

екосистем суші (скорочене визначення)			пріоритетів особливостей і
	15.3. До 2030 року вести боротьбу з опустелюванням, відновити деградовані землі та ґрунти, включаючи землі, що потерпають від опустелювання, засух і повеней, та прагнути того, щоб у всьому світі не погіршувався стан земель	15.3. Відновити деградовані землі та ґрунти з використанням інноваційних технологій	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадськістю зацікавленими сторонами з урахуванням національних пріоритетів особливостей і
	15.4. До 2030 року забезпечити збереження гірських екосистем, у т. ч. їх біорізноманіття, щоб підвищити їх здатність давати блага, необхідні для сталого розвитку	15.4. Забезпечити збереження гірських екосистем	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадськістю зацікавленими сторонами з урахуванням національних пріоритетів особливостей і
	15.5. Негайно вжити значущі заходи щодо стримування деградації природних середовищ існування, зупинити втрату біологічного різноманіття і до 2020 року забезпечити збереження та запобігання зникненню видів, що перебувають під загрозою вимирання	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових та програмних документах національного, регіонального та місцевого рівнів
	15.6. Сприяти справедливому розподілу благ від використання генетичних ресурсів і допомагати забезпечувати належний доступ до таких ресурсів на умовах, погоджених на міжнародному рівні	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових документах
	15.7. Негайно вжити заходів з метою покласти край браконьєрству і контрабандній торгівлі охоронюваними видами флори й фауни, та вирішити проблеми, що стосуються як попиту на незаконні продукти живої природи, так і їх пропозиції	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових та програмних документах
	15.8. До 2020 року вжити заходів щодо запобігання проникненню	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено,

		чужорідних інвазивних видів у частині значного зменшення їх впливу на наземні та водні екосистеми, а також щодо запобігання обмеженню чисельності або знищенню пріоритетних видів		оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах національного рівня
		15.9. До 2020 року забезпечити облік цінності екосистем і біологічного різноманіття в ході загальнонаціонального й місцевого планування та процесів розвитку, а також при розробці стратегій і планів скорочення масштабів бідності	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових та програмних документах національного, регіонального та місцевого рівнів
		15.a. Мобілізувати і значно збільшити фінансові ресурси з усіх джерел з метою збереження та раціонального використання біологічного різноманіття та екосистем	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових та програмних документах національного, регіонального та місцевого рівнів
		15.b. Мобілізувати значні ресурси з усіх джерел і на всіх рівнях для фінансування раціонального лісокористування та дати країнам, що розвиваються, адекватні стимули для застосування таких методів управління, у т. ч. з метою збереження та відновлення лісів	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових та програмних документах національного, регіонального та місцевого рівнів
		15.c. Активізувати глобальні зусилля у боротьбі з браконьєрством і контрабандною торгівлею охоронюваними видами, у т. ч. шляхом розширення наявних у місцевого населення можливостей отримувати кошти для існування екологічно безпечним чином	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних нормативно-правових документах
Ціль 16. Сприяння побудові миролобного й	Ціль 16. Сприяння побудові миролобного й	16.1. Значно скоротити поширеність усіх форм насильства та зменшити	16.1. Скоротити поширеність насильства	Формулювання завдання скорочено, проте

<p>відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях</p>	<p>відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях <i>(повне визначення)</i></p> <p>Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути <i>(скорочене визначення)</i></p>	<p>показники смертності від цього явища в усьому світі</p>		<p>індикатори охоплюють також показник смертності внаслідок насильства</p>
		<p>16.2. Покласти край наругам, експлуатації, торгівлі й усім формам насильства і тортур щодо дітей</p>	<p>16.2. Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації</p>	<p>Завдання розширено з урахуванням необхідності зазначених проблем для усіх вікових категорій. Моніторинг передбачає дезагрегацію за віком</p>
		<p>16.3. Сприяти верховенству права на національному та міжнародному рівнях і забезпечити всім рівний доступ до правосуддя</p>	<p>16.3. Підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя</p>	<p>Завдання конкретизовано внаслідок виділення в ході експертних та громадських дискусій ключового пріоритету</p>
		<p>16.4. До 2030 року значно зменшити незаконні фінансові потоки та потоки зброї, активізувати діяльність з виявлення й повернення викрадених активів і вести боротьбу з усіма формами організованої злочинності</p>	<p>16.4. Зміцнити систему запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та поширення зброї масового знищення</p>	<p>Завдання конкретизовано внаслідок виділення в ході експертних та громадських дискусій ключових пріоритетів</p>
			<p>16.5. Скоротити незаконний обіг зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів</p>	<p>Завдання конкретизовано внаслідок виділення в ході експертних та громадських дискусій ключових пріоритетів</p>
		<p>16.5. Значно скоротити масштаби корупції та хабарництва у всіх їхніх формах</p>	<p>16.6. Скоротити масштаби корупції</p>	<p>Спрощено формулювання</p>
		<p>16.6. Створити ефективні, підзвітні та прозорі установи на всіх рівнях</p>	<p>Завдання враховано</p>	<p>Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах</p>

		16.7. Забезпечити відповідальне прийняття рішень репрезентативними органами на всіх рівнях за участю всіх верств суспільства	16.7. Підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування	Завдання розширено з урахуванням комплексності проблем ефективності репрезентативної демократії
		16.8. Розширити й активізувати участь країн, що розвиваються, в діяльності органів глобального регулювання	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		16.9. До 2030 року забезпечити наявність у всіх людей законних посвідчень особистості, включаючи свідоцтва про народження	Завдання не враховано	Для України завдання не є актуальним, оскільки це завдання виконане
		16.10. Забезпечити доступ громадськості до інформації і захистити основні свободи відповідно до національного законодавства і міжнародних угод	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		16.a. Зміцнити відповідні національні установи, у т. ч. завдяки міжнародній співпраці, з метою нарощування на всіх рівнях, зокрема в країнах, що розвиваються, потенціалу у справі запобігання насильству та боротьби з тероризмом і злочинністю	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		16.b. Заохочувати й упроваджувати в життя недискримінаційні закони та політику в інтересах сталого розвитку	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
			16.8. Відновлення Донбасу	Завдання сформульовано в результаті консультацій з громадянською зацікавленими сторонами з урахуванням національних пріоритетів і особливостей
			16.9. Конфліктне та постконфліктне врегулювання. Зміцнення соціальної	Завдання сформульовано в результаті консультацій з

			стійкості, розбудова миру та громадська безпека	громадськістю зацікавленими сторонами з урахуванням національних пріоритетів і особливостей
Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку	Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку <i>(повне визначення)</i>	Фінанси 17.1. Посилити мобілізацію ресурсів із внутрішніх джерел, у т. ч. завдяки міжнародній підтримці країн, що розвиваються, для підвищення національної спроможності щодо збирання податків та інших доходів	17.1. Мобілізувати додаткові фінансові ресурси на основі заохочення інвестицій іноземних та вітчизняних інвесторів	Завдання конкретизовано внаслідок виділення ключових пріоритетів у ході експертних та громадських дискусій
		Фінанси 17.2. Забезпечити, щоб розвинені країни повністю виконали свої зобов'язання з надання офіційної допомоги з метою розвитку (ОДР), у т. ч. узятє багатьма розвиненими країнами зобов'язання досягти цільового показника виділення коштів по лінії ОДР країнам, що розвиваються, на рівні 0,7 відсотка свого валового національного доходу (ВНД) і виділення ОДР найменш розвиненим країнам на рівні 0,15–0,20 відсотка свого ВНД; державам, що надають ОДР, пропонується розглянути питання про те, щоб поставити перед собою мету виділяти не менше 0,2 відсотка свого ВНД по лінії ОДР для найменш розвинених країн	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
	Фінанси 17.3. Мобілізувати додаткові фінансові ресурси з найрізноманітніших джерел для країн, що розвиваються	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України	
	Фінанси 17.4. Надавати країнам, що розвиваються, допомогу з метою забезпечення довгострокової прийнятності рівня їх заборгованості завдяки проведенню скоординованої політики, спрямованої на заохочення, залежно від	17.2. Послідовно знижувати боргове навантаження на економіку	Завдання конкретизовано внаслідок виділення ключових пріоритетів у ході експертних та громадських дискусій	

		обставин, фінансування за рахунок позикових коштів, полегшення боргового тягаря та реструктуризації заборгованості, а також вирішити проблему зовнішньої заборгованості бідних країн з великою заборгованістю, щоб полегшити їх борговий тягар		
	<i>Фінанси</i>	17.5. Прийняти і застосовувати режими заохочення інвестицій в інтересах найменш розвинених країн	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
	<i>Технологія</i>	17.6. Розширювати співпрацю по лінії Північ-Південь і Південь-Південь, а також тристороннє регіональне і міжнародне співробітництво в галузях науки, техніки й інновацій та доступ до відповідних досягнень; активізувати обмін знаннями на взаємно узгоджених умовах, у т. ч. завдяки поліпшенню координації між існуючими механізмами, зокрема на рівні Організації Об'єднаних Націй, а також за допомогою глобального механізму сприяння передачі технологій	Завдання враховано	Завдання враховано в рамках відповідної політики
	<i>Технологія</i>	17.7. Сприяти розробці, передачі, поширенню та освоєнню екологічно безпечних технологій, насамперед для країн, що розвиваються, на взаємно узгоджених сприятливих умовах, у т. ч. на пільгових і преференційних умовах	Завдання враховано	Завдання враховано в рамках відповідної політики
	<i>Технологія</i>	17.8. Забезпечити до 2017 року повномасштабне функціонування банку технологій і механізму розвитку науки, технологій та інновацій в інтересах найменш розвинених країн і розширити використання високоефективних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних технологій	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України

		<p><i>Нарощування потенціалу</i></p> <p>17.9. Посилити міжнародну підтримку ефективного і цілеспрямованого нарощування потенціалу країн для сприяння реалізації національних планів досягнення всіх цілей у сфері сталого розвитку, у т. ч. завдяки співпраці по лінії Північ-Південь і Південь-Південь та тристороннього співробітництва</p>	Завдання враховано	Завдання враховано в рамках відповідної політики
		<p><i>Торгівля</i></p> <p>17.10. Заохочувати універсальну, засновану на правилах, відкрити, недискримінаційну і справедливу багатосторонню торговельну систему в рамках Світової організації торгівлі, у т. ч. завдяки завершенню переговорів у рамках Дохійського порядку денного у сфері розвитку</p>	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		<p><i>Торгівля</i></p> <p>17.11. Значно збільшити експорт країн, що розвиваються, зокрема з метою подвоєння частки найменш розвинених країн у світовому експорті до 2020 року</p>	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		<p><i>Торгівля</i></p> <p>17.12. Забезпечити своєчасне надання всім найменш розвиненим країнам на довгостроковій основі безмитного і безквотного доступу на ринки, відповідно до рішень Світової організації торгівлі, у т. ч. шляхом забезпечення прозорості та простоти преференційних правил походження, які застосовуються щодо товарів, імпортованих із найменш розвинених країн і сприяють полегшенню доступу на ринки</p>	Завдання не враховано	Завдання не є релевантним для України
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Послідовність політики та діяльності установ</p> <p>17.13. Підвищити глобальну макроекономічну стабільність, у</p>	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах

		т. ч. шляхом координації політики та забезпечення її послідовності		
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Послідовність політики та діяльності установ</p> <p>17.14. Зробити більш послідовною політику щодо забезпечення сталого розвитку</p>	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Послідовність політики та діяльності установ</p> <p>17.15. Поважати наявний у кожній країні простір для стратегічного маневру, провідну роль країни у розробці та проведенні в життя політики ліквідації бідності й політики в галузі сталого розвитку</p>	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Партнерства за участю багатьох зацікавлених сторін</p> <p>17.16. Зміцнювати Глобальне партнерство в інтересах сталого розвитку, доповнюване партнерствами за участю багатьох зацікавлених сторін, які мобілізують і поширюють знання, досвід, технології та фінансові ресурси, для досягнення цілей у сфері сталого розвитку в усіх країнах, особливо у країнах, що розвиваються</p>	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Партнерства за участю багатьох зацікавлених сторін</p> <p>17.17. Стимулювати й заохочувати ефективне партнерство між державними організаціями, між державним і приватним секторами та між організаціями громадянського суспільства, спираючись на досвід і стратегії використання ресурсів партнерів</p>	17.3. Розвивати партнерські відносини влади і бізнесу для досягнення Цілей Сталого Розвитку	Завдання конкретизовано внаслідок виділення ключових пріоритетів у ході експертних та громадських дискусій
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Дані, моніторинг і підзвітність</p>	Завдання враховано	Окремо завдання не встановлено, оскільки таке

		<p>17.18. До 2020 року посилити підтримку з метою нарощування потенціалу країн, що розвиваються, у т. ч. найменш розвинених країн і малих острівних держав, що розвиваються, для того щоб значно підвищити доступність високоякісних, актуальних і достовірних даних, дезаггегованих за рівнем доходів, гендерною належністю, віком, расою, національністю, міграційним статусом, інвалідністю, географічним місцезнаходженням та іншими характеристиками, значущими з урахуванням національних умов</p>		<p>завдання враховано у відповідних програмних документах</p>
		<p><i>Системні питання</i></p> <p>Дані, моніторинг і підзвітність</p> <p>17.19. До 2030 року, спираючись на нинішні ініціативи, розробити на додаток до показника валового внутрішнього продукту також інші показники вимірювання прогресу щодо сталого розвитку та сприяти нарощуванню потенціалу країн у галузі статистики</p>	<p>Завдання враховано</p>	<p>Окремо завдання не встановлено, оскільки таке завдання враховано у відповідних програмних документах, а також фактично буде реалізовано шляхом впровадження передбачених цим документом індикаторів</p>

Додаток Г

Таблиця. Рекомендовані заходи для бізнесу України щодо досягнення ЦСР

[11]

ЦСР	Благодійність	Внутрішня корпоративна політика	Створення критичної для досягнення ЦСР інфраструктури та її експлуатація	Активна участь у формуванні державної (місцевої) політики
<i>Ціль 1. Подолання бідності в усіх її формах та повсюдно, у тому числі:</i>				
Ліквідувати крайню бідність для всіх	Створення фондів підтримки підприємництва	Широко залучати малий та середній бізнес у своїх продуктових ланцюгах Встановлення квот (мінімального рівня) щодо працевлаштування молоді, інвалідів, біженців тощо	Брати участь у створенні інфраструктури, що є важливою для бідних людей (надійні та недорогі системи тепло-, водопостачання, об'єкти соціальної інфраструктури, хоспіси тощо)	Підтримка дій уряду щодо збільшення мінімальної заробітної плати та інших заходів щодо підтримки малозабезпечених
Скоротити частку людей будь-якого віку, що живуть у злиднях				
Підвищити життєстійкість і вразливість малозабезпечених перед екстремальними явищами, економічними, соціальними й екологічними потрясіннями й лихами	Підтримка осіб, які постраждали внаслідок стихійних лих і надзвичайних ситуацій	Страхування співробітників компанії	Участь у створенні відповідної інфраструктури на умовах ДПП (системи оповіщення про лиха, будівництво сталої та надійної інфраструктури)	
<i>Ціль 2. Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства, у тому числі:</i>				
Покінчити з голодом, цілорічний доступ до безпечної, поживної та достатньої їжі для всіх	Організація харчування бідних (безоплатні обіди, дешеві їдальні тощо)	Запровадження постійного навчання співробітників компаній щодо інноваційних технологій у сфері вирощування та переробки продукції, створення в компаніях дослідницьких центрів	Створення фермерських господарств і сучасних перероблювальних підприємств. Створення логістичних комплексів, організація закупівлі продукції в дрібних виробників та організація її збуту й перероблення	Спільна участь у наукових дослідженнях з питань підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва
Подвоїти продуктивність сільського господарства і доходи дрібних виробників продовольства				
Забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування й				

методів ведення сільського господарства				
<i>Ціль 3. Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці, у тому числі:</i>				
Знизити глобальний коефіцієнт материнської смертності та покласти край смертності, якій можна запобігти			Створення сучасних медичних центрів на умовах ДПП	
Покласти край епідеміям СНІДу, туберкульозу, малярії та тропічних хвороб, забезпечити боротьбу з гепатитом та іншими інфекційними захворюваннями	Підтримка просвітницьких програм для молоді з питань здорового способу життя. Організація пунктів безоплатної психологічної допомоги			
Покращити профілактику та лікування залежності від психоактивних речовин, у тому числі. наркотичних засобів й алкоголю		Створення здорової атмосфери в колективі. Забезпечення можливості отримати послуги психолога		
Удвічі скоротити кількість смертей і травм унаслідок дорожньо-транспортних пригод	Проведення просвітницької діяльності серед дітей та молоді з цих питань		Створення систем автофіксації порушень дорожнього руху на умовах ДПП. Участь у проєктах розвитку дорожньої інфраструктури	Брати активну участь у розробленні стратегічних документів та законодавства в сфері безпеки дорожнього руху
Забезпечити загальний доступ до послуг з охорони сексуального та репродуктивного здоров'я	Підвищення обізнаності населення щодо можливостей отримання таких послуг	Створення підрозділів розвитку нових технологій у цій сфері	Створення сучасних медичних центрів	Участь у спільних дослідженнях з науковцями з цих питань
<i>Ціль 4. Забезпечення всеохоплюючої та справедливої якісної освіти й заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх, у тому числі:</i>				

Забезпечити доступ до недорогої та якісної освіти різного рівня для всіх	Встановлення партнерських відносин і надання підтримки (зокрема викладацької) університетам і школам	Запровадження постійних тренінгів для персоналу з підвищення їх кваліфікації. Проведення тренінгів для малих підприємств із своїх продуктивних ланцюгів	Будівництво (модернізація) закладів освіти на умовах ДПП Створення онлайн платформ навчання	Участь у спільних програмах щодо запровадження електронних урядів, комп'ютеризації навчальних та освітніх заходів, зокрема базуючись на досвіді розвинутих країн світу
Забезпечити знання і навички, необхідні для сприяння сталому розвитку та сталого способу життя, прав людини, гендерної рівності, пропаганди культури миру та ненасильства				
<i>Ціль 5. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчаток, у тому числі:</i>				
Забезпечити всебічну і реальну участь жінок і рівні для них можливості для лідерства на всіх рівнях прийняття рішень у політичному, економічному та суспільному житті		Створення можливостей для жінок працювати дистанційно, Уведення соціальних пакетів для жінок, які мають дітей	Створення інфраструктурних об'єктів, які полегшать умови ведення жінками домашнього господарства (пральні, домашні кухні, дитячі садочки тощо)	Підтримувати дії уряду щодо підсилення участі жінок у публічній владі
<i>Ціль 6. Забезпечення наявності та раціонального використання водних ресурсів і санітарії для всіх, у тому числі:</i>				
Забезпечити загальний і рівноправний доступ до безпечної та недорогої питної води й санітарії для всіх			Створення сучасних об'єктів у сфері водопостачання та водовідведення, що передбачають застосування інноваційних екологічно безпечних технологій	Підтримка дій урядів щодо підвищення вимог до якості води та ступеня очищення стічних вод
Підвищити якість води шляхом зменшення забруднення, ліквідації скидання відходів і зведення до мінімуму викидів небезпечних хімічних речовин і матеріалів, скорочення вдвічі				

частки неочищених стічних вод				
Істотно підвищити ефективність водокористування в усіх секторах				
<i>Ціль 7. Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх, у тому числі:</i>				
Забезпечити загальний доступ до недорогого, надійного і сучасного енергопостачання			Реалізація проектів у сфері енергоефективності та збільшення використання відновлюваних джерел енергії на умовах ДПП	Участь у розвитку законодавства з питань енергоефективності та застосування відновлюваних джерел енергії. Ознайомлення органів влади, відповідальних за ці питання, із сучасними технологіями в цій сфері
Збільшити частку енергії з відновлюваних джерел				
Подвоїти глобальний показник підвищення енергоефективності				
<i>Ціль 8. Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх, у тому числі:</i>				
Зростання валового внутрішнього продукту на рівні не менше 7 % на рік у найменш розвинутих країнах			Реалізація проектів, які передбачають підвищення зайнятості населення та широке впровадження інновацій	Активна участь у розробленні галузевих і міських стратегічних документів
Підвищувати ефективність використання ресурсів у системах споживання і виробництва, знижувати негативний вплив на навколишнє середовище		Схвалення кодексів корпоративної етики компанії, релевантних принципам ЦСР. Визначення порядку використання ресурсів у компанії та організація контролю в цій сфері		
Захищати трудові права й сприяти забезпеченню надійних і безпечних умов праці				
Розвиток сталого туризму			Створення (відновлення) об'єктів туристичної	Участь у спільних з публічною владою заходах щодо просування

			інфраструктури. Будівництво доріг до об'єктів туристичної інфраструктури та забезпечення іншого сервісу, що сприятиме підвищенню привабливості цих послуг	вітчизняного туристичного продукту
<i>Ціль 9. Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям, у тому числі:</i>				
Розвивати якісну, надійну, стійку та сталу інфраструктуру			Участь у реалізації інфраструктурних проєктів, що є важливими з огляду на публічний інтерес, на умовах ДПП	Участь у розробленні національного та міських інфраструктурних планів
Суттєво підвищити рівень зайнятості у промисловості та частку промислового виробництва у ВВП				
Підвищити ефективність використання ресурсів і ширшого застосування чистих та екологічно безпечних технологій і промислових процесів				
Активізувати наукові дослідження та інноваційну діяльність		Створення в компанії підрозділів з досліджень та інновацій. Ширше використовувати інформаційні технології у робочому процесі, зокрема дистанційному		
Розширити доступ до інформаційно-комунікаційних технологій				
<i>Ціль 10. Скорочення нерівності всередині країн і між ними</i>				
	Організація тренінгів для молоді та жінок з питань ведення підприємницької діяльності	Введення моделі спільного розподілу прибутку з фермерами, постачальниками продукції. Відповідальна поведінка щодо сплати податків		Участь у застосуванні недискримінаційної політики щодо країн, які розвиваються

<i>Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів, у тому числі:</i>				
Забезпечити загальний доступ до достатнього, безпечного і недорогого житла			Реалізація проєктів будівництва (модернізації) міської інфраструктури на умовах ДПП	Участь у розробленні стратегій сталого міського розвитку та міських інфраструктурних планів
Забезпечити безпечні, недорогі, доступні та екологічно стійкі транспортні системи				
Зменшити негативний екологічний вплив міст у перерахунку на одну особу, зокрема шляхом видалення міських та інших відходів				
Забезпечити загальний доступ до безпечних, доступних і відкритих для всіх зелених зон і громадських місць				
<i>Ціль 12. Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва, у тому числі:</i>				
Перейти до використання раціональних моделей споживання і виробництва		Запровадження в практику здійснення бізнесу сталих моделей споживання та виробництва		Участь у розвитку правового регулювання щодо застосування стимулюючих механізмів ефективного використання ресурсів та екологічно дружньої поведінки бізнесу
Домогтися раціонального освоєння й ефективного використання природних ресурсів				
Скоротити вдвічі в перерахунку на одну особу загальноосвітній обсяг харчових відходів	Проведення просвітницьких заходів для дітей та молоді			
Зменшити обсяг відходів шляхом запобігання їх утворенню, скорочення, переробки та повторного використання			Реалізація проєктів, що передбачають зменшення обсягу відходів, у тому числі на засадах ДПП	
Застосовувати стійкі методи виробництва та		Включення до корпоративного регулювання		

відобразити інформацію про раціональне використання ресурсів у своїх звітах		(кодексів етики) компаній вимог для здійснення моніторингу та звітності щодо ЦСР та		
Забезпечити, щоб люди в усьому світі мали відповідну інформацію та відомості про сталий розвиток і спосіб життя в гармонії з природою	Організація і проведення просвітницьких заходів про сталий розвиток та життя в гармонії з природою	раціонального використання ресурсів		Допомагати публічній владі у розповсюдженні інформації про сталий розвиток і спосіб життя в гармонії з природою, зокрема шляхом поширення кращих практик у цій сфері
<i>Ціль 13. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками, у тому числі:</i>				
Поліпшити просвітництво, поширення інформації та можливості людей та установ щодо пом'якшення гостроти й послаблення наслідків зміни клімату	Організація і проведення просвітницьких заходів з цього питання			Участь у розробленні державних програм щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками
<i>Ціль 14. Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку, у тому числі:</i>				
Запобігати та суттєво скоротити будь-які забруднення морського середовища, у тому числі внаслідок діяльності на суші	Організація і проведення просвітницьких заходів з цього питання			Підтримка дій уряду щодо застосування штрафних санкцій за забруднення морського середовища, у тому числі внаслідок діяльності на суші
<i>Ціль 15. Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття</i>				
	Створення фондів для підтримки стартапів з розроблення нових інноваційних екологічно безпечних методів господарювання, а також нових продуктів та упаковки	Встановлення внутрішніх стандартів у діяльності компаній, що спрямовані на досягнення національних індикаторів цієї ЦСР		

<i>Ціль 16. Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях</i>				
Значно зменшити незаконні фінансові потоки та потоки зброї		Схвалення кодексів корпоративної етики, заснованих на принципах та ідеології ЦСР		Встановлення партнерських відкритих відносин в публічною владою. Розповсюдження інформації з питань такого партнерства серед громадськості
Значно скоротити масштаби корупції та хабарництва в усіх їхніх формах	Проведення просвітницьких заходів і публікація інструкцій (методичних рекомендацій з цього питання)			
Створити ефективні, підзвітні та прозорі установи на всіх рівнях				

Додаток Д

Таблиця. Результати навчання та освітні компоненти за фундаментальними компонентами всебічного цілеспрямування [43]

Компонент всебічного спрямування	Результати навчання	Основні компоненти
Системи	<p><i>Педагог допомагає студентам</i></p> <p>Зрозуміти першопричини нестійкого розвитку та те, що сталий розвиток - це концепція, що розвивається.</p> <p>Зрозуміти ключові характеристики складних систем (таких як середовище життя, людські спільноти та економічні системи), включаючи такі поняття, як взаємозалежність, нелінійність, самоорганізація та емерджентність.</p> <p>Застосовувати різні точки зору та підходи при розгляді систем, наприклад різні масштаби, обмеження перспектив та зв'язки.</p>	<p><i>Для досягнення результатів навчання педагог повинен вміти</i></p> <p>Визначати рівень складності та абстракції, яким слід оволодіти студентам, та використовувати такі методи як ментальні карти концепцій, системний аналіз, ігри або структуровані види діяльності як основа досліджень, щоб зробити складність доступною.</p> <p>Визначати та обговорювати причини нестійкості (політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні).</p> <p>Розуміти та критично оцінювати різні моделі стійкості.</p> <p>Пояснювати різницю між систематичним та системним мисленням.</p> <p>Розуміти та застосовувати підходи до вивчення меж та структури систем, виявляти взаємозв'язки та емерджентність, визнавати зворотні зв'язки та непередбачуваність.</p> <p>Розуміти різницю між лінійною економікою та економікою замкненого циклу.</p> <p>Аналізувати проблеми та контексти з різних точок зору та з різним рівнем деталізації.</p> <p>Використовувати різні форми мислення та логіки для сприяння аналізу.</p>
Уважність	Обговорювати сутність та межі стійкості природних та антропогенних систем, описувати структурні недоліки в антропогенних системах, які перевищують допустимі	Використовувати різні методи заохочення студентів до окреслення проблем в контексті сталого розвитку, наприклад підходи до концептуальних змін, багатоаспектні дискусії, погляд через призму соціальної справедливості та екологічних обмежень.

	<p>границі та спричиняють нестійкість.</p> <p>Визнавати та обговорювати необхідність кардинальних змін для усунення вад у системах, створених людиною.</p> <p>Визначати можливості сприяння покращенню якості життя, справедливості, солідарності та екологічної стійкості.</p>	<p>Аналізувати та оцінювати поточні дослідження та звіти з низки питань, пов'язаних зі стійкістю.</p> <p>Визначати яким чином проблеми часто виявляють себе як багатовимірні та взаємопов'язані.</p> <p>Дотримуватися відкритості стосовно різних альтернативних рішень, зберігаючи принципи сталості.</p>
Трансдисциплінарність	<p>Визначати та висловлювати свої власні цінності та бачення, а також їх сильні та слабкі сторони в контексті, пов'язаному зі стійкістю.</p> <p>Співпрацювати в процесі створення нових знань та ідей у багато-, та міждисциплінарному контексті.</p> <p>Співпрацювати в процесі створення нових знань та ідей у міжкультурному контексті та контексті взаємодій між поколіннями.</p>	<p>Використовувати такі методи як, наприклад, рольові ігри, моделювання, польові дослідження, тематичні дослідження, проекти та співбесіди, щоб допомогти студентам працювати в неоднорідних групах та інтегрувати знання з різних дисциплін та різних джерел.</p> <p>Визнавати важливість залучення фахівців різних дисциплін та інших зацікавлених сторін до вирішення питань, що стосуються стійкості.</p> <p>Керувати спільним творенням процесів колаборації та інтеграції різних дисциплін та знань інших зацікавлених сторін.</p> <p>Вбачати та мати стратегії боротьби з викликами, які можуть підірвати процес спільної роботи, такими як відсутність довіри, законності або спільної мови.</p> <p>Визнавати фундаментальну роль, яку цінності та контекст відіграють у процесі прийняття рішень.</p>
Критичність	<p>Критично розмірковувати над розробкою питань, пов'язаних зі стійкістю, а не лише над їх рішеннями.</p>	<p>Використовувати прийоми критичної оцінки припущень, наприклад, проблемне навчання, дискусії чи аналіз дилем.</p> <p>Спрямовувати дискусію, надавати можливість висловлення та відзначати</p>

	<p>Розрізняти факти, припущення та погляди, у тому числі у власних судженнях.</p> <p>Застережливо застосовувати моделі та теорії, враховуючи їх обмеження та невизначеності.</p>	<p>цінність різноманітних думок та гіпотез, одночасно відрізняючи факти від припущень та поглядів.</p> <p>Усвідомлювати різницю між індоктринацією та розширенням можливостей студентів.</p> <p>Визначати та пропонувати для аналізу низку джерел із протилежними візіями.</p> <p>Заохочувати аналіз джерел, включаючи виявлення різних точок зору та основних цінностей в рамках аргументів, вибудованих у контексті стійкості.</p> <p>Визначати теорії, що лежать в основі інтерпретації питань пов'язаних зі стійкістю.</p>
Майбутнє	<p>Передбачати майбутнє, розглядаючи та оцінюючи ймовірні наслідки (потенціали та ризики), пов'язані з різними сценаріями.</p> <p>Визначати та аналізувати кроки, які потрібно було б зробити для досягнення бажаних та можливих сценаріїв майбутнього.</p> <p>Вбачати можливість змін та зв'язок між минулим, сьогоденням, найближчим майбутнім та далеким майбутнім.</p>	<p>Використовувати прийоми дослідження майбутнього такі як імітаційні ігри, газети майбутнього, аналіз сценаріїв та ретроспективний аналіз.</p> <p>Творчо формувати уяву про низку різних сценаріїв майбутнього, обмінюючись світоглядами та ідеями, та обговорювати їх на предмет стійкості.</p> <p>Розуміти, як може змінюватися світ, коли ми проектуємо в майбутнє, і як ці зміни можна розглядати з різних перспектив.</p> <p>Знати про можливі способи зробити соціальні зміни реальними за допомогою індивідуальних та колективних дій.</p> <p>Уявляти собі, як зміни, що відбуваються, пов'язані з діями у минулому та еволюціонують з часом.</p> <p>Аналізувати та знаходити причини змін з різних точок зору.</p>
Емпатія	<p>Прислухатися до власних емоцій та почуттів інших, розуміти та застосовувати стратегії боротьби зі страхом, зневірою чи вирішення конфліктів, розмежовуючи</p>	<p>Використовувати техніки, які допомагають студентам розвивати свою емпатію в контексті стійкості, наприклад використання образів, драматургія, парне моделювання, дискусія та рольова гра.</p>

	<p>необґрунтовану надію та реалістичні джерела надії.</p> <p>Визнавати потреби та зв'язки всередині і за межами людської популяції.</p> <p>Розробляти власні та чужі механізми подолання проблем та застосування джерел стійкості, коли стикаються з потенційно непереборними проблемами, пов'язаними із питаннями сталості.</p>	<p>Розрізняти розуміння, співчуття та співпереживання.</p> <p>Активно дослухатися й бути відкритим до автентичності інших й спиратися на погляди один одного.</p> <p>Визначати ситуації власного досвіду використання механізмів подолання і пов'язувати їх із проблемами сталого розвитку.</p> <p>Використовувати власну уяву, щоб поставити себе на позицію інших, у тому числі представників не лише людської популяції.</p> <p>Розуміти поняття стійкості та визначити джерела ризику та захисту.</p>
Креативність	<p>Спиратися на власний досвід та наявні знання як основу для творчості у пошуку відповідей на проблеми, пов'язані зі сталістю.</p> <p>Використовувати власні судження, щоб визначити, чи є випробувані підходи доцільними, замість того, щоб припускати, що нове завжди краще.</p> <p>Розвивати ідеї та створювати інновації на основі реальних сценаріїв та розвитку сталих підприємницьких навичок.</p>	<p>Застосовувати креативні та інноваційні методи викладання стосовно питань сталого розвитку, позиціонуючи навчальні процеси в реальному світі або в модельованому контексті.</p> <p>Сприяти процесу генерування нових ідей студентами.</p> <p>Заохочувати студентів критично оцінювати існуючі альтернативи, розроблені агентами сталого розвитку.</p> <p>Вбачати можливості для створення нової цінності (тобто економічної, соціальної чи екологічної вигоди) стійким способом у будь-якій ситуації.</p>
Відповідальність	<p>Визначати потенційні економічні, соціальні та екологічні наслідки власних рішень та дій.</p> <p>Приймати особисту відповідальність та підзвітність за власні рішення та дії, де це доречно.</p>	<p>Заохочувати студентів розглядати наслідки власних рішень та дій, використовуючи такі методи та підходи як імітаційні ігри, ментальні карти та навчання на основі проєктів.</p> <p>Допомагати студентам розпізнавати права, ролі та обов'язки і пов'язані з ними системи, за допомогою яких люди можуть бути притягнуті до відповідальності.</p>

	Критично розмірковувати про власні рішення та дії, а також про рішення інших людей, шукаючи можливості для вдосконалення та розвитку.	Обмірковувати власну роботу та дії і поводитися відповідально та прозоро.
Участь	Бути активно діючими, надаючи можливість відкрито ділитися ідеями та досвідом. Розпізнавати потенційний внесок у соціальні перетворення для сталого розвитку. Висувати пропозиції, сприяти та брати участь у діях, які спричинюють трансформацію нестійких систем та практик.	Використовувати методи та педагогічні прийоми, що сприяють участі студентів під час занять та поза ними, наприклад, педагогіка на основі проектів, лідерські ігри та заходи з досягнення консенсусу. Визначати різну ступінь та різні способи участі людей та наводити приклади, що їх ілюструють. Розуміти центральну важливість надання учасникам можливості бути почутими та наслідки цього. Визначати сильні та слабкі сторони підходів зверху вниз та знизу вгору та відзначати переваги рішень, що приймаються за спільної участі.
Цінності	Взаємодіяти з іншими у такий спосіб, щоб будувати позитивні стосунки та довіру. Визначати та аналізувати власні цінності та переконання стосовно питань сталості та вбачати, як вони обґрунтовують зобов'язання та дії. Дізнаватися, розуміти та розмірковувати про цінності та переконання інших у контексті сталості.	Використовувати різноманітні підходи та методи, які стимулюють навчання у колаборативній та колегіальній формі. Сприяти та брати участь у навчальному процесі разом з колегами і студентами. Визнати й сприймати відмінності, ставлячись до всіх однаково і з повагою. Працювати відкрито, створюючи умови для довіри й надання можливостей іншим. Вбачати цінності та переконання, що стоять за діями та поведінкою інших.
Дії	Досліджувати й критично аналізувати місцеве природне, соціальне та забудоване середовище як контекст змін.	Виявляти підтримку та заохочення студентів в процесі навчання, щоб посилити їхнє почуття сенсу цілеспрямованих дій.

	<p>Долучатися до демократичних процесів прийняття рішень у контексті сталості.</p> <p>Розвивати цілеспрямовану діяльність та обізнаність щодо політичних, економічних та соціальних структур.</p>	<p>Використовувати рефлексивний цикл навчання (планування-дія-рефлексія-коригування або планування-дія-рефлексія).</p> <p>Працювати зі студентами демократично й відкрито.</p> <p>Використовувати прийоми навчання на основі проектів.</p> <p>Бачити освітні можливості у «реальному житті» та заохочувати студентів до цього.</p>
Рішучість	<p>Діяти своєчасно, навіть стикаючись з непередбачуваними подіями, дотримуючись принципу обережності.</p> <p>Приймати рішення навіть у контексті дилем, пов'язаних зі стійкістю, невизначеністю та суперечністю відповідно до власних цінностей, розуміючи, що відкладати рішення та не діяти - це також рішення.</p> <p>Збирати інформацію та розглядати різні варіанти, зберігаючи відкритість до альтернатив.</p>	<p>Використовувати такі прийоми як дилема-ситуації, імпровізація, діяльність із вирішення проблем та імітаційні ігри, щоб розвивати здатність швидкого, але обережного прийняття рішень студентами.</p> <p>Визначати різноманітні джерела інформації та переконуватися, що вони пропонують альтернативні варіанти.</p> <p>Приймати розумні та обґрунтовані рішення на основі здорового глузду, заздалегідь визначених альтернатив або відомих варіантів.</p> <p>Вправлятися з конкуруючими пріоритетами та приймати ефективні та своєчасні рішення щодо вирішення суперечливих питань.</p> <p>Приймати рішення зі значними наслідками та сприймати вплив та наслідки таких рішень.</p> <p>Висвітлювати вплив різних часових рамок при вирішенні проблеми.</p> <p>Діяти оперативно й впевнено, коли ситуація вимагає швидкого рішення, спираючись на колективний розум, де це можливо.</p>